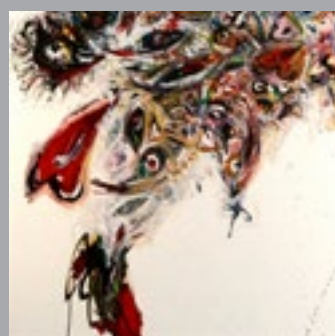
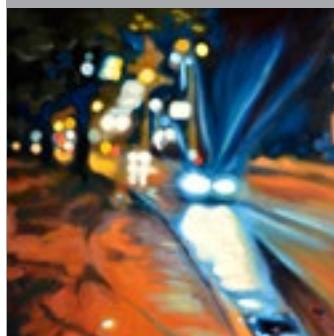
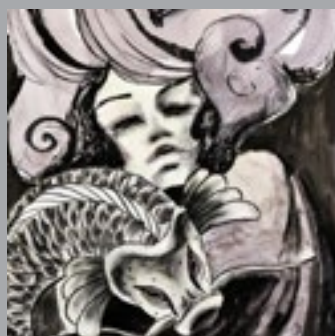

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ 2013

СОДРЖИНА

СТРАНА

Профил на Банката.....	3
Клучни показатели на работењето.....	5
Обраќање на Претседателот на Управен одбор.....	6
Окружување	
Макроекономско окружување.....	8
Корпоративно управување и односи со инвеститорите	
Менаџерска структура.....	12
Организациона структура на НЛБ Тутунска банка АД Скопје.....	13
Корпоративно управување.....	14
Финансиски резултати	
Финансиски резултати.....	22
Активности по сегменти	
Активности по сегменти.....	26
Финансиски пазари.....	29
Управување со ризици	
Управување со ризици.....	33
Интерни процеси и клучни иницијативи	
Интерни процеси и клучни иницијативи.....	37
Управување со кадри.....	37
Финансиски извештаи изготвени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување за годината завршена на 31 декември 2013 со извештај на независниот ревизор.....	40

ПРОФИЛ НА БАНКАТА

НЛБ Тутунска банка АД Скопје е една од водечките банкарски институции во Република Македонија со постојан тренд на пораст и позитивни резултати од основањето до денес. Основана е во 1985 година, а од 1993 година работи како комерцијална банка којашто ги извршува сите банкарски услуги за клиентите од земјата и од странство. Банката спаѓа во групата Големи банки и е трета најголема банка во Република Македонија според нето активата.

Банката е членка на НЛБ Групацијата од 2000 година. Nova Ljubljanska Banka d.d. Љубљана е стратешки акционер со 86,97% учество во вкупниот капитал на Банката.

НЛБ Тутунска банка е една од најуспешните банки во НЛБ Групацијата. Успехот се должи на воспоставената корпоративна култура и традиција на Банката комбинирани со современа информатичка технологија, професионален кадар и успешна пазарна стратегија, поддржани со брендот на НЛБ. Во својот успех Банката препознава удел на севкупната општествена јавност поради што посебно внимание посветува на својата корпоративна општествена одговорност.

Една од основните стратешки определби на Банката е да го поддржува и финансира развојот на малите и средни претпријатија како носители на економскиот развој во Република Македонија, а и самата е значаен учесник во сите финансиски случувања и промотор на македонскиот бизнис на меѓународните пазари.

Банката посебно внимание посветува на збогатување и прилагодување на понудата на продукти и услуги на потребите на различните пазарни сегменти, како и олеснување на пристапот до нив преку инвестирање во современа деловна мрежа којашто ја сочинуваат 49 модерни експозитури организирани како мали банки, како и преку инвестирање во електронските сервиси на пристап до Банката и нејзините продукти.

НЛБ Тутунска банка заедно со Nova Ljubljanska Banka d.d. Љубљана е сопственик и основач на Друштвото за управување со пензиски фондови – НЛБ Нов Пензиски Фонд АД Скопје.

Награди и признанија

Потврда за успешното работење на НЛБ Тутунска банка се бројните меѓународни и национални награди и признанија, кои се однесуваат на деловните резултати, позитивниот имиџ и препознатливоста, како и за високо развиена корпоративна општествена одговорност меѓу кои се:

- признанието за **Банка на годината за 2003, 2006, 2007, 2008, 2009 и 2013 година во Република Македонија** доделено од финансискиот магазин „The Banker“,
- признанијата од „Finance Central Europe“ за **Банка со најголем остварен профит во Македонија за 2002, 2003, 2004 и 2006 година и Најдобра банка според поврат на капиталот (ROE) во 2005 година**,
- признанието за **Најдобра инвестициона банка во Македонија за 2008 година** од финансискиот магазин „Euromoney“,
- признанието за **Најдобра банка во Македонија за 2012 година** од финансискиот магазин „Euromoney“.
- Сертификатот за **Добро корпоративно управување** од Транспарентност нулта корупција за **2007 и 2008 година**,
- признанијата за **Извонредност во квалитетот на Euro SWIFT плаќања кон Deutsche Bank** од Deutsche Bank London за **2006, 2007, 2008 и 2009 година**,
- признанието за **Супербренд на Македонија за 2009 година**,
- наградата за **Развој на филантропијата во Република Македонија за 2008 година**,
- признание за **15 години континуирано членство во Берзата** од Македонската берза за хартии од вредност,

- наградата за **Најактивен учесник во меѓубанкарското тргување во државата** од здружението на финансиски пазари на Република Македонија – ACI Македонија,
- признание за **Извонредност во квалитетот на извршување на меѓународните плаќања во 2012 година** од Wells Fargo Bank N.A.,

Мисија на Банката

Нашата цел е да бидеме помеѓу водечките финансиски институции во земјата.

Да обезбедиме повисоко ниво на квалитет на услугите, современа понуда на нови продукти и градење на традицијата на Банката.

Преку ефикасноста и економичноста во работењето да оствариме профит.

КЛУЧНИ ПОКАЗАТЕЛИ НА РАБОТЕЊЕТО

	2011	2012	2013
КЛУЧНИ ПОКАЗАТЕЛИ			
ROE пред даноци	15,3%	10,1%	11,3%
ROE по даноци	15,2%	10,1%	11,2%
ROA пред даноци	1,07%	0,85%	1,07%
ROA по даноци	1,06%	0,85%	1,06%
Оперативни трошоци / Вкупни нето приходи	56,6%	63,8%	53,4%
Адекватност на капиталот	13,5%	14,8%	15,4%
Заработка по акција - (Мкд / број на акции)	773	585	732
БИЛАНС НА УСПЕХ			
Добивка пред оданочување (во мил. Мкд)	661,2	503,9	631,2
(промена во %)	44,8%	-23,8%	25,2%
Добивка по оданочување (во мил. Мкд)	659,8	500,0	625,3
(промена во %)	45,2%	-24,2%	25,1%
Нето приходи од работење (во мил. Мкд)	3.056,5	3.087,1	2.925,6
(промена во %)	9,3%	1,0%	-5,2%
Трошоци на работење (во мил. Мкд)	1.730,5	1.968,7	1.562,1
(промена во %)	6,1%	13,8%	-20,7%
Исправки за финансиски средства, нето (во мил. Мкд)	656,0	587,4	559,9
(промена во %)	-4,8%	-10,5%	-4,7%
Исправки за нефинансиски средства, нето (во мил. Мкд)	23,2	45,3	200,7
(промена во %)	20,8%	95,3%	343,0%
Нето приходи од камата/просечна каматоносна актива	3,0%	3,5%	3,2%
БИЛАНС НА СОСТОЈБА			
Билансна сума (во мил. Мкд)	61.556,0	59.505,6	59.782,6
(во однос на 31.12.)	-1,6%	-3,3%	0,5%
Кредити на небанкарски сектор - НБС	35.253,2	34.217,8	35.232,4
(во однос на 31.12.)	7,6%	-2,9%	3,0%
Депозити на небанкарски сектор - НБС	45.630,5	44.213,9	46.683,3
(во однос на 31.12.)	-2,9%	-3,1%	5,6%
КРЕДИТНО ПОРТФОЛИО И РЕЗЕРВАЦИИ			
Пресметани исправки и резервации за финансиски пласмани (во мил. Мкд)	5.194,8	5.743,0	5.961,9
(во однос на 31.12.)	14,5%	10,6%	3,8%
Актива изложена на ризик (во мил. Мкд)	47.077,2	47.079,3	48.076,8
(во однос на 31.12.)	4,6%	0,0%	2,1%
Покриеност на портфолиото со резервации	11,0%	12,2%	12,4%
Покриеност на В, Г, Д пласмани со резервации	100,0%	83,6%	83,6%
Нефункционални кредити/Вкупни кредити	7,7%	7,6%	7,8%
ЛИКВИДНОСНИ ПОКАЗАТЕЛИ			
Учество на нето кредити на НБС во депозити на НБС	77,3%	77,4%	75,5%
ОСТАНАТИ ПОКАЗАТЕЛИ			
Број на комитенти	484.195	524.237	561.973
физички лица	456.036	495.133	531.379
правни лица	28.159	29.104	30.594
Број на експозитури и шалтери	49	50	49
Број на вработени (состојба на крај на месец)	782	773	777
Број на ефективно ангажирани вработени (ефективни работни часови)	760	770	793

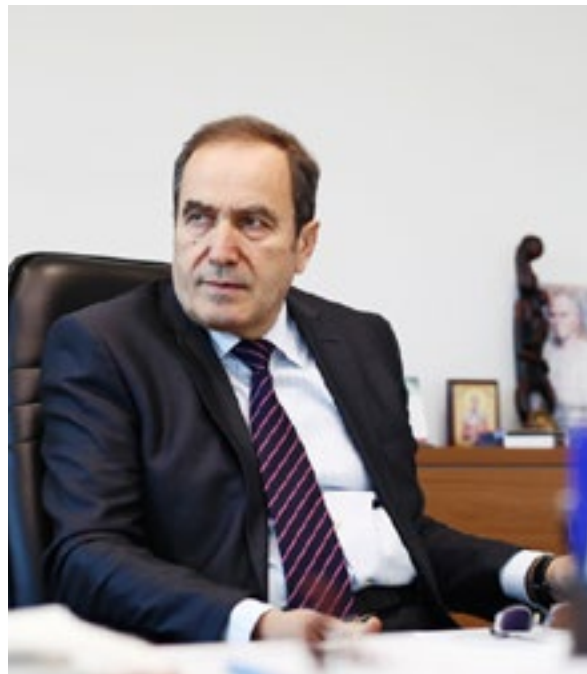
*Податоците кои се презентирани во табелата се согласно регулативата која важи во Република Македонија.

ОБРАЌАЊЕ НА ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА УПРАВЕН ОДБОР

Почитувани акционери,

Изминатата година беше уште една добра година за Банката, со која го задржуваме континуитетот од 28 успешни години во банкарскиот сектор во Република Македонија. Во услови на неизвесен макроекономски амбиент и засилена конкуренција на пазарот, Банката ги оствари планираните цели за 2013 година истовремено прилагодувајќи го своето работење кон новите пазарни предизвици кои не очекуваат во 2014 година.

Во текот на годината, макроекономската состојба беше воглавно стабилна, но со изразени ризици во реалниот сектор под силно влијание на недостигот од извозна побарувачка. Од втората половина на годината индустријата покажа умерени позитивни знаци на заздравување, што заедно со растот на градежните активности и финансиското посредување влијаеше на пораст на БДП од 3,1% за 2013 година.

Ваквите состојби се рефлектираа и на кредитната динамика и квалитетот на кредитното портфолио на банкарскиот сектор. Вкупните кредити на ниво на целиот банкарски сектор се зголемија за 228 мил. Еур или за 6%, додека нефункционалните пласмани растаа со побрза динамика и се зголемија за 59 мил. Еур или за 16%, со што учеството на нефункционалните пласмани на годишно ниво се зголеми од 10,3% на 11,3%.

Сепак, банкарскиот сектор остана стабилен и високо ликвиден што во најголем дел се должи на континуираниот пораст на депозитната база, која во 2013 година се зголеми за 241 мил. Еур или за 6%, на кредитните линии коишто ги обезбедија банките за поддршка на стопанството, кредитната линија од ЕИБ којашто беше обезбедена во рамки на антикризната програма на Владата преку МБПР, како и на прудентните политики на банките во управувањето со ризиците, особено кредитниот и ликвидносниот ризик во реалниот сектор, коишто и оваа година беа со силен интензитет. Со тоа се одржа и макроекономската стабилност која во услови на слаба надворешната побарувачка, умерен прилив на капитал и приватни трансфери од странство, успеа да ја одржи стабилноста на денарот.

Што се однесува до Банката, во 2013 година остваривме нето добивка од 10,2 мил. Еур или 25,1% повеќе во однос на 2012 година. Повратот на капиталот ROE е 11,2%. Добивката пред исправки и резервации за финансиски и нефинансиски средства изнесува 22,2 мил. Еур или 21,9% повеќе во однос на 2012 година. Стапката на нефункционални пласмани изнесува 7,8% и е далеку под просекот на банкарскиот сектор, учеството на А и Б пласманите е 84,3%. Адекватноста на капиталот изнесува 15,4%.

Со оглед на негативните трендови во реалниот сектор, голем дел од активностите во текот на годината беа насочени кон наплата на нефункционалните пласмани паралелно со интензивните активности за изнаоѓање нови бизнис проекти кои ќе бидат поддржани и финансирани од Банката. Вкупните кредити се зголемени за 3% во однос на 2012 година при што поголем интензитет имаше кај населението кај кое кредитирањето се зголеми за 11%. Кај компаниите, динамиката на кредитирање забрза во втората половина од годината со истовремено затворање на околу 20 мил. Еур поголеми нефункционални побарувања што позитивно влијаеше на квалитетот на кредитното портфолио.

Оперативните активности беа насочени кон поголема поддршка на клиентите во делот на услугите, за што беа направени инвестиции во електронските сервиси (е-банкарство, мобилно банкарство и картично работење) и обезбедени нови поволности во користењето на платните системи на Банката.

Дополнително, беа обезбедени поволни субвенционирани кредитни линии од доменот на енергетската

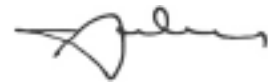
ефикасност и обновливите извори на енергија за претпријатијата, кредитни линии за финансирање на МСП и проекти во делот на примарно производство, преработка и трговија со земјоделски производи. Поради високиот кредитен ризик во реалната економија, во текот на целата година се вршеше и засилен мониторинг на компаниите со потенцијални проблеми во работењето со цел изготвување заеднички стратегии за излез од кризната состојба, се вршеше засилена контрола за наменско користење на средствата од одобрените кредити на компаниите, а беа преземени и мерки подобрување на наплатата на побарувањата.

Крајот на годината ни го разубави добивањето на престижната награда Банка на годината во Македонија, по шести пат од The Banker, што е врвно признание што една банка може да го добие.

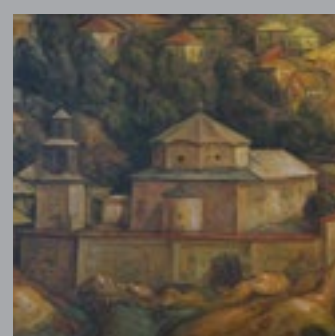
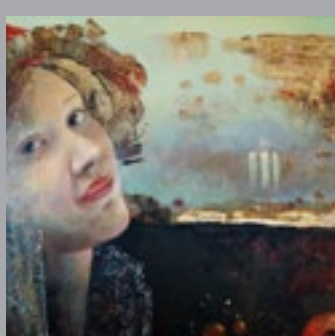
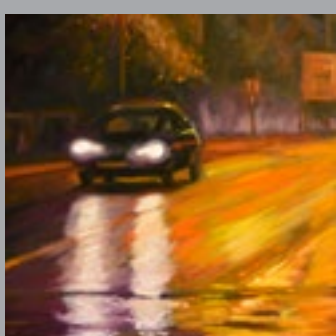
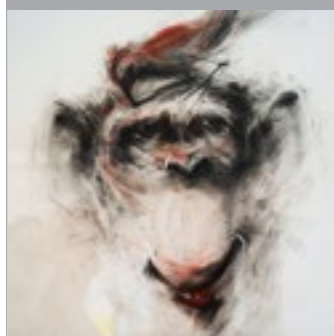
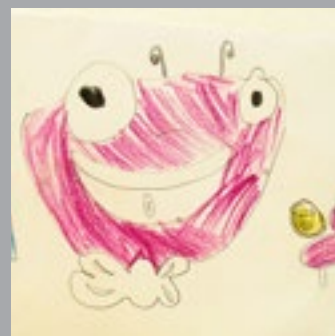
Почитувани акционери, имајќи ги во предвид очекувањата дека оваа година ќе биде малку порелаксирана во однос на 2013, планиран е пораст на кредитните активности за 7% особено во доменот на работење со малите и средни претпријатија и населението, збогатување на електронските сервиси со нови функционалности, обновување и проширување на мрежата на банкомати и ПОС терминали на Банката, олеснување на кредитните услови и воведување нови поволности за клиентите кои НЛБ Тутунска банка ќе ја изберат како матична банка преку која ги вршат сите финансиски активности.

Планирани се и инвестиции за понатамошна стандардизација и проширување на Деловната мрежа со четири нови експозитури, планирани се инвестиции во Кеш центарот на Банката и инвестиции во понатамошна автоматизација на процесите што ќе овозможи побрза и поквалитетна услуга.

Со новата пазарна иницијатива и инвестициите во системите на Банката, очекуваме пораст на клиентската база и пораст на пазарниот удел по различни сегменти што позитивно ќе влијае на профитабилноста на Банката и остварување на долгорочната стратегија за раст и развој на пазарот во Република Македонија.

Ѓорѓи Јанчевски,
Претседател на Управен одбор

ОКРУЖУВАЊЕ

Макроекономско
окружување

МАКРОЕКОНОМСКО ОКРУЖУВАЊЕ

КЛУЧНИ МАКРОЕКОНОМСКИ ПОКАЗАТЕЛИ

Република Македонија	2011	2012	2013
Инфлација	3,9%	3,3%	2,8%
Индустриско производство	3,3%	-6,6%	3,2%
Референтна стапка на НБРМ	4,00%	3,75%	3,50%
Каматна стапка на благајнички записи	4,00%	3,75%	3,25%
БДП (пораст во %)	2,8%	-0,4% ¹	3,1% ¹
Тековна сметка (мил. ЕУР)	-201,1	-291,4	-146,6
Буџетски дефицит/суфицит (мил. ЕУР)	-186,7	-288,9	-313,0
% од БДП	-2,5%	-3,9% ¹	-3,9% ¹
Нето надворешен долг (мил. ЕУР)	1.117	1.300	1.485 ³
% од БДП	15%	17%	/
Надворешно-трговски дефицит (мил. ЕУР)	-1.972	-1.903	-1.693
Долг на Централна Влада (консолидиран) (мил. ЕУР)	2.089	2.545	2.757
% од БДП	28,0%	34,1%	34,3%
Девизни резерви (мил. ЕУР)	2.069	2.193	1.993
Стапка на невработеност	31,4%	31,0%	29,0%

¹ Претходен податок
Извор: НБРМ, ДЗС, Министерство за финансии

Во текот на 2013 година, македонската економија покажа знаци на заздравување од втората половина на годината со засилени кредитни активности на финансискиот сектор и зголемената домашна потрошувачка. Надворешната побарувачка во текот на годината остана слаба, што беше надоместено со договорените извозни активности на компаниите кои работат во слободните економски зони и ТИР зоните.

Бруто домашниот производ во 2013 година порасна за 3,1% предводен од зголемената приватна потрошувачка за 4,2% и зголемениот извоз за 4,5%, при намалена јавна потрошувачка за 3,6%, намалени бруто инвестиции за 11,5% и намален увоз за 2,1%. Индустриското производство забележа пораст од 3,2% (после две годишниот континуиран пад), финансискиот сектор оствари пораст од 19% додека градежништвото оствари пораст од 31%.

Надворешно – трговскиот дефицит беше понизок за 11,1% во однос на 2012 година што позитивно влијаеше на салдото во платниот биланс заедно со странските капитални инвестиции кои изнесуваа 251,5 милиони Еур (2012: 72 мил. Еур), додека приливот по тековни трансфери од странство се задржа на минатогодишното ниво и изнесуваше 1.616 милиони Еур.

Буџетскиот дефицит во 2013 година изнесуваше 3,9% од БДП (2012: 3,9%), додека долгот на Централната влада (консолидиран) изнесуваше 35,8% од БДП (2012: 34,1%).

Стапката на инфлација беше умерена и стабилна во текот на годината, со растечки тенденции на цените кај здравството, облеката и образованието.

Надворешниот нето долг на Република Македонија, во 2013 година, изнесуваше 1.515 милиони Еур односно 19,5% од БДП (2012: 18%).

Стапката на невработеност во 2013 година се намали на 29,0% (2012: 29,9%).

Кредитниот рејтинг на Република Македонија беше непроменет “BB-” според Standard & Poors и “BB+” според кредитната агенција Fitch, со стабилен изглед.

Монетарен сектор

Во 2013 година, монетарна политика беше релаксирана, со одржување ниски лимитирани каматни стапки на благаяничките записи при аукции со износи. Во јуни, референтната каматна стапка на НБРМ беше дополнително намалена од 3,75% на 3,25%, со оценка за ниско ниво на ризици во екстерниот сектор при стабилни очекувања за инфлацијата и девизниот курс.

Монетарните и кредитните агрегати забележаа позитивен тренд - пораст на кредитите од 6,4%, на депозитите од 6,1%, на паричната маса од 5,3%.

Со цел поттикнување на кредитните активности, НБРМ воведо неконвенционални мерки со кои ја намали или укина задолжителната резерва на депозитите од население со рочност над две години, како и на средствата кои се користат за финансирање компании кои се нето-извозници и компании од енергетскиот сектор. Дополнително намалена е општата задолжителна резерва од 10% на 8% кај обврските во денари, кај обврските во странска валута истата е зголемена од 13% на 15%, додека кај обврските во денари со валутна клаузула стапката остана непроменета односно 20%.

Банкарски сектор

Во 2013 година, банкарскиот сектор ја задржа својата стабилност и сигурност и покрај негативните влијанија од реалниот сектор, посебно корпоративниот сегмент, каде последиците од економската криза значително ја намалија ликвидноста на компаниите.

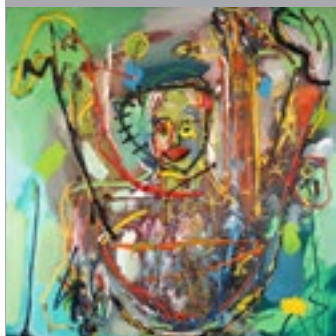
Во 2013 година банкарскиот сектор оствари пораст на вкупната актива од 4,7% што во најголем дел се должи на континуираниот пораст на домашната депозитна база. Кредитната динамика и квалитетот на кредитното портфолио беа под силно влијание на зголемениот кредитен и ликвидносен ризик во стопанството, при што порастот кај кредитирањето од 6% беше главно воден од секторот население. Нефункционалните пласмани на годишно ниво се зголемија со стапка од 16% со што нивниот удел во вкупното кредитно портфолио на банките се зголеми на 11,3% (2012: 10,3%).

Во 2013 година, банките издвоија резервации за потенцијални ризици за 13% помалку од лани, што заедно со зголемените нето приходи од камати и зголемените приходи од неутрални трансакции овозможи банките да ја завршат годината со нето добивка од 37,6 мил. Еур или 56% повисока од минатогодишната.

Адекватноста на капиталот се задржа на 16,8% (2012: 17,1%) со реинвестирање на добивките од 2012 година кај поголемиот дел од банките. Во 2013 година бројот на банки остана непроменет и изнесуваше 16.

ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА МАКЕДОНСКИОТ БАНКАРСКИ СЕКТОР

во мил. Мкд	Банкарски сектор			Во однос на 2012	
	2012	2013	%	апс	
Билансна сума	352.886	369.505	5%	16.619	
Билансна и вонбилансна сума	421.897	430.490	2%	8.593	
Капитал и резерви	39.394	41.657	6%	2.263	
Депозити од нефинансиски сектор	245.373	259.299	6%	13.927	
Кредити на нефинансиски сектор (нето)	190.867	201.835	6%	10.969	
Резервации (билансни и вонбилансни)	26.702	29.480	10%	2.778	
Бруто НПЛ (финансиски и нефинансиски сектор)	23.106	26.702	16%	3.596	
Бруто добивка	1.504	2.350	56%	846	

КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ И ОДНОСИ СО ИНВЕСТИТОРИТЕ

Менаџерска структура

Организациона структура
на НЛБ Тутунска банка АД
Скопје

Корпоративно управување

Корпоративна општествена
одговорност

МЕНАѢЕРСКА СТРУКТУРА

УПРАВЕН ОДБОР

Ѓорѓи Јанчевски - Претседател на Управен одбор

Љубе Рајевски - Член на Управен одбор

Дамир Кудер - Член на Управен одбор

СОВЕТНИЦИ НА УПРАВЕН ОДБОР

Радован Трпковски, Советник на Управен одбор за инвестиции, набавки и општи работи

Трајко Матески, Советник на Управен одбор за управување со системите на безбедност на Банката

Драги Тасевски, Советник на Управен одбор за управување со човечки ресурси и за управување со трошоците на Банката

СЕКТОР ЗА ВНАТРЕШНА РЕВИЗИЈА

Љиљана Настоска, Директор

СЕКТОР ЗА ЛОГИСТИКА НА БАНКАТА

Јорданка Грујоска, Директор

ДЕЛОВЕН СЕКТОР ЗА УПРАВУВАЊЕ СО

ФИНАНСИСКИ ПАЗАРИ И СРЕДСТВА

Стојна Стојкоска, Директор

ДЕЛОВЕН СЕКТОР ЗА КОРПОРАТИВНО БАНКАРСТВО

Страшо Пупулковски, Директор

ДЕЛОВНА МРЕЖА-ДЕЛОВЕН СЕКТОР

Антонио Аргир, Директор

СЕКТОР ЗА ЛОГИСТИКА НА ПРОДАЖБАТА

Слаѓана Белева, Директор

СЕКТОР ЗА РАБОТА СО ГОТОВИНА И ДЕПО

Драган Пановски, Директор

СЕКТОР ЗА ИНФОРМАТИЧКА ТЕХНОЛОГИЈА

Александар Мисовски, Директор

СЕКТОР ЗА УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ

Богоја Китанчев, Директор

СЕКТОР ЗА ПРАВНИ РАБОТИ

Виолета Јанева, Директор

СЕКТОР ЗА ПЛАТНИ СИСТЕМИ

Игор Давчевски, Директор

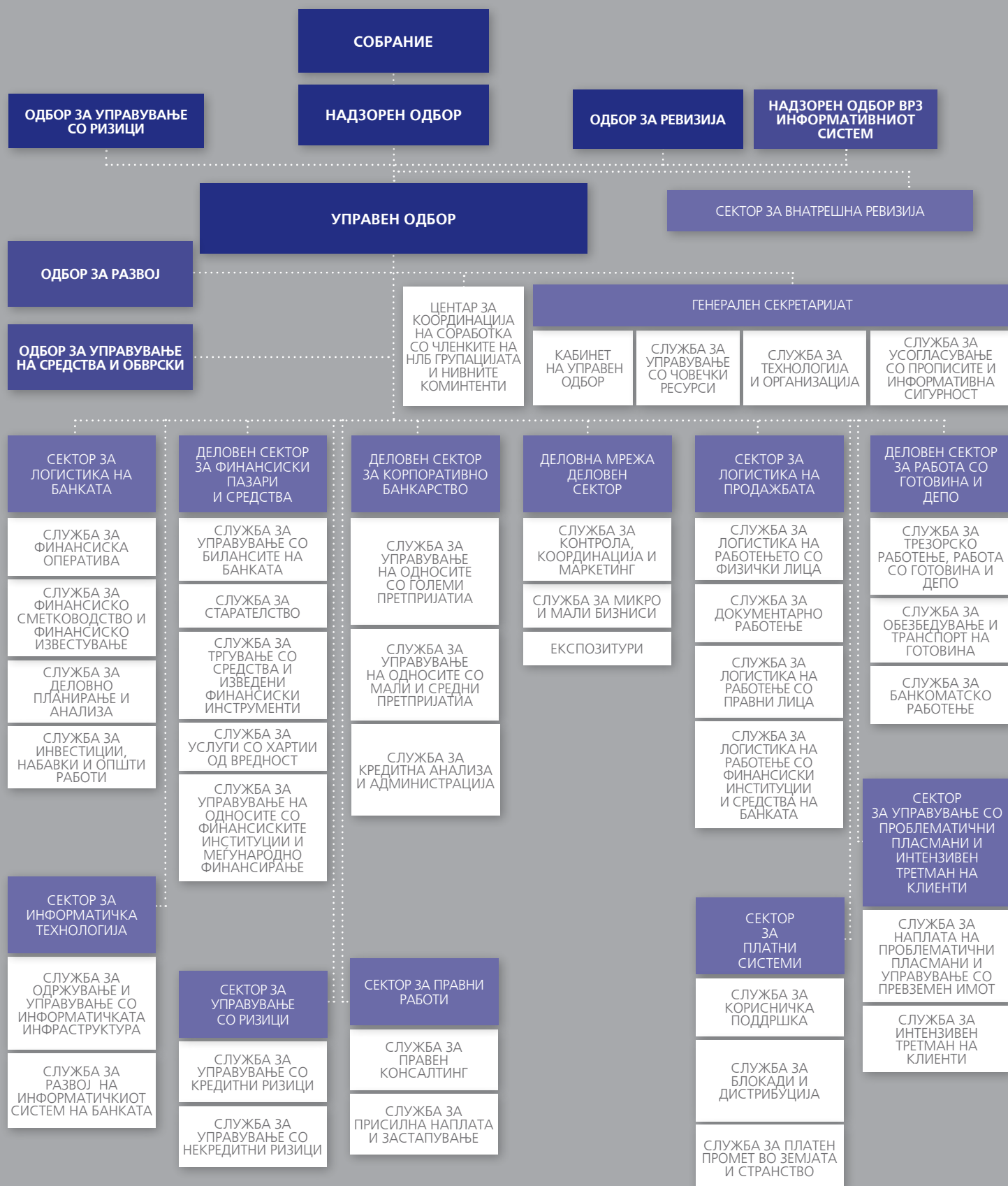
СЕКТОР ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ПРОБЛЕМАТИЧНИ

ПЛАСМАНИ И ИНТЕНЗИВЕН ТРЕТМАН НА

КЛИЕНТИТЕ

Зоран Грнчаровски, Директор

ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА НА НЛБ ТУТУНСКА БАНКА АД СКОПЈЕ

КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ

Корпоративното управување на Банката како збир од заемни односи меѓу Надзорниот одбор, Управниот одбор, другите лица со посебни права и одговорности кои извршуваат раководна функција во Банката, акционерите на Банката и останатите заинтересирани субјекти во НЛБ Тутунска банка АД Скопје се заснова врз принципите на одговорност, транспарентност и контрола во одлучувањето, во секојдневното работење и известување за состојбите во Банката.

Банката има двостепен систем на управување. Со Банката се управува преку статутарно утврдени органи со права и обврски кои се предвидени во Законот за банките и Законот за трговските друштва, и тоа:

СОБРАНИЕ НА АКЦИОНЕРИ

Во текот на 2013 година беа одржани две седници. Годишното собрание на акционери беше одржано на 25.04.2013 година и на истото, покрај редовните точки за работа на Собранието, беа усвоени и Одлука за измени и дополнувања на Статутот на НЛБ Тутунска банка и Одлука за измени и дополнувања на Деловникот за работење на Собранието, со кои истите се усогласија со измените во Законот за трговски друштва, Одлука за измена на назив на седиште на НЛБ Тутунска банка кое сега гласи бул. Мајка Тереза, бр.1, Скопје, одлуки за разрешување на членовите на Надзорниот одбор и за именување нови членови на Надзорниот одбор со мандат од четири години, а со оглед на тоа што мнозинството на членови на Одборот на ревизија се избираат од редовите на Надзорниот одбор, се разрешија и членовите на Одборот на ревизија и се именуваа нови членови со мандат од четири години.

На 23.07.2013 година, беше одржана уште една седница на Собранието на акционери на која беше донесена Одлука за отповикување на член на Надзорниот одбор и Одборот за ревизија поради повлекување на предлогот за еден од кандидатите за член на Надзорниот одбор и Одборот на ревизија од страна на акционерот НЛБ д.д. Љубљана и беше именуван нов член на Надзорниот одбор и Одборот за ревизија со мандат од четири години. Покрај ова, беше усвоена и Одлука за измени и дополнувања на Одлуката за утврдување надомест на членовите на органите на Банката од 22.4.2010 година.

Согласно Законот за трговските друштва, јавниот повик за одржување на Собрание на акционерите и материјалите за Собранието, Банката ги објавува на својата интернет страна.

Акционерски капитал

Акционерскиот капитал на Банката на 31.12.2013 година се состои од 854.061 обични акции со номинална вредност од 1.000 Мкд по акција или вкупно 854.061.000 Мкд. Акциите се регистрирани и се водат кај Централниот депозитар на хартии од вредност на РМ.

Обичните акции на сопствениците им даваат право на исплата на дивиденда и право на глас на Седница на Собранието на акционери. Еден глас во Собранието на Банката се добива за еквивалент од една обична акција.

Во текот на 2013 година Банката нема издадено нови емисии на акции, ниту има извршено откуп на сопствени акции.

Број на акционери и структура

На 31.12.2013 година, бројот на акционери во Банката изнесува 808 (2012: 824). Од нив 680 се физички лица (2012: 694) и 128 правни лица (2012: 130).

Единствен акционер, со учество од над 5% во вкупниот број на издадени акции од НЛБ Тутунска банка АД е Нова Љубљанска Банка д.д. Љубљана со 86,97% учество во вкупниот број на акции на Банката.

Берзанска котација

Почнувајќи од јуни 2013 година, акциите на Банката котираат на Македонската берза на хартии од вредност, во подсегментот задолжителна котација. Со акциите на Банката се тргува на секундарниот пазар на Берзата, преку овластени брокерски куќи.

Согласно Правилата за котација, Банката редовно ја известува Берзата за составот на членовите на органите на управување, за деловното работење на Банката, за промените во капиталот, за промени во финансиската состојба, дивиденден календар, акционери над 5%, доставува редовни квартални и полугодишни финансиски извештаи и консолидирани и некосолидирани ревидирани финансиски извештаи, за правните односи со трети лица, за одлуките на Собранието на акционерите, како и за настани и информации кои се од значење за работењето на Банката.

Политика на дивиденда

Во 2013 година, согласно Одлуката за употреба и распоредување на остварената добивка по годишна сметка на НЛБ Тутунска банка АД Скопје за 2012 година донесена на Годишното собрание на акционери на Банката, добивката во износ од 500,0 мил. Мкд се распредели во општ резервен фонд, поради што Банката не вршеше исплата на дивиденда.

Кодекс на корпоративно управување

Кодексот за корпоративно управување во НЛБ Тутунска банка АД Скопје кој е усвоен од Собранието на акционери на НЛБ Тутунска банка АД Скопје, одржано на 25.04.2013 година, подетално ги определува стандардите на управување и раководење на органите на НЛБ Тутунска банка АД Скопје. Водејќи се од истите, Банката има воспоставено транспарентен и разбирлив систем на управување, кој го зголемува нивото на доверба како на домашните, така и на странските инвеститори, вработените и пошироката јавност. Принципите за добро корпоративно управување во целост се инкорпорирани во Кодексот за корпоративно управување.

Согласно Одлуката на НБРМ за корпоративно управување, Кодексот за корпоративно управување се ревидира еднаш годишно и истото ќе биде извршено на редовното годишно Собрание на акционери во 2014 година.

НАДЗОРЕН ОДБОР НА БАНКАТА

Надзорниот одбор на Банката врши надзор над работењето на Управниот одбор, ги одобрува политиките за вршење финансиски активности и го надгледува нивното спроведување. Надзорниот одбор е одговорен да обезбеди добро работење, управување и стабилност на Банката, како и навремено и точно финансиско известување на Народната банка на Република Македонија.

Членовите на Надзорниот одбор ги избира Собранието на акционери со мнозинство гласови од акциите со право на глас. Најмалку една четвртина од членовите на Надзорниот одбор задолжително мора да бидат независни членови. Во таа насока, двајца од членовите на Надзорниот одбор на НЛБ Тутунска банка, чиј состав брои шест члена, се независни членови.

Независноста на двајцата членови на Надзорниот одбор на Банката е утврдена согласно критериумите за независност определени во Законот за банките. Исполнувањето и почитувањето на овие критериуми, Банката го контролираше континуирано, во текот на годината.

Во 2013 година, Надзорниот одбор одржа дванаесет седници кои се одржаа во деловните простории на Банката, односно во просториите на НЛБ д.д. Љубљана или беа видеоконференциски седници. Надзорниот одбор на сите седници одлучуваше согласно Статутот и Деловникот за работа, а одлуките ги донесуваше со мнозинство гласови. Во работењето на Надзорниот одбор континуирано учествуваа сите членови и придонесоа за успешно завршување на работата на Надзорниот одбор, освен членовите кои беа оправдано отсутни на поединечни седници.

По донесување на одлуките за разрешување на членовите на Надзорниот одбор на Годишното собрание на акционери, како и одлуките за именување нови членови на Надзорниот одбор на Банката, Кабинетот на Управниот одбор отпочна постапка за добивање согласност од Гувернерот на Народна Банка на Република Македонија за именување на новоизбраните лица за членови на Надзорниот одбор. Претходните согласности од Гувернерот на НБРМ се добиени на 27.08.2013 година, односно на 10.09.2013 година, по што новиот состав на Надзорниот одбор на Банката отпочна со редовна работа.

НАДЗОРЕН ОДБОР НА НЛБ ТУТУНСКА БАНКА

Име	Позиција	Мандат	Професионален ангажман	Одбор за ревизија	Одбор за наградување
Јанко Медја	Претседател	1.9.2013-2017	Претседател на Управата на НЛБ д.д.	-	Претседател, од 13.3.2014
Марјета Звер Цанкар	Заменик претседател	1.9.2013-2017	Советник по област во Секторот за управување со НЛБ Групацјата во НЛБ д.д.	Член	Член, од 13.3.2014
Петер Зелен	Член	1.9.2013-2017	Директор на Сектор за кредитни анализи во НЛБ д.д.	Претседател	-
Андреј Ласич	Член	10.9.2013-2017	Постар извршен директор за комерцијално банкарство во НЛБ д.д.	Член	-
Абдулменаф Беџети	Независен член	1.9.2013-2017	Проректор на Универзитет Југоисточна Европа во Тетово	Член	Член, од 13.3.2014
Борислав Атанасовски	Независен член	1.9.2013-2017	Управител на Ревизија, проценка и финансиски консалтинг - Б и Љ БОРО И ЉУПЧО ДОО Скопје	-	Член, од 13.3.2014

НАДЗОРЕН ОДБОР НА НЛБ ТУТУНСКА БАНКА ДО 31.8.2013 ГОДИНА

Име	Позиција	Мандат	Професионален ангажман	Одбор за ревизија	Одбор за наградување
Марко Јазбец	Претседател	19.5.2011-31.8.2013	Член на Управата на НЛБ д.д.	-	Претседател
Јуре Пелхан	Заменик претседател	19.5.2011-31.8.2013	Директор на Дирекција за корпоративно и деловно управување на НЛБ Групацјата	Претседател	Член
Марјета Звер Цанкар	Член	19.5.2011-31.8.2013	Директор на Сектор за деловно управување во НЛБ д.д.	Член	-
Марјана Усеник	Член	19.5.2011-31.8.2013	Директор на Сектор за координација и развој во НЛБ д.д.	Член	-
Абдулменаф Беџети	Независен член	19.5.2011-31.8.2013	Проректор на Универзитет Југоисточна Европа во Тетово	Член	Член
Борислав Атанасовски	Независен член	19.5.2011-31.8.2013	Управител на Ревизија, проценка и финансиски консалтинг - Б и Љ БОРО И ЉУПЧО ДОО Скопје	-	Член

Управување со судир на интереси

Политиката за управување со судир на интереси во Банката ја носи Надзорниот одбор, а има за цел заштита на интересите на Банката од реализирање трансакции со коишто може да се оствари личен интерес на товар на севкупниот интерес на Банката.

Со Политиката се воспоставува и одржува систем на ефикасно контролирање и управување со судирите на интереси коишто може да настанат при извршување на определени активности. Согласно Политиката и Законот за банки, Лицата со посебни права и одговорности редовно, на секои шест месеци до Надзорниот одбор на Банката, даваат писмена изјава за постоење или непостоење на судир на нивниот личен интерес со интересот на Банката.

Спречување перење пари

Банката има усвоено и доследно применува Програма за спречување перење пари и повеќе интерни акти коишто ја регулираат оваа област и соработува со надлежните институции и кореспондентските банки. Банката во целост ги има имплементирано сите инструменти кои произлегуваат од законската регулатива што се однесува за ефикасно откривање и спречување перење пари.

Сигурност на информативниот систем

Информативната сигурност на НЛБ Тутунска банка е спроведена во согласност со Циркуларот 9 на Народна

Банка на Република Македонија, Одлуката за сигурност на информативниот систем на банка и е во согласност со меѓународните стандарди ИСО 27001 и ИСО 17799-2005 (ИСО 27002). Согласно овие стандарди, во рамките на Банката е воспоставен систем на информативна сигурност, кој ги содржи следните целини:

- **Политика за сигурност на информативните системи;**
- **Проценка на ризикот** - преку континуиран процес на идентификација на слабостите и заканите кон своите информативни системи;
- **Имплементација на сигурносни контроли** - преку следење на инцидентите и редовни административни, физички и технички контроли врши заштита на сигурноста на информациите и системите на повеќе нивоа;
- **Набљудување и надградба** – преку воспоставен процес на континуирано прибирање и анализа на информации од аспект на појава на нови закани и слабости на информативниот систем.

Одбор за наградување

Одборот е формиран врз основа на Одлуката на НБРМ за основни начела и принципи на корпоративно управување во банка и функционира како помошно тело на Надзорниот одбор. Го сочинуваат четворица членови од Надзорниот одбор, во кој задолжително членуваат независните членови на Надзорниот одбор.

Во извештајниот период, Одборот за наградување одржа една редовна седница, на која беше донесена Одлука за исплата на награда за работна успешност за 2012 година на независните членови на Надзорниот одбор, на независните членови на Одборот за ревизија, на членовите на Управниот одбор, на лицата со посебни права и одговорности кои извршуваат раководна функција и на вработените во НЛБ Тутунска банка АД Скопје.

Критериумите за наградување на членовите на Управниот одбор, на лицата со посебни права и одговорности кои извршуваат раководна функција и на вработените во НЛБ Тутунска банка АД Скопје се утврдени со Политиката на примања за вработените во Банката со посебна природа на работата и останатите вработени во НЛБ Тутунска банка АД Скопје која ја донесува Надзорниот одбор на Банката. Критериумите за наградување се квантитативни и квалитативни, и се разликуваат во зависност од нивото на управување. Појдовна основа за оценување претставува деловната политика и плановите за работа на Банката коишто се предмет на усвојување од страна на акционерите и го одразуваат долгорочниот посакуван правец на развој на Банката.

Во текот на 2013 година, согласно овластувањата, одговорностите и ангажираноста за членовите на Надзорниот одбор, Одборот за ревизија, Управниот одбор и за лицата со посебни права и одговорности беа исплатени плати, надоместоци на плата, персонален данок од доход, надомест за учество на седници, награда за успешност, награда за деловна успешност, јубилејни награди и други издатоци во бруто износ од 106 мил. МКД.

Надзорен одбор врз информативниот систем

Надзорен одбор врз информативниот систем е формиран врз основа на регулативата на НБРМ, Базелските принципи и меѓународните стандарди за сигурност на информативниот систем. Одборот го сочинуваат дванаесет членови вработени во Банката, кои заедно со Претседателот на Одборот ги именува Надзорниот одбор на Банката. Мандатот на членовите на Надзорниот одбор врз информативниот систем трае од моментот на именување до моментот на нивно отповикување со соодветна одлука или откажување од нивна страна.

Одборот има надлежности и одговорности делегирани од страна на Надзорниот одбор во доменот на информативниот систем. За својата работа одговара на Надзорниот одбор и му асистира во носењето одлуки за одобрување на стратегии, политики и поголеми расходи од областа на информативна технологија и обезбедува услови за ефективно планирање на информатичката технологија и следење на капацитетот на ИТ системот и неговите перформанси.

Најмалку два пати годишно, го известува Надзорниот одбор со статусот на ИТ во Банката, отворените прашања и за донесените одлуки и заклучоци.

Одборот донесува полноважни одлуки на седници кои се свикуваат најмалку еднаш во три месеци. По потреба се свикуваат седници и во пократки рокови, а има кворум ако е правилно свикан и ако се присутни половина плус еден членови на Надзорниот одбор врз информативниот систем. Одборот одлучува со мнозинство гласови од вкупниот број на присутни членови, а во случај кога бројот на гласовите е еднаков, решавачки е гласот на претседателот на Надзорниот одбор врз информативниот систем.

ОДБОР ЗА РЕВИЗИЈА

Согласно Законот за банки, Собранието на акционери го избира составот на Одборот за ревизија, во кој мнозинството членови се од редот на Надзорниот одбор, а останатите се независни членови од кој едниот задолжително е овластен ревизор.

Во текот на 2013 година, Одборот за ревизија одржа седум седници, кои се одржаа во деловните простории на Банката, односно во просториите на НЛБ д.д. Љубљана, или беа видеоконференциски седници.

На Годишното Собрание на акционери одржано на 25.04.2013 година и Собранието на акционери одржано на 23.07.2013 година беа отповикани членовите на Одборот за ревизија, беа разрешени и на нивно место беа именувани членови со мандат од четири години, од причина што мнозинство од членовите на Одборот за ревизија се избираат од редовите на Надзорниот одбор. Со оглед на тоа што составот на Надзорниот одбор е променет, нужно се менува и составот на Одборот за ревизија. Независен член на одборот за ревизија, кој истовремено е и овластен ревизор е г-дин Стојан Јорданов, Управител на Друштво за ревизија Ценсум ДООЕЛ Скопје.

УПРАВЕН ОДБОР

Ја претставува и застапува Банката и раководи со нејзината работа. Управниот одбор во извештајниот период работеше на седници, кои по правило се одржуваа еднаш седмично. Покрај редовните седници, Управниот одбор одлучуваше и секојдневно, надвор од седница, со писмена согласност од сите членови на Управниот одбор.

Во извештајниот период, Управниот одбор одржа 39 редовни седници.

Управниот одбор се грижеше за тековното работење на Банката и ги вршеше следните активности: управување и застапување на Банката, извршување на одлуките на Собранието и на Надзорниот одбор, именување и разрешување на лицата со посебни права и одговорности, изготвување деловна политика и развоен план на Банката, изготвување финансиски план на Банката, изготвување листа на нето должници, изготвување политика за сигурност на информативниот систем, изготвување годишен извештај за работењето на Банката, изготвување етички кодекс на Банката.

Управниот одбор ги извршуваше и надлежностите предвидени со Статутот – одобрување на изложеност кон поединечно лице до 10% од сопствените средства на Банката, одобрување трансакции со поврзани лица со Банката во износ до 3.000.000 Мкд, одлучување за засновање работен однос, за распоредување и наградување на вработените согласно законските прописи и интерните акти на Банката, одлучување за давање и земање кредити за ликвидност, гаранции, авали и акредитиви во рамките на лимитите утврдени со законот, деловната политика на Банката и одлуката за кредитна политика донесена од Надзорниот одбор, грижа за информирањето на акционерите на Банката, донесување поединечни акти на Банката, формирање комисии и работни тела и именување нивни членови.

Управниот одбор најмалку еднаш месечно го известува Надзорниот одбор за своето работење преку Информацијата за тековните активности на Банката.

УПРАВЕН ОДБОР НА НЛБ ТУТУНСКА БАНКА

Име	Позиција	Мандат	Одбор за управување со ризици	Одбор за ликвидност	Одбор за развој	Надзорен одбор над ИТ
Ѓорѓи Јанчевски	Претседател	од 23.12.2010 - тековно	Претседател	Претседател	Претседател	Претседател
Љубе Рајевски	Член	од 23.12.2010 - тековно	Член	Член	Член	-
Дамир Кудер	Член	од 28.12.2010 - тековно	Член	Член	Член	-

Помошни органи на Управниот одбор

- **Одбор за управување со ризици.** Членовите на Одборот се избираат од редот на лицата со посебни права и одговорности кои се вработени во Банката. Еден од членовите на Управниот одбор на Банката задолжително е и член на Одборот за управување со ризици. Во извештајниот период, Одборот за управување со ризици одржа 52 седници. Се состои од пет члена. Одборот за управување со ризици се состануваше редовно еднаш седмично и ги вршеше следните надлежности:
 - постојано следење и оценување на степенот на ризичност на Банката и утврдување на прифатливото ниво на изложеност на ризици со цел минимизирање на загубите од изложеност на Банката на ризик;
 - воспоставување политики за управување со ризици и надзор над нивната примена;
 - следење на прописите на Народна Банка на Република Македонија кои се однесуваат на управување со ризици и усогласеноста на Банката со овие прописи;
 - оценка на системите за управување со ризиците во Банката;
 - утврдување краткорочни и долгорочни стратегии за управување со одделните видови ризици на кои е изложена Банката;
 - анализа на извештаи за изложеноста на Банката на ризик изработени од организационите единици на Банката кои вршат оценка на ризиците и донесување предлог стратегии, мерки и инструменти за заштита од ризици;
 - анализа на ефекти од управувањето со ризиците врз перформансите на Банката;
 - анализира ефекти од предложените стратегии за управување со ризици, како и предложените стратегии, мерки и инструменти за заштита од ризици;
 - носеше одлуки за реструктурирање на побарувања;
 - верификува одлуки за пролонгација на рок на кредитни изложености.

Одборот за управување со ризици најмалку еднаш месечно го известуваше Надзорниот одбор, а најмалку еднаш квартално Одборот за ревизија за промените во ризичните позиции на Банката, промените во стратегијата за управување со ризици, ефектите од управувањето со ризиците врз перформансите на Банката, како и преземените мерки и инструменти за заштита од ризиците и ефектите од истите.

Одборот за управување со ризици најмалку еднаш квартално ги разгледуваше трансакциите со поврзани лица со Банката за што доставуваше извештај до Надзорниот одбор.

- **Одбор за управување со средства и обврски.** Одборот се состанува еднаш месечно и ги разгледува остварените резултати на Банката во поглед на структурната и оперативната ликвидност, месечните состојби на изложеноста на Банката спрема одделни деловни ризици, предлага мерки за управувањето со билансите на Банката, ги утврдува и на Надзорниот одбор му предлага политики за управување со оперативната и структурната ликвидност, со другите деловни ризици, како и политиката на цени. Го сочинуваат осум членови.
- **Одбор за развој.** Во 2013 година Одборот за развој одржа една седница. Членови на Одборот за развој се членовите на Управниот одбор и Директорот на Сектор за логистика на Банката. Одборот за развој го сочинуваат четири членови.

Одборот за развој ги разгледува и на Управниот одбор му ги предлага визијата и мисијата на Банката, стратешките насоки за развојот и работењето на Банката (Стратегијата) и нејзините составни делови, деловниот план на Банката (Деловната политика) и нејзините составни делови и финансискиот план на Банката.

ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА НА БАНКАТА

Во насока на поефикасна организација на процесите од 01.04.2013 година беа направени следните организациски промени:

1. Службата за контрола и усогласување со прописите и информативната сигурност на Банката од Секторот за право, усогласеност со прописите и управување со проблематични пласмани преминува во Генералниот секретаријат на Банката и се преименува во Служба за усогласување со прописите и информативна сигурност;
2. Секторот за право, усогласеност со прописите и управување со проблематични пласмани се преименува во Сектор за правни работи;

3. Сегментот на управување со проблематични пласмани се издвојува како посебен Сектор за управување со проблематични пласмани и интензивен третман на клиентите, организиран во две служби: Служба за наплата на проблематичните пласмани и управување со преземен имот и Служба за интензивен третман на клиентите.

Со цел зголемување на конкурентноста на Банката во рамки на финансискиот сектор и задржување на пазарната позиција преку унапредување на комерцијалното работење и подобрување на административната поддршка на комерцијалата, во месец јули беа извршени следните секторски реорганизации на Банката:

1. Почнувајќи од 01.07.2013 година, постојните служби во Секторот за платни системи се реструктурираа и преименуваа во Служба за управување и развој на самоуслужни продукти, Служба за блокади и дистрибуција и Служба за платен промет во земјата и странство;
2. Почнувајќи од 15.07.2013 година, работните активности во Секторот за корпоративно банкарство се поделени во три служби: Служба за управување на односите со големи претпријатија, Служба за управување на односите со мали и средни претпријатија и Служба за кредитна анализа и администрација.

КОРПОРАТИВНА ОПШТЕСТВЕНА ОДГОВОРНОСТ

Грижата за општото добро претставува еден од највисоките приоритети во системот на вредности на Банката и е интегрален дел од стратегијата, поради што Банката посебно внимание посветува на општествената одговорност и заштитата на интересите на сите заинтересирани страни. Со поддршка на проекти од областа на културата, спортот, науката, образованието и заштитата на човековата околина, децата и младите, Банката настојува да придонесе за унапредување и подобрување на целокупниот квалитет на животот на поединците, семејствата, институциите и организациите во поширокото окружување во кое работи.

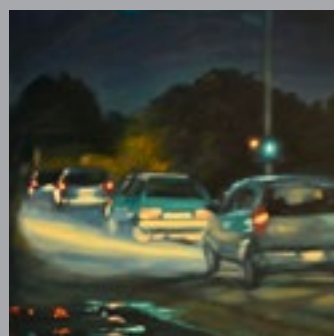
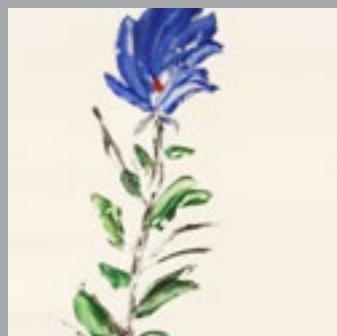
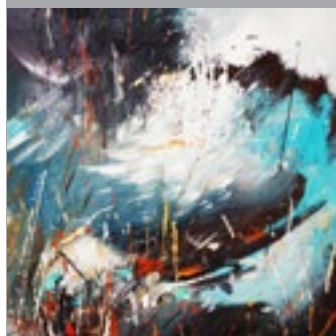
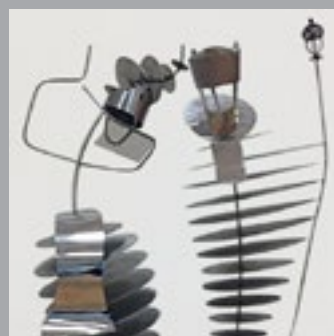
Во декември 2013 година, Банката по шести пат ја доби престижната награда **Банка на годината во Македонија**, од реномираниот финансиски магазин The Banker, по кој повод за деловните клиенти на Банката беше организирано предавање на тема “Семејни бизниси – како понатаму” со професор д-р Јака Вадњал, од Факултет за претприемништво од Љубљана.

Во текот на годината, во своите деловни простории Банката организираше неколку настани од јавен карактер:

- Изложба на скулптури од академскиот уметник Мери Аницин Пејоска насловена “Чувствителен агол”,
- Донаторска продажна изложба во организација на Здружението на граѓани за лица со дисфункции, хендикеп, ретки болести и посебни потреби “Дајте ни крилја”,
- Традиционална студентска изложба на графика “Драгутин Аврамовски-Гуте” во организација на истоимената фондација и Факултетот за ликовни уметности при УКИМ,
- Изложба “Импресии” на академскиот сликар Борис Петров,
- Изложба “Сликарски Велигден” во организација на Асоцијацијата за култура “Икон”,
- Традиционална годишна изложба на Macedonia Welcome Center,
- Изложба на Мултимедиа Центар Гевгелија како дел од манифестацијата Скопско лето,
- Изложба “Б-линии” како дел од Скопско лето 2013,
- Изложба на академскиот сликар Гоце Илиевски,
- Изложба на Академскиот сликар Ниче Васлиев,
- Голема изложба на детски цртежи и пишани творби на тема “Штедење во НЛБ Тутунска банка”,
- Изложба на минијатури “МиниАртура” од 73 автори во организација на ДЛУМ,
- Изложба на слики од ликовната колонија “Вевчански видувања”.

Банката ги поддржува организациите и иницијативите кои се залагаат за почит и еднаков третман, деловна етика и хуманизам, со што креира вредност за општеството и придонесува кон зајакнување на општественото ткиво и социјалната кохезија.

Банката целосно ја прифаќа и во своето работење се придржува кон меѓународната декларација за човекови права, еколошката декларација и меѓународните конвенции кои се однесуваат на социјалната и заштитата на животната средина.

ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТИ

Биланс на успех

Биланс на состојба и
вонбилансна евиденција

ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТИ

БИЛАНС НА УСПЕХ

Во мил. МКД	2012	2013		Во однос на			
	Реализација	План	Реализација	План	2012		
				апс	%	апс	%
Приходи од камата	3.593,9	3.489,8	3.269,0	-220,8	-6,3%	-325,0	-9,0%
Расходи по камата	1.602,3	1.675,4	1.452,4	-223,0	-13,3%	-149,9	-9,4%
Нето приходи од камата	1.991,6	1.814,4	1.816,5	2,1	0,1%	-175,1	-8,8%
Нето некаматни приходи	1.095,4	1.046,0	1.109,1	63,1	6,0%	13,6	1,2%
Нето приходи од работење	3.087,1	2.860,3	2.925,6	65,2	2,3%	-161,5	-5,2%
Трошоци на работење	1.968,7	1.525,0	1.562,1	37,1	2,4%	-406,6	-20,7%
- трошоци за вработените	613,3	618,9	667,1	48,1	7,8%	53,8	8,8%
- останати трошоци	1.152,9	710,3	710,0	-0,3	0,0%	-442,9	-38,4%
- амортизација	202,5	195,7	185,0	-10,7	-5,5%	-17,5	-8,6%
Исправки за потенцијални загуби	587,4	636,3	559,9	-76,4	-12,0%	-27,5	-4,7%
Загуба поради оштетување на нефинансиските средства, на нето основа	45,3	130,0	200,7	70,7	54,4%	155,4	343,0%
Удел во добивката на придружени претпријатија	18,2	19,6	28,2	8,6	44,1%	10,0	54,8%
Добивка пред оданочување	503,9	588,7	631,2	42,5	7,2%	127,2	25,2%
Данок на добивка	3,9	1,6	5,8	4,3	271,3%	1,9	48,5%
Добивка по оданочување	500,0	587,1	625,3	38,3	6,5%	125,3	25,1%

Податоците кои се презентирани во табелата се согласно регулативата која важи во Република Македонија.

ДОБИВКА

Банката во 2013 година оствари добивка **пред оданочување** во износ од 631,2 мил. Мкд што е за 7,2% над планираната за 2013 година. Резултатот се должи на повисоките нето некаматни приходи (нето приходи од провизии, курсни разлики и останати приходи од дејноста) при повисоки оперативни трошоци.

Нето добивката за 2013 година изнесува 625,3 мил. Мкд и е повисока од планот за 6,5%. Во однос на минатата година добивката е повисока за 25,1% поради пониската споредбена основа од 2012 година.

Добивката пред исправки и резервации за финансиски и нефинансиски средства изнесува 1.363,5 мил. Мкд или 2,1% над планираната за 2013 година и 21,9% над минатогодишната.

Во текот на годината беа издвоени 760,6 мил. Мкд **Исправки и резервации за финансиски и нефинансиски средства** што е за 0,7% помалку во однос на планот како резултат на ослободени резервации поради затворањето на кредитната изложеност кон два корпоративни клиенти. Во однос на 2012 година истите се повисоки за 20,2%.

Во мил. МКД	2012	2013		Во однос на			
	Реализација	План	Реализација	План	2012		
Исправка за билансни пласмани	619,3	615,0	543,8	-71,2	-11,6%	-75,5	-12,2%
Резервирања за вонбилансни пласмани	-31,9	21,3	16,0	-5,3	-24,7%	48,0	-150,2%
Загуба поради оштетување на нефинансиските средства, на нето основа	45,3	130,0	200,7	70,7	54,4%	155,4	343,0%
Вкупно	632,7	766,3	760,6	-5,7	-0,7%	127,9	20,2%

Податоците кои се презентирани во табелата се согласно регулативата која важи во Република Македонија.

Вкупните приходи од работење изнесуваат 2.925,6 мил. Мкд, што е за 2,3% повеќе во однос на планот. Во однос на претходна година, вкупните приходи од работење се пониски за 5,2%.

НЕТО ПРИХОДИ ОД КАМАТА

Нето приходите од камати се повисоки од планираните за 0,1%. Приходите од камати во однос на планот се пониски за 6,3%, во најголем дел поради намаленото кредитно портфолио кај приватните претпријатија, намалените каматни стапки на кредитите и поради пониска состојба на пласирани средства во благајнички записи и намалени каматни стапки кај истите. Расходите по камата во однос на планот се пониски за 13,3%, поради намалување на каматните стапки и салдото на депозити кај приватни претпријатија и држава, намалување на каматните стапки кај депозитите на население, предвремена отплата на дел од кредитните линии и депозити од банки.

Во однос на 2012 година, нето приходите од камати се пониски за 8,8%.

Нето каматната маргина на просечна каматоносна актива во 2013 година изнесуваше 3,24% и е над планираната за 0,12 п.п. Каматната маргина е пониска за 0,22 п.п. од минатогодишната, што беше очекувано со оглед на трендот на забрзано намалување на каматите на домашните хартии од вредност и на кредитите и порастот на нефункционалните пласмани.

НЕТО НЕКАМАТНИ ПРИХОДИ

Нето некаматните приходи изнесуваат 1.109,1 мил. Мкд и во однос на планот се повисоки за 6,0%. Во однос на 2012 година се повисоки за 1,2%. Нето некаматните приходи во вкупните приходи учествуваат со 37,9% (2012: 35,5%). Зголемувањето на некаматните приходи во 2013 година во однос на планот се должи на повисоки останати приходи од работењето (приходи од минати години), повисоки нето приходи од провизии и надомести, при пониски нето приходи од тргување и нето приходи од курсни разлики.

Најголемо учество во нето некаматните приходи имаат нето приходите од провизии со 79,0% (2012: 77,7%).

НЕТО ПРИХОДИ ОД ПРОВИЗИИ

Нето приходите од провизии во однос на планот се повисоки за 2,5%, додека во однос на 2012 година истите се повисоки за 2,9%.

Приходите од провизии во однос на планот се пониски за 0,1% како резултат на пониски приходи од провизии од платен промет со странство и провизии од кредитирање, додека во однос на 2012 година се повисоки за 1,6% како резултат на повисоки приходи од провизии од домашен платен промет, провизии од картички и услуги преку мрежа.

Расходите од провизии во однос на планот се пониски за 7,8%, додека во однос на 2012 година се пониски за 2,5% главно поради повисока споредбена основа од 2012 година кај расходите за картично порамнување (период на миграција кон нов процесинг центар).

Во структурата на приходите од провизии најголем дел или 62,5% се провизии остварени од нефинансиски правни лица (од кои 30,4% во домашниот платен промет, 20,3% во платниот промет со странство, 19,2% од документарно-гаранциско работење и 18,4% од картично работење). Приходите од провизии од сегментот население учествуваат со 25,1%, од кои најголем дел 47,1% се провизии од картично работење.

Во структурата на расходите по провизии најголем дел (52,0%) се по основ на работењето со картички, додека 16,4% се по основ на трошоци поврзани со платниот промет во земјата и 9,8% со платниот промет со странство.

ТРОШОЦИ

Вкупните трошоци на работење изнесуваат 1.562,1 мил. Мкд и во однос на планот се повисоки за 2,4%. Трошоците за вработени се повисоки од планираните за 7,8% поради издвоен износ за надомест за предвремено одење во пензија, зголемување на резервирања по ИАС 19, актуарски трошоци и трошоци за осигурување, останатите расходи од дејноста се на ниво на планираните, додека амортизацијата е за 5,5% пониска од планираната поради одложени планирани инвестиции.

Во однос на 2012 година, трошоците се пониски за 20,7%, што во најголем дел се должи на повисока споредбена основа од 2012 година (поради еднократен ефект од продажба на нефункционално побарување од еден корпоративен клиент), но и како резултат на преземените активности за рационализација по Fitness програмата и купување на деловната зграда на Банката. Трошоците за вработени се повисоки за 8,8%, поради издвоен износ за надомест за предвремено одење во пензија и зголемување на резервирања по ИАС 19. Амортизацијата во однос на 2012 година е пониска за 8,6%.

Вкупните оперативни трошоци во однос на вкупните нето приходи (Cost/Income Ratio) изнесува 53,4% (2012: 63,8%). Во однос на планот показателот е повисок за 0,1 п.п.

БИЛАНС НА СОСТОЈБА И ВОНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА

во мил. МКД	31-12-12		31-12-13		Во однос на		
	Реализација	План	Реализација	План	31-12-12		
Билансна сума	59.505,6	61.165,0	59.782,6	-1.382,4	-2,3%	277,0	0,5%
Кредити	34.390,5	36.542,4	35.347,4	-1.194,9	-3,3%	957,0	2,8%
на банки и штедилници	172,6	179,7	115,1	-64,6	-36,0%	-57,6	-33,3%
на небанкарски сектор	34.217,8	36.362,7	35.232,4	-1.130,3	-3,1%	1.014,5	3,0%
Хартии од вредност	10.052,2	10.204,5	11.676,5	1.472,0	14,4%	1.624,3	16,2%
Вложување во подружници и придружени друштва	115,1	134,7	143,3	8,6	6,4%	28,2	24,5%
Материјални и нематеријални вложувања	2.371,0	2.432,8	2.290,5	-142,2	-5,8%	-80,5	-3,4%
Депозити	46.082,0	47.751,8	47.131,6	-620,2	-1,3%	1.049,6	2,3%
на банки и штедилници	1.868,1	2.042,3	448,3	-1.594,0	-78,0%	-1.419,8	-76,0%
на небанкарски сектор	44.213,9	45.709,6	46.683,3	973,8	2,1%	2.469,4	5,6%
Обврски по позајмици	5.192,0	4.824,2	3.590,5	-1.233,7	-25,6%	-1.601,4	-30,8%
Должнички хартии од вредност	0,0	0,0	0,0	0,0	/	0,0	/
Субординиран заем	1.833,3	1.843,8	1.821,4	-22,4	-1,2%	-11,9	-0,6%
Капитал и резерви	5.023,1	5.523,1	5.769,2	246,0	4,5%	746,1	14,9%
Гаранции и акредитиви	6.636,2	6.881,5	5.833,1	-1.048,4	-15,2%	-803,1	-12,1%
Некористени лимити и кредити	2.162,0	2.545,2	2.381,8	-163,4	-6,4%	219,8	10,2%
Вонбилансна актива	8.798,2	9.426,7	8.214,9	-1.211,8	-12,9%	-583,3	-6,6%

Податоците кои се презентирани во табелата се согласно регулативата која важи во Република Македонија.

Билансната сума на Банката во 2013 година изнесува 59.782,6 мил. Мкд. Во однос на планот е пониска за 1.382,4 мил. Мкд или 2,3% главно поради предвременно враќање на депозитот на НЛБ д.д. и намалена состојба на обврските по кредити (предвременно вратени кредити кон EIB).

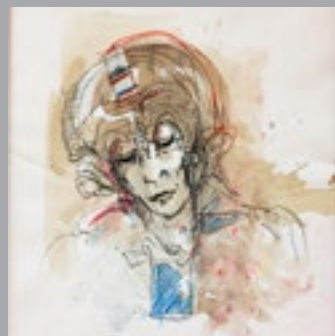
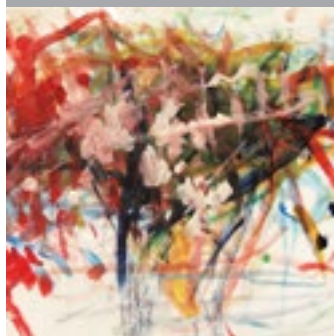
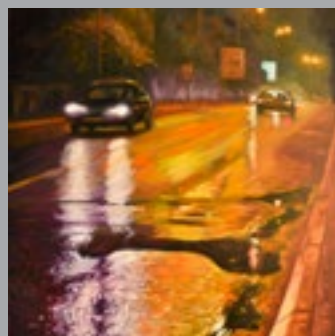
Во однос на 2012 година истата е повисока за 277,0 мил. Мкд или 0,5%.

Обврските по кредити во однос на планот се пониски за 25,6%, додека во однос на 2012 година се намалија за 30,8%, поради пониски состојби по кредитните линии од EFSE, IFC и EIB.

Во активата, кредитното портфолио на небанкарскиот сектор е намалено за 3,1% односно 1.130,3 мил. Мкд во однос на Планот (3,0% или за 1.014,5 мил. Мкд повисоко во однос на 2012 година). Во однос на Планот за 2013 година, кредитите на населението се повисоки за 2,6% или 454,9 мил. Мкд, додека кредитите кај нефинансиски правни лица се пониски за 7,8% или 1.400,3 мил. Мкд. Хартиите од вредност се повисоки од планираните за 14,4% или за 1.472,0 мил. Мкд како резултат на повисока состојба на благајнички записи и вложување во државни обврзници.

Потенцијалните и превземени обврски изнесуваат 8.214,9 мил. Мкд што е за 6,6% или 583,3 мил. Мкд помалку во однос на 2012 година, додека во однос на планот се пониски за 12,9% или 1.211,8 мил. Мкд главно поради пониски гаранции на нефинансиски друштва.

Фондот на резервации за потенцијалните и превземени обврски изнесува 255,2 мил. Мкд и во однос на планот е понизок за 1,7% или за 4,5 мил. Мкд. Во однос на 2012 година фондот е зголемен за 7,0% или за 16,8 мил. Мкд.

АКТИВНОСТИ ПО СЕГМЕНТИ

Работа со население

Работа со правни лица и
држава

Финансиски пазари

АКТИВНОСТИ ПО СЕГМЕНТИ

РАБОТА СО НАСЕЛЕНИЕ¹

Активностите во доменот на кредитирање на население беа насочени кон задржување и благо зголемување на пазарното учество во банкарскиот сектор, како и одржување на квалитетот на кредитното портфолио. За остварување на целите беа реализирани неколку промотивни кампањи за кредити со одделни бенефити за клиентите кои аплицираше за кредит во промотивниот период. Во текот на годината беа воведени следниве нови кредитни продукти: Златен автомобилски кредит, Златен станбен кредит, НЛБ Станбен кредит во Еур во соработка со “АДОРА Инженеринг”, Кредит за пензионери за набавка на дрва за огрев, Промотивен виолетов потрошувачки кредит, Промотивен есенски виолетов потрошувачки кредит, Инстант потрошувачки кредит без камата (каматата е на товар на трговецот – кредитен посредник), Супер кредит во Еур, Супер станбен кредит во Еур.

Во доменот на депозитното работење активностите беа насочени кон одржување на обемот, стабилноста и структурата на постоечката депозитна база. Беа воведени два нови продукти, Златен плус депозит и НЛБ Штеди го кусурот.

Во делот на картичното работење, Банката во соработка со Телеком, започна да ја нуди услугата MobyPay – користење на мобилните телефони за иницирање на платежна трансакција преку ПОС терминалите на Банката. Беше воведена и услугата Bill Payment на банкомати, можност за плаќање на сметки преку АТМ-ите на Банката.

Во рамките на електронското банкарство воведени се следниве новитети за физички лица: НЛБ мКлик – апликација за мобилно банкарство, НЛБ Клик – доспевање на рати по основ на трошења со кредитни картички преку електронско банкарство, Апликација за регистрација на нови корисници – физички лица и администрирање на услугите на постојните во електронско банкарство.

Продолжија cross-selling активностите кај постојни клиенти – правни лица и таргетираните нови клиенти, се продолжи со одобрување на комисиони кредити преку проектот за “Самовработување со кредитирање” на Агенцијата за вработување на Република Македонија согласно динамиката на Агенцијата, беа воведени три нови продукти и тоа: БИЗНИС ПЛУС денарски кредит, БРЗ БИЗНИС кредит и Наменски кредит за набавка на опрема со што на клиентите правни лица, паралелно со понуда на кредитните продукти им се нудат и други продукти на Банката: плати за вработени, електронско банкарство, бизнис картички, платен промет, девизно работење, гаранции и акредитиви.

Во текот на 2013 година услугата лично банкарство се нудеше на 34 локации.

Беше извршено спојување на експозитурите Гостивар 1 и 2 во една експозитура (на локацијата на експозитура Гостивар 1) со нејзино просторно проширување.

Кредитното портфолио на население на годишно ниво е зголемено за 11,0%, односно за 1.804,6 мил. Мкд и изнесува 18.224,3 мил. Мкд. Вкупното кредитно портфолио на населението го сочинуваат: потрошувачки кредити 54,1%, станбени кредити 29,1%, кредитни картички 8,9%, искористени лимити на трансакциски сметки 5,1%, автомобилски кредити 2,2% и останати кредити 0,5%. Од вкупните кредити кај населението 4,5% се нефункционални побарувања (2012: 4,5%).

¹ Работењето со население вклучува физички лица и самостојни вршители на дејност

	31-12-12	31-12-13	Промена
Кредити			
Вредност (во мил. МКД)	16.420	18.224	11,0%
Број на нови договори за кредити во годината	17.431	21.630	24,1%
Депозити			
Вредност (во мил. МКД)	32.012	34.656	8,3%
Број на нови договори за депозити во годината	40.423	34.288	-15,2%
Број на комитенти	495.133	531.379	7,3%
Број на сметки (трс и жиро)	470.168	505.255	7,5%
Број на картички (дебитни и кредитни)	391.362	405.892	3,7%

Податоците кои се презентирани во табелата се согласно регулативата која важи во Република Македонија.

Учеството на кредитите на население во вкупните кредити пласирани кај небанкарскиот сектор во 2013 година достигна 51,7% (2012: 48,0%).

Депозитите на населението во однос на 2012 година се зголемени за 8,3% или за 2.644,3 мил. Мкд и изнесуваат 34.656,1 мил. Мкд.

Учеството на депозитите од население во вкупните депозити од комитенти во 2013 година достигна 74,2% (2012: 72,4%).

Односот **кредити/депозити** од население изнесува 52,6% (2012: 51,3%).

Во делот на **картичното работење**, во 2013 година е остварен раст на прометот со картички од 5,0%, додека кај бројот на остварени трансакции со картичките на Банката растот е 4,8%.

	2012	2013	Промена
Број на активни картички	391.362	405.892	3,7%
Број на АТМ-и	130	158	21,5%
Број на ПОС терминали	5.317	6.270	17,9%

Податоците кои се презентирани во табелата се согласно регулативата која важи во Република Македонија.

Во делот на **електронското банкарство**, едноставниот пристап до услугите од платниот промет резултираа со пораст на бројот на корисниците за 11% (кај правните лица за 15%, кај физичките лица за 11%), што позитивно се рефлектираше и врз бројот на остварени трансакции и вредноста на остварениот промет.

	2012	2013	Промена
E-banking за физички лица			
Промет (во мил. МКД)	399,7	563,0	40,9%
Број на налози / трансакции	105.490	151.531	43,6%
Комитенти по сите канали	71.213	114.775	61,2%

Податоците кои се презентирани во табелата се согласно регулативата која важи во Република Македонија.

РАБОТА СО ПРАВНИ ЛИЦА И ДРЖАВА²

Понудата за правни лица и држава се извршува централизирано, по моделот на интегрирано управување на односите со комитентите - за големите корпоративни комитенти на Банката и дисперзирано преку Деловната мрежа - за малите и средни претпријатија (МСП), додека услугите во платниот промет за корпоративните клиенти се вршат преку Деловната мрежа на Банката, Кеш центарот и преку електронските платни сервиси.

Работењето со правни лица и држава претставува најголем дел од активностите на Банката и е главен носител на приходите за Банката. Опфаќа краткорочни денарски и девизни кредити за тековни потреби, краткорочни денарски и девизни кредити за поддршка на извозни аранжмани, револвинг кредити, долгорочни денарски и девизни кредити за финансирање инвестициони проекти на МСП, автомобилски кредити, наменски кредити за изградба на станбен и деловен простор, комисиони кредити, акредитивно и гаранциско работење, депозитно работење, услуги на платен промет во земјата и странство и услуги на пренос и чување на готовина.

² Правни лица и држава вклучуваат приватни и јавни претпријатија, непрофитни институции кои им служат на домаќинствата, останати финансиски институции (без банки и штедилници), централна власт, фондови и единици на локална самоуправа.

Во доменот на кредитирање, активностите беа насочени кон зголемување на фокусот на работење во кредитирање на мали и средни претпријатија, пред сè заради задржување на пазарните позиции и подобрување на резултатите во сегменти од работењето кои бележеа намалување во изминатиот период.

Во доменот на депозитното работење, активностите беа насочени кон прибирање нови депозити од корпоративните клиенти преку понуда на денарски и девизни депозитни продукти со различни можности за орочување, каматни стапки и намена. Во текот на 2013 година Банката изврши намалување на каматните стапки на депозитите на правни лица соодветно на пазарните услови.

Пласманите кај правните лица и држава на годишно ниво се намалија за 4,4% односно за 790,0 мил. Мкд и истите изнесуваат 17.008,1 мил. Мкд. Отежнатите пазарни услови и намалената способност на компаниите за редовно подмирување на обврските резултираше со пораст на учеството на нефункционалните пласмани во вкупното портфолио на Банката на 10,8% (2012: 10,2%).

Учеството на кредитите на правните лица и државата во вкупните кредити кај клиенти изнесува 48,3% (2012: 52,0%).

	31-12-12	31-12-13	Промена
Кредити			
Вредност (во мил. МКД)	17.797	17.008	-4,4%
Број на нови договори за кредити во годината	2.275	2.266	-0,4%
Депозити			
Вредност (во мил. МКД)	12.202	12.027	-1,4%
Број на нови договори за депозити во годината	1.595	1.111	-30,3%
Број на комитенти	29.104	30.594	5,1%
Број на сметки	38.893	41.185	5,9%

Податоците кои се презентирани во табелата се согласно регулативата која важи во Република Македонија.

Депозитите на правни лица и држава на годишно ниво се пониски за 174,9 мил. Мкд, што се должи на намалување на жиро сметки на јавни претпријатија и држава.

Учеството на депозитите од правни лица и држава во вкупните депозити од клиенти во 2013 година изнесува 25,8% (2012: 27,6%).

Односот **кредити/депозити** од правни лица и држава изнесува 141,4% (2012: 145,9%).

	2012	2013	Промена	
			апс	%
Гаранции (промет)				
Вредност на нови (во мил. МКД)	6.956,3	7.290,6	334,3	4,8%
Број на вкупни новоиздадени	3.856	2.635	-1.221	-31,7%
Девизни гаранции				
Вредност на нови (во мил. МКД)	3.349,6	4.272,8	923,2	27,6%
Број на гаранции	546	384	-162	-29,7%
Денарски гаранции				
Вредност на нови (во мил. МКД)	3.606,7	3.017,8	-588,9	-16,3%
Број на гаранции	3.310	2.251	-1.059	-32,0%
Акредитиви (промет)				
Вредност на нови (во мил. МКД)	1.554,3	2.340,0	785,7	50,6%
Број на вкупни новоиздадени	416	390	-26	-6,3%

Податоците кои се презентирани во табелата се согласно регулативата која важи во Република Македонија.

*вредноста на новоиздадени вклучува анекси, додека бројот на новоиздадени не вклучува анекси

Во текот на 2013 година Банката обезбедуваше **банкарски гаранции и акредитиви** за извозните аранжмани и за поддршка на тендерските учества на компаниите во големите меѓународни и домашни проекти. Во 2013 година, Банката има пласирано средства во износ од 7.290,6 мил. Мкд во гаранции или 4,8% повеќе во однос на 2012 година. Отворените акредитиви се во вредност од 2.340,0 мил. Мкд или 50,6% повеќе од 2012 година.

Во 2013 година остварен е **вкупен платен промет со странство** од 660,1 млрд. Мкд или 23,3% помалку во однос на 2012 година, во најголем дел како резултат на намалените приливи на девизните сметки во странство.

Во вкупниот платен промет со странство дознаките учествуваат со 16,3%.

	01.01.- 31.12.2012	01.01.- 31.12.2013	Промена апс	%
Ностро дознаки				
Промет (во мил. МКД)	81.327,6	60.848,1	-20.479,5	-25,2%
Број на ностро дознаки	57.331	56.585	-746	-1,3%
Лоро дознаки				
Промет (во мил. МКД)	54.778,1	46.653,9	-8.124,2	-14,8%
Број на лоро дознаки	73.912	76.424	2.512	3,4%

Податоците кои се презентирани во табелата се согласно регулативата која важи во Република Македонија.

Во делот на **домашниот платен промет**, во 2013 година е остварен вкупен промет од 874,8 млрд. Мкд или 4,7% повеќе во однос на 2012 година.

Во делот на **електронското банкарство**, во 2013 година воведени беа нови функционалности на web страната на Банката и тоа: воведување контрола на интернет трансакции, унапредување на девизно електронско банкарство - web апликација, E-enrolment web апликацијата кој претставува систем за on-line регистрација и управување со корисниците - физички лица во системот на електронското банкарство на Банката, како и пријавувањето за мобилните апликации М-клик и М-токен, прилагодување на апликативното решение за електронско банкарство за денарски платен промет FX client од аспект на дополнителни функционалности и интергација на ERP системи кај големи клиенти на Банката, софтверски измени и нови функционалности на софтверот за електронско банкарство за физички лица како што се доспевање на рати преку e-bank и идни налози.

Од 2013 година, Банката врши активности на Локална Регистрациона Канцеларија (ЛРК) за издавање на квалификувани сертификати на издавачот за сертификати КИБС АД Скопје.

	2012	2013	Промена
E-banking за правни лица			
Промет (во мил. МКД)	206.165	214.543	4,1%
Број на налози / трансакции	1.563.393	1.902.454	21,7%
Комитенти по сите канали	9.783	10.797	10,4%

Податоците кои се презентирани во табелата се согласно регулативата која важи во Република Македонија.

Во делот на **работа со готовина**, Банката за клиентите врши: превоз на готовина и вредносни пратки, обработка на домашна и странска валута, трансфер на странска ефектива во странски банки, чување готовина и хартии од вредност, депо услуги (отворени и затворени), купопродажба на домашна и странска ефектива и опслужување на банкомати за други деловни банки, преземање на дневниот пазар од просториите на правните лица и превоз до Банката, обработка на банкнотите и монетите и полагање на трансакциската сметка на правното лице и снабдување на правните лица со монети за нефинансиски правни лица.

Вкупниот обем во централниот трезор во 2013 година е зголемен за 2% во однос на 2012 година. Пораст е остварен кај дотациите во домашна ефектива и странска ефектива за 5%.

ФИНАНСИСКИ ПАЗАРИ

УПРАВУВАЊЕ СО ЛИКВИДНОСТА

Банката во текот на 2013 година управуваше со ликвидноста согласно законските одредби и одредбите од Одлуката за задолжителна резерва и Одлуката за управување со ликвидносниот ризик на банките пропишани од Народна банка на Република Македонија и интерните лимити и насоки на Банката и НЛБ Групаацијата.

Вишокот на слободни средства, беше пласиран во хартии од вредност издадени од државата, на меѓубанкарскиот пазар, како и преку монетарните инструменти на НБРМ. Видот, начинот и инструментите

кои беа користени за пласирање на вишокот средства, зависеа од тековната и планирана рочна структура на средствата и обврските на краток и долг рок, ризикот на инструментите и движењата на каматните стапки на пазарите на пари и хартии од вредност. Тековната потреба од ликвидни средства беше задоволена на меѓубанкарскиот пазар и преку инструментите на НБРМ.

Исполнувањето на задолжителната резерва на Банката во денари, во периодот од 1.1. до 31.12.2013 година, се движеше помеѓу 100,03% и 100,13% од пропишаното, што претставува оптимално ниво на исполнување. Најниското ниво на стапката на ликвидност на 30 дена беше 1,76 (дозволен мин.1) додека на 180 дена беше 1,21 (дозволен мин.1).

На меѓубанкарскиот пазар на депозити, Банката користеше позајмици во вкупен износ од 14.799 мил. Мкд (2012: 23.721 мил. Мкд), а пласираше кредити во износ од 950 мил. Мкд (2012: 1.430 мил. Мкд).

Во текот на 2013 година, во хартии од вредност издадени од државата беа пласирани 12.928 мил. Мкд (2012: 21.779 мил. Мкд), додека во благajнички записи беа пласирани 46.243 мил. Мкд (2012: 47.767 мил. Мкд).

Преку монетарните инструменти на НБРМ, Банката користеше средства во вкупен износ од 4.200 мил. Мкд (2012: 4.835 мил. Мкд), а пласираше вишок на средства во износ од 20.120 мил. Мкд (2012: 6.985 мил. Мкд).

Во доменот на управување со девизната ликвидност и девизната позиција на Банката, во текот на 2013 година на меѓународниот пазар на пари Банката оствари вкупен промет од 836 мил. Еур (2012: 1.733 мил. Еур) преку 361 трансакција (2012: 556) што е намалување на реализираниот промет за 51,76%. Причина за намалувањето е неатрактивноста на евро валутата и швајцарскиот франк во поглед на краткорочните каматни стапки на депозити со рочност до три месеци, поради што девизната позиција на Банката беше рационализирана на ниво што ќе овозможи непречено одржување на платниот промет со странство.

КРЕДИТНИ ИЗВОРИ НА ФИНАНСИРАЊЕ

Во текот на 2013 година Банката продолжи со континуирано следење и сервисирање на обврските по склучените кредитни аранжмани со домашните и странските кредитори, како и со склучување нови аранжмани и повлекување нови средства за финансирање инвестициони проекти и за обртни средства.

Во текот на годината, по одделни кредитни линии се отплатени 2.286,1 мил. Мкд, а повлечени се средства во вкупен износ од 885 мил. Мкд, со што состојбата на кредитните обврски на Банката на 31.12.2013 година се намали на 3.590,5 мил. Мкд (2012: 5.192 мил. Мкд).

Нови средства се повлечени од следните кредитни линии:

- Европска банка за обнова и развој (ЕБРД), за финансирање проекти за енергетска ефикасност и обновливи извори на енергија во износ од 1,1 мил. Еур;
- Македонска банка за поддршка на развојот (МБПР), кредитен програм финансиран од Европската инвестициска Банка (ЕИБ) за поддршка на мали и средни претпријатија во вкупен износ од 10,5 мил. Еур;
- МБПР, Посебен кредитен фонд за воспоставување гарантна шема и делење на ризикот за мали и средни претпријатија во износ од 30.660 Еур;
- Македонска развојна фондација (МРФП), за финансирање микро и мали претпријатија, специфични проекти како и индивидуални претприемачи во износ од 1,7 мил. Еур и
- Земјоделски кредитен дисконтен фонд (ЗКДФ) за финансирање проекти од сегментот примарно производство, преработка на земјоделски производи и трговија со земјоделски производи во износ од 1,0 мил. Еур.

Во текот на годината, Банката предвреме целосно ги отплати двата кредитни аранжмани со Европската инвестициска банка, а редовно вршеше отплати по доспеаните обврски од кредитните линии кон МБПР (ЕИБ), Земјоделскиот кредитен дисконтен фонд, Македонската развојна фондација за претпријатија, НБРМ (Тајванска кредитна линија), Светска банка (Револвинг Фонд), EBRD, EIB, EFSE, IFC и НЛБ д.д. Љубљана.

ДЕВИЗЕН ПАЗАР

Банката, во 2013 година, оствари вкупен промет на девизниот пазар во државата од 2.278,7 мил. Усд (2012: 2.531 мил. Усд) преку 64.435 трансакции (2012: 65.628), што преставува намалување на прометот во овој сегмент за 10,4%, во најголем дел поради намалената девизна активност на пензиските фондови (преориентирање кон домашни хартии од вредност) и преносот на работењето на еден корпоративен клиент кај друга банкарска групација поради намалениот рејтинг на НЛБ д.д. Љубљана. Најголем дел од прометот на

Банката на девизниот пазар во државата се однесува на купопродажба на евро валута, кај купувањето 59%, кај продажбата 81%.

На подсегментот тргување на девизи со овластените менувачи, Банката и понатаму е лидер со откуп на девизи од овластени менувачи во износ од 400 мил. Еур (2012: 445,5 мил. Еур) или 48,54% од вкупниот откуп од менувачниците во 2013 година.

На подсегментот меѓубанкарски девизен пазар, во улога на овластен поддржувач на пазарот (Market maker), Банката активно учествуваше и на страна на понудата и на страна на побарувачката со остварен вкупен промет на девизи од 288 мил. Еур (2012: 341,3 мил. Еур) што претставува намалување за 13,56% во однос на 2012 година. Во 2013 година, уделот на тргувањето со НБРМ се зголеми на 40,42% (2012: 31,35%) поради зголемените потреби на малите банки за девизи во периодите на недостаток на девизи на девизниот пазар, за кои Банката се јавува во улога на поддржувач на пазарот.

На меѓународниот девизен пазар (dealing) беа истргувани 1.113,0 мил. Еур (2012: 1.150 мил. Еур) преку 10.763 трансакции (2012: 12.305) што претставува намалување на прометот во овој сегмент за 3,2% во однос на 2012 година.

СТАРАТЕЛСКИ УСЛУГИ

Банката врши старателски услуги за инвестициски и пензиски фондови, како и за домашни осигурителни компании кои согласно Законот за девизно работење имаат можност да инвестираат во странски хартии од вредност.

Во 2013 година, Банката беше депозитарна банка на четири отворени инвестициски фондови управувани од две друштва и на еден приватен инвестициски фонд и банка чувар на имот на еден задолжителен и еден доброволен пензиски фонд управувани од исто друштво.

Банката извршуваше и старателски услуги за нерезиденти со старателски сметки, како и старателски услуги за резиденти – три осигурителни компании кои тргуваат со странски хартии од вредност.

БРОКЕРСКИ УСЛУГИ

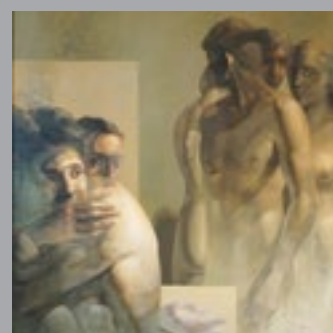
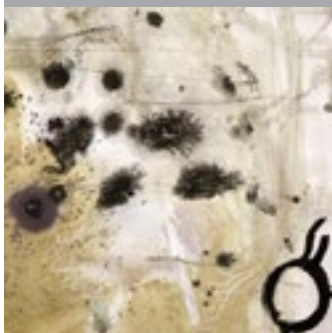
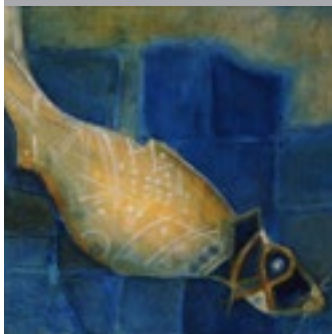
Во текот на 2013 година, склучени се вкупно нови 347 договори за брокерско посредување, со домашни и странски физички и правни лица.

Во прометот со хартии од вредност на Македонската берза АД Скопје кој во 2013 година изнесуваше 3.234 мил. Мкд (2012: 5.600 мил. Мкд) или 42,24% помалку во однос на 2012 година, Банката оствари пазарно учество од 5,40% во вкупниот промет и 5,75% кај класично тргување, додека учеството по бројот на трансакции изнесува 20,80%. Намалувањето на уделот на Банката во вкупниот промет остварен на Македонската берза АД Скопје во однос на 2012 година, се должи на високата споредбена основа од минатата година кога преку Банката беа реализирани две големи блок трансакции.

ОБВРСКИ ПО ОСНОВ НА РАБОТИ ВО ИМЕ И ЗА СМЕТКА НА ПРАВНИ И ФИЗИЧКИ ЛИЦА

Во текот на 2013 година, Банката продолжи со спроведување на проектот “Самовработување со кредитирање”, како активна мерка за самовработување која се спроведува од Агенцијата за вработување на Република Македонија, по склучен договор со Македонската банка за поддршка на развојот (МБПР). Во 2013 година се потпишани анекси со МБПР со кои се предвидува учество на правните лица во овој Проект, а исто така се регулираат и одредени промени во делот на обезбедувањето на кредитите, како и комерцијалните услови за пласман кон крајните корисници.

Банката тргуваше и со државни хартии од вредност за клиенти, сегмент кој во 2013 година доби дополнителна динамика со зголемување на фреквенцијата на аукции и со понуда на нови рочности на должничките хартии од вредност од страна на Министерството за финансии на Република Македонија. Вкупниот промет кој го оствари Банката во овој сегмент во 2013 година изнесува 26.395 мил. Мкд (2012: 17.914 мил. Мкд) што претставува зголемување од 47,34% во однос на 2012 година.

УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ

Управување со кредитен
ризик и квалитет на
кредитното портфолио

Управување со некредитни
ризичи

Управување со ликвидносен
ризик

Управување со валутен
ризик

Управување со каматен
ризик

Управување со оперативен
ризик

Управување со капиталот и
адекватноста

УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ

Банката применува високо-конзервативна политика на антиципирање на ризиците во работењето, преку одржување ефикасен систем на интегрирано управување со ризиците. Тоа овозможува да оствари висока наплатливост на пласманите, задоволително ниво на капитална адекватност, заштита од непредвидени случувања и евентуални закани за неостварување на планираната политика.

УПРАВУВАЊЕ СО КРЕДИТЕН РИЗИК И КВАЛИТЕТ НА КРЕДИТНОТО ПОРТФОЛИО

Управувањето со кредитниот ризик вклучува постојана анализа на кредитното портфолио на Банката, во поглед на секторската диверзификација и концентрацијата на портфолиото, анализа и оценка на финансиските перформанси на клиентите, следење на редовноста во исполнувањето на обврските и издвојување на задоволително ниво на резервации за пласманите.

Вкупната изложеност на Банката (портфолио на кое се пресметуваат резервации), во 2013 година, се зголеми за 997,5 мил. Мкд или 2,1% и изнесува 48.076,8 мил. Мкд (2012: 47.079,3 мил. Мкд).

Учеството на А и Б пласманите во вкупното портфолио на крајот на 2013 година изнесува 84,3% (2012: 85,4%)

Учеството на нефункционалните кредити во вкупните кредити во 2013 година е зголемено на 7,8% (2012: 7,6%).

Соодветно на порастот на кредитната активност и продолжениот негативен тренд во квалитетот на кредитното портфолио кај правните лица, во 2013 година беа направени нови исправки на вредноста на финансиските средства, со кои вкупниот фонд на резервации за финансиски пласмани на 31.12.2013 година се зголеми на 5.961,9 мил. Мкд (2012: 5.743,0 мил. Мкд). Од фонд на резервации за финансиски пласмани во текот на годината беа пренесени 340,8 мил. Мкд во ревалоризационите резерви на Банката согласно новата Одлука на НБРМ за регулаторен третман на средствата преземени врз основа на ненеплатени побарувања.

Стапката на покриеност на пласманите со издвоени резервации е зголемена за 0,2 п.п. и изнесува 12,4% (2012: 12,2%).

Покриеноста на пласманите класификувани во В, Г и Д ризична категорија со вкупно издвоените резервации изнесува 78,9% (2012: 83,6%).

УПРАВУВАЊЕ СО НЕКРЕДИТНИ РИЗИЦИ

Банката има воспоставено политики за следење на некредитните ризици. Во Банката се следат и управуваат ликвидносен, валутен, каматен, оперативен, правен, стратегиски и репутациски ризик, а истовремено се следи и управува сигурноста на информативниот систем.

УПРАВУВАЊЕ СО ЛИКВИДНОСЕН РИЗИК

Во текот на 2013 година изложеноста на ликвидносен ризик се следеше на редовна основа. Оперативната и структурната ликвидност постојано се движеше во рамките на утврдените лимити, а ликвидносната позиција на Банката овозможуваше навремено сервисирање на обврските.

Во 2013 година на полугодишна основа беа спроведени стрес-тестови на изложеноста на Банката на ликвидносен ризик, кои укажуваат на висока и стабилна ликвидносна позиција на Банката. Согласно измените на Политиката за управување со ликвидносен ризик, Банката од 31.12.2013 година започнува да спроведува стрес – тестови за ликвидносен ризик на месечна основа.

УПРАВУВАЊЕ СО ВАЛУТЕН РИЗИК

Управувањето со валутниот ризик се однесува на постојано следење на нето изложеноста на Банката по

одделни валути и агрегатно, притоа одржувајќи оптимално ниво на потребни средства преку купување и продажба на девизи.

Дневно се следеше изложеноста на Банката на валутен ризик, преку следење на лимитите по одделна валута и на агрегатна основа.

Вкупната отворена девизна позиција пресметана на нето основа (според интерна методологија) на 31.12.2013 година претставува долга позиција во износ од 463 мил. Мкд, односно 6,4% од Сопствените средства на Банката.

Најголем дел од отворената девизна позиција потекнува од позицијата во евро валута која е долга позиција и изнесува 443,6 мил. Мкд, односно 6,1% од Сопствените средства на Банката.

Во 2013 година на полугодишна основа беа спроведени стрес-тестови на изложеноста на Банката на валутен ризик и истите укажаа на стабилна девизна позиција на Банката.

УПРАВУВАЊЕ СО КАМАТЕН РИЗИК

Активностите на Банката во однос на управувањето со каматниот ризик се однесуваат на оптимизација на нето приходите од камати со пазарни каматни стапки кои се конзистентни со деловната стратегија на Банката.

На месечно ниво се следеше изложеноста на Банката на каматен ризик, преку следење на лимитите, при што Банката во целост ги исполнуваше поставените лимити. Започнувајќи од 31.12.2013 година Банката ја следи изложеноста на каматен ризик со примена на Decay методологијата, што подразбира распределба на стабилното ниво на депозити по видување на Банката во соодветни рочни блокови до достасување, наместо досегашниот нивен третман како ависта депозити во целокупниот износ.

Заклучно со 31.12.2013 година Банката има ниска изложеност на каматен ризик.

Во 2013 година на месечна основа беа спроведени стрес-тестови на изложеноста на банката на каматен ризик и истите укажаа на ниска изложеност на каматен ризик.

УПРАВУВАЊЕ СО ОПЕРАТИВЕН РИЗИК

Управувањето со оперативните ризици подразбира систем за евидентирање, следење, контрола и справување со потенцијални или реални штетни настани кои потекнуваат од тековното работење на Банката или од надворешните фактори и имаат негативен ефект врз финансискиот резултат.

Во 2013 година, активно се следеа и евидентираа штетните настани од областа на оперативните ризици и за истите се изготвуваа извештаи кои беа презентирани до органите на Банката (Одбор за ризик и Комисија за оперативни ризици) и до НЛБ д.д.

Во 2013 година е спроведена повторна идентификација и анализа на оперативните ризици за поголемиот дел од процесите во Банката. Анализите на оперативните ризици заедно со статусот на спроведените мерки беа доставувани до Комисијата за оперативни ризици и до НЛБ д.д.

Врз основа на спроведената анализа на оперативните ризици, збирниот ризичен профил на Банката е Ц (А и Б - ризици на кои мора да се преземат мерки со кои истите ќе се намалат; Ц - ризик на кој може да се реагира, но најчесто се применува метод на следење) и истиот не отстапува од целниот профил. Банката настојува да ги намалува ризиците со повисок ризичен приоритет (Б).

УПРАВУВАЊЕ СО КАПИТАЛОТ И АДЕКВАТНОСТА

Во текот на 2013 година капиталната адекватност на Банката се одржуваше на нивото од над 12,0%, што е во согласност со Политиката за управување со капиталот и капиталната адекватност на Банката.

Во април, согласно Одлуката на Собранието на акционери на Банката, добивката остварена во 2012 година во износ од 500 мил. Мкд беше распределена во резервниот фонд на Банката.

Во текот на годината, согласно Одлуката на НБРМ за регулаторен третман на средствата преземени врз основа на ненаплатени побарувања, издвоените исправки за побарувањата кои во текот на годината беа наплатени со преземање на нивните обезбедувања во сопственост на Банката во нето износ од 245,2 мил.

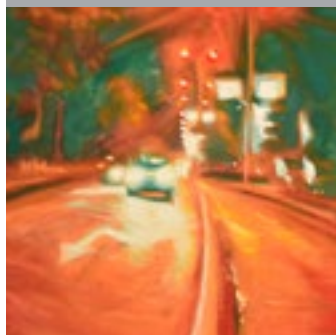
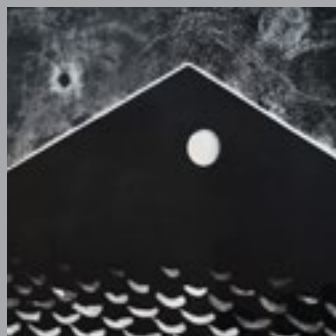
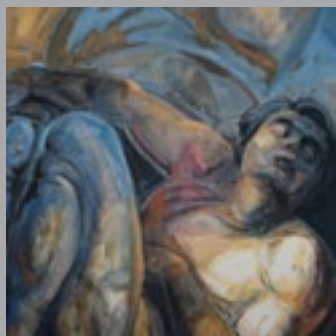
Мкд беа пренесени во ревалоризациските резерви кои влегуваат во пресметка на сопствените средства на Банката.

На 30.6.2013 започна редовно годишно дисконтирање на субординираниот заем од EFSE во износ од 147,6 мил. Мкд.

Со тоа сопствените средства на Банката на 31.12.2013 достигнаа 7.254,6 мил. Мкд (2012: 6.693,7 мил. Мкд) што обезбеди коефициент на капиталната адекватност од 15,43% (2012: 14,79%).

Вкупната ризично пондерирана актива на Банката на 31.12.2013 година изнесува 47.019 мил. Мкд (2012: 45.264 мил. Мкд) и е повисока за 1.754,7 мил. Еур или 3,9% во однос на минатата година како резултат на зголемување на активата пондерирана според кредитен за 887,1 мил. Мкд, зголемување на активата пондерирана според валутен ризик за 904,2 мил. Мкд. и намалување на активата пондерирана според оперативен ризик за 36,6 мил. Мкд.

Во мил. Мкд На ден	Сопствени средства	Ризично прилагодени позиции	Позиции коригирани за кредитен ризик	Позиции коригирани за валутен ризик	Позиции коригирани за оперативен ризик	Коефициент на капитална адекватност
31.12.2012	6.693,7	45.264,2	39.838,6	442,3	4.983,3	14,79%
31.12.2013	7.254,6	47.018,9	40.725,7	1.346,5	4.946,7	15,43%

ИНТЕРНИ ПРОЦЕСИ И КЛУЧНИ ИНИЦИЈАТИВИ

Управување со кадри
Информатичка технологија
Промотивни кампањи
Проект Архива на Банката
Проект Контакт центар
Проект Интранет

Проект за рационализација
на оперативните трошоци
Проект за зголемување на
трошочната ефикасност
преку оптимизација
и автоматизација на
деловните процеси во
Банката

ИНТЕРНИ ПРОЦЕСИ И КЛУЧНИ ИНИЦИЈАТИВИ

Во 2013 година беа остварени повеќе проекти кои имаат цел да ја зајакнат организациската и технолошката инфраструктура во функција на остварување на стратешките планови на Банката и НЛБ Групацјата во Република Македонија.

УПРАВУВАЊЕ СО КАДРИ

Делувањето и успешноста на Банката се заснова на примена на современ пристап во управувањето со човечките ресурси. Одржување и зајакнување на човечкиот капацитет на Банката со соодветно ангажирање и распоредување на вработените, вреднување на нивните перформанси и резултати од работењето, процесот на промоција и наградување, систематскиот приод во остварување на стручното надградување и обука на вработените претставуваат главни задачи и активности на подрачјето на управување со кадри на Банката.

Во текот на 2013 година во Банката беа вработени 21 лице, а работниот однос го прекинаа 17 лица, со што вкупниот број на вработени се зголеми на 777 (2012: 773).

	31-12-12		31-12-13		Промена 31.12.2013/ 31.12.2012	
	Број	Структура	Број	Структура	апс.	%
Вработени по структури						
според реална стручна спрема	773	100,0%	777	100,0%	4	0,5%
Доктори на науки	1	0,1%	2	0,3%	1	100,0%
Специјализанти и магистри	33	4,3%	42	5,4%	9	27,3%
ВСС	611	79,0%	608	78,2%	-3	-0,5%
ВШС	14	1,8%	14	1,8%	0	0,0%
ССС	112	14,5%	109	14,0%	-3	-2,7%
НСП	2	0,3%	2	0,3%	0	0,0%
според возраст	773	100,0%	777	100,0%	4	0,5%
до 25 години	16	2,1%	13	1,7%	-3	-18,8%
од 25 до 35 години	465	60,2%	440	56,6%	-25	-5,4%
од 35 до 45 години	197	25,5%	231	29,7%	34	17,3%
над 45 години	95	12,3%	93	12,0%	-2	-2,1%
според стаж во Банката	773	100,0%	777	100,0%	4	0,5%
до 1 година	10	1,3%	19	2,4%	9	90,0%
од 1 до 2 години	37	4,8%	10	1,3%	-27	-73,0%
од 2 до 5 години	220	28,5%	125	16,1%	-95	-43,2%
над 5 години	506	65,5%	623	80,2%	117	23,1%
според пол	773	100,0%	777	100,0%	4	0,5%
машки	323	41,8%	318	40,9%	-5	-1,5%
женски	450	58,2%	459	59,1%	9	2,0%

Во текот на годината беа реализирани 165 обуки, од кои 61 интерни и 104 екстерни обуки.

Како позначајни обуки кои се реализираа во рамки на Интерната школа на Банката се издвојуваат: воведни семинари за нововработени, обуки кои се однесуваат на организационата култура и професионалниот бонтон, обуки кои ги опфаќаат тековните промени во законската регулатива и актуелните трендови во однос на новитети во понудата на продукти и услуги на Банката, обуки за унапредување на меки вештини на вработените од страна на интерните тренери, обуки од областа на информатичката технологија, обука за продуктите на Банката како електронско банкарство за физички и правни лица, кредитирање на физички лица, обука за документарно работење, картично и депозитно работење и работа со нерезиденти. Реализирани се и следните екстерни стручни обуки: Напредна финансиска анализа, Анализа на парични текови, Анализа на потребите на малите и средни претпријатија, Рани знаци на предупредување за лоши пласмани и Кредитна анализа (Corporate vs Risk Aspect).

Во текот на 2013 година успешно се реализирани 518 работни практики на студенти од универзитетите во Република Македонија.

ИНФОРМАТИЧКА ТЕХНОЛОГИЈА

Во 2013 година, реализирани се повеќе активности и проекти за развој и надградба на апликациските системи во насока на реализација на регулаторни барања, задолжителни стандарди за усогласување на работењето на Банката со прописите, како и ревизорски препораки; остварување конкурентска предност; рационализација и оптимизација на деловните процеси и хармонизација во рамки на НЛБ Групацијата, како и надградба на ИТ инфраструктурата (системска, комуникациска, бази на податоци и сигурност на информации).

Измените и подобрувањата на постојните ИТ системи овозможуваат Банката ефикасно да го следи растот на пазарот и обемот на работа и лесно да се прилагодува кон промените во организацијата, промените во регулативата и кон решенијата за нови продукти и услуги.

ПРОМОТИВНИ КАМПАЊИ

Во текот на 2013 година во рамки на планот за маркетиншки активности беа реализирани следните кампањи за: Visa Business кредитни картички, НЛБ мКлик – мобилно банкарство, НЛБ Проклик – електронско банкарство за правни лица, MasterCard кредитни картички за физички лица, Visa кредитни картички за физички лица, MasterCard Business картички, НЛБ Станбен кредит, Есенски Виолетов потрошувачки кредит и НЛБ Месец на штедење.

ПРОЕКТ АРХИВА НА БАНКАТА

Започнат е проект Архива на Банката кој има за цел стратешко решавање на управувањето со документарниот материјал (архивата) на Банката. Проектот се очекува да заврши во мај 2014 година.

ПРОЕКТ КОНТАКТ ЦЕНТАР

Банката има Контакт центар кој функционира како комбинација на функциите на Call центар, Help Desk и канал преку кој се собираат и решаваат клиентските барања, рекламациите, поплаките и пофалбите, со 24 часовно работно време. Согласно потребите за проширување и развој, како и исполнување на минималните стандарди на НЛБ Групацијата се пристапи кон надградба на Контакт центарот во однос на неговите активности, следено со соодветна софтверска апликација. Со надградбата на Контакт центарот ќе се овозможи негово реорганизирање како активен канал за продажба, ќе се подобрат неговите функционалности и ќе се ослободат капацитети за посеопфатно и поквалитетно опслужување на клиентите.

Воведувањето на Контакт центарот ќе предизвика промени во организацијата на Банката и истиот ќе прејде во надлежност на секторот Деловна мрежа. Целосната имплементација на решението се очекува да заврши во првата половина од 2014 година.

ПРОЕКТ ИНТРАНЕТ

Проектот Интранет има за цел значително да го рационализира администрирањето на секојдневните процеси во работењето на Банката. Со завршувањето на овој проект во 2014 година Банката треба да добие комплетно нов Интранет, кој ќе има можност за надоградба со нови функционалности без користење outsourcing услуги.

ПРОЕКТ ЗА РАЦИОНАЛИЗАЦИЈА НА ОПЕРАТИВНИТЕ ТРОШОЦИ

Заклучно 31.12.2013 година успешно се реализирани активностите од Проектот за рационализација на трошоците, постигната е планираната заштеда и покрај активирањето на доброволната професионална пензиска шема - Пензија плус од мај 2013 година, како и појавувањето нови и зголемени трошоци произлезени од засилениот фокус на Банката во кредитирање на физички лица и мали и средни претпријатија.

Заклучно со 31.12.2013 година се имплементирани 86 мерки за рационализација на трошоците со заштеда од 571 илјади Еур во однос на минатата година. Со стекнувањето на сопственост на Деловната зграда во 2013 година се оствари заштеда на трошок за закуп во износ од 795 илјади Еур. Дополнително беа рационализирани и трошоците за користење услуги од процесинг центрите чиј ефект е 245 илјади Еур во однос на 2011 година.

ПРОЕКТ ЗА ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ТРОШОЧНАТА ЕФИКАСНОСТ ПРЕКУ ОПТИМИЗАЦИЈА И АВТОМАТИЗАЦИЈА НА ДЕЛОВНИТЕ ПРОЦЕСИ ВО БАНКАТА

Анализата на ефектите за подобрување и оптимизација на активностите во деловните процеси беше направена врз основа на следниот критериуми: очекуван процент на заштеда на време со воведување автоматизација и оптимизација на активностите во процесите, подобрување на квалитетот на услугата и сегрегација на надлежности, и предлози кои ги зајакнуваат контролните активности. Од усвоените 138 мерки за подобрување, до крај на 2013 година се реализирани 97 мерки (70%) а останатите треба да се реализираат во текот на 2014 година.

По извршената анализа на попишаните активности од Проектот за анализа на слободни ресурси беа детектирани 43 слободни ресурси во различни служби на Банката, од кои 35 односно 81% доброволно го раскинаа работниот договор со Банката, а останатите беа прераспределени во други организациони единици во Банката каде беше утврден зголемен обем на работа или недостаток од ресурси поради породилни отсуства.

СОДРЖИНА	СТРАНА
ПРЕВОД НА ИЗВЕШТАЈОТ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР	42
ИЗВЕШТАЈ ЗА ДОБИВКА ИЛИ ЗАГУБА.....	43
ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНА ДОБИВКА	44
ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКА СОСТОЈБА.....	45
ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИТЕ НА КАПИТАЛОТ	46
ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИОТ ТЕК	47
БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ.....	49

ПРЕВОД НА ИЗВЕШТАЈОТ НА НЕЗАВИСНИТЕ РЕВИЗОРИ ДО АКЦИОНЕРИТЕ НА НЛБ ТУТУНСКА БАНКА АД - СКОПЈЕ

Ние извршивме ревизија на приложените финансиски извештаи на НЛБ Тутунска банка АД - Скопје ("Банката"), кои што ги сочинуваат извештајот за финансиска состојба на Банката на 31 декември 2013 година како и извештајот за добивка или загуба, извештајот за останата сеопфатна добивка, извештајот за промените на капиталот и извештајот за паричните текови за годината која што завршува тогаш и прегледот на значајните сметководствени политики и други објаснувачки информации.

Одговорност на раководството за финансиските извештаи

Раководството е одговорно за подготвувањето и објективното презентирање на овие финансиски извештаи во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување, и интерна контрола која што раководството смета дека е релевантна за подготвување и објективно презентирање на финансиските извештаи коишто се ослободени од материјално погрешно прикажување, без разлика дали се резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со Меѓународните стандарди за ревизија. Тие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршуваме ревизијата за да добиеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување.

Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во финансиските извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од материјално погрешно прикажување на финансиските извештаи, без разлика дали е резултат на измама или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиските извештаи на ентитетот за да обликува ревизорски постапки кои што се соодветни во околностите, но не за целта на изразување на мислење за ефективност на интерната контрола на Банката. Ревизијата исто така вклучува и оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на раководството, како и оценка на севкупното презентирање на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази коишто ги имаме прибавено се достатни и соодветени за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според нашето мислење, финансиските извештаи на Банката објективно ја презентираат, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Банката на 31 декември 2013 година како и финансиската успешност и паричните текови на Банката за годината што завршува тогаш во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување.

Останати прашања

Финансиските извештаи на Банката за годината завршена на 31 декември 2012 година, беа ревидирани од страна на друг ревизор, чијшто извештај издаден на 28 Март 2013 година искажа мислење без резерва за финансиските извештаи.

Ернст и Јанг Овластени Ревизори ДОО
Скопје, 19 март 2014 година

ИЗВЕШТАЈ ЗА ДОБИВКА ИЛИ ЗАГУБА

	Белешки	За годината завршена на 31 декември	
		2013	2012
Приходи од камата	5	3.284.749	3.593.931
Приходи од дивиденда	6	3.403	5.385
Расходи за камата	5	(1.452.435)	(1.602.308)
Нето приходи од камата		1.835.717	1.997.008
Исправка на вредност на кредити	7	(181.832)	(608.106)
Нето приходи од камата намалени за исправка на вредност на кредити		1.653.885	1.388.902
Приходи од провизии и надомести	8	1.135.785	1.117.468
Расходи за провизии и надомести	8	(260.160)	(266.857)
Нето приходи од провизии и надомести		875.625	850.611
Нето добивка / (загуба) од финансиски инструменти чувани за тргување	9	(11.912)	2.169
Нето добивка / (загуба) од вложувања во хартии од вредност	11	(752)	(6.002)
Нето добивка / (загуба) од курсни разлики		128.488	164.307
Трошоци за вработените	12	(667.349)	(621.165)
Општи и административни трошоци	13	(256.537)	(259.360)
Амортизација	14	(180.513)	(197.988)
Нето добивка/(загуба) од ревалоризација на недвижности дадени под закуп	16	(6.136)	-
Други оперативни расходи	15	(605.033)	(939.531)
Други оперативни приходи	10	113.056	108.958
Други даночни расходи	17	(5.819)	(3.917)
Добивка од работење		1.037.003	486.984
Удел во добивката на придружените друштва со примена на метод на главнина	23	28.232	18.241
Добивка за годината	23	1.065.235	505.225
Основна и разводнета заработка по акција (во денари)		1.247,26	591,56

Белешките од страна 49 до 107 се интегрален дел на овие финансиски извештаи.

ИЗВЕШТАЈ ЗА ОСТАНАТА
СЕОПФАТНА ДОБИВКА

	Белешки	За годината завршена на 31 декември	
		2013	2012
Добивка за годината		1.065.235	505.225
Останата сеопфатна добивка која се преквалификува во добивка и загуба во следните периоди:			
Нето добивка од финансиски средства расположливи за продажба			
– Нереализирана нето добивка/загуба за периодот, пред оданочување (белешка 22)		139	(7.117)
– Нето промени од рекласификација на реализирана нето добивка/загуба, пред оданочување		752	6.002
Останата сеопфатна добивка за годината, нето од данок	18	891	(1.115)
Вкупна сеопфатна добивка за годината		1.066.126	504.110

Белешките од страна 49 до 107 се интегрален дел на овие финансиски извештаи.

ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКА СОСТОЈБА

	Белешки	На 31 декември	
		2013	2012
Актива			
Парични средства и сметки во НБРМ	19	5.753.080	8.108.745
Пасмани во и кредити на банки	20	3.057.756	3.205.852
Кредити на и побарувања од комитенти	21	35.327.381	34.323.364
Вложувања во хартии од вредност:			
– Расположливи за продажба	22	11.634.077	9.963.958
– Чувани до достасување	22	42.428	88.217
Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	23	1.134.501	858.421
Останати средства	24	696.204	581.232
Вложувања во придружени друштва со примена на метод на главнина	25	143.327	115.096
Вложување во недвижности дадени под закуп	26	134.842	140.978
Недвижности, постројки и опрема	27	2.062.623	2.136.046
Нематеријални средства	28	89.722	92.280
Вкупна актива		60.075.941	59.614.189
Обврски			
Депозити од банки	29	1.823.810	3.154.178
Депозити од други комитенти	30	45.595.837	43.328.933
Обврски по кредити	31	3.590.538	5.191.966
Резервирања	32	255.154	238.362
Субординирани обврски	33	1.821.410	1.833.284
Останати обврски	34	400.936	345.336
Вкупно обврски		53.487.685	54.092.059
Капитал			
Капитал и резерви кој припаѓа на акционерите на банката			
Запишан капитал	38	854.061	854.061
Премии од акции	38	2.274.484	2.274.484
Ревалоризациски резерви	38	(3.491)	(4.382)
Задржана добивка		1.237.812	672.601
Останати резерви		2.225.390	1.725.366
Вкупно капитал		6.588.256	5.522.130
Вкупно капитал и обврски		60.075.941	59.614.189

Овие финансиски извештаи се одобрени од Управниот одбор на 25 февруари 2014 година и потпишани во нивно име од:

Дамир Кудер
Член на Управен одбор

Љубе Рајевски
Член на Управен одбор

Ѓорѓи Јанчевски
Претседател на Управен одбор

Белешките од страна 49 до 107 се интегрален дел на овие финансиски извештаи.

ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИ НА КАПИТАЛОТ

	Запишан капитал	Премии од акции	Ревалоризациски резерви	Задржана добивка	Останати резерви	Вкупно капитал
Состојба на 1 јануари 2012	854.061	2.203.056	(3.267)	888.197	1.065.541	5.007.588
Нето добивка	-	-	-	505.225	-	505.225
Останата сеопфатна добивка	-	-	(1.115)	-	-	(1.115)
Вкупна сеопфатна добивка	-	-	(1.115)	505.225	-	504.110
Пренос во законски резерви	-	-	-	(659.825)	659.825	-
Други преноси во задржаната добивка		71.428		(60.996)		10.432
Состојба на 31 декември 2012	854.061	2.274.484	(4.382)	672.601	1.725.366	5.522.130
Состојба на 1 јануари 2013	854.061	2.274.484	(4.382)	672.601	1.725.366	5.522.130
Нето добивка	-	-	-	1.065.235	-	1.065.235
Останата сеопфатна добивка	-	-	891	-	-	891
Вкупна сеопфатна добивка	-	-	891	1.065.235	-	1.066.126
Пренос во законски резерви	-	-	-	(500.024)	500.024	-
Состојба на 31 декември 2013	854.061	2.274.484	(3.491)	1.237.812	2.225.390	6.588.256

Детална информација е дадена во Белешка 38.

Белешките од страна 49 до 107 се интегрален дел на овие финансиски извештаи.

ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИОТ ТЕК

	Белешки	На 31 декември	
		2013	2012
Паричен тек од оперативни активности			
Добивка пред оданочување		1.065.235	505.225
Корекции за непарични ставки:		147.310	154.075
Амортизација на недвижности и опрема	27	33.203	43.913
Амортизација на нематеријални средства	28	6.136	
Загуби од ревалоризација на недвижности дадени под закуп	16	(281)	(528)
Капитална загуба/(добивка) од продажба на нематеријални средства, недвижности и опрема и преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања		219.201	587.380
Загуба поради оштетување			
Загуба поради оштетување на преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања		114.819	44.518
Приходи од дивиденди	6	(3.403)	(5.385)
Приходи од камата	5	(3.284.749)	(3.593.931)
Расходи од камата	5	1.452.435	1.602.308
Наплатени камати		3.286.280	3.619.334
Платени камати		(1.432.883)	(1.697.211)
Удел во добивката на придружени друштва со примена на метод на главнина		(28.232)	(18.242)
Останати непарични ставки		(15.786)	7.102
Оперативна добивка пред промените на оперативна актива		1.559.285	1.248.558
(Зголемување) / намалување на деловна актива:		390.391	725.339
Депозити кај НБРМ		33.552	643.943
Пласмани во и кредити на банки		(1.208.126)	409.341
Кредити на и побарувања од комитенти			
Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања		(391.276)	(548.266)
Останата актива		(136.303)	(48.089)
Зголемување / (намалување) на деловна пасива:			
Депозити од банки и други финансиски институции		(1.320.340)	(441.585)
Депозити од други комитенти		2.237.422	(764.831)
Останати обврски		55.599	(119.987)
Нето паричен тек (користен за) / од оперативни активности пред оданочување		1.220.204	1.104.423
Платен данок			
Платен данок на добивка		-	-
Нето паричен тек (користен за) / од оперативни активности		1.220.204	1.104.426
Паричен тек од инвестициони активности			
Набавка на недвижности и опрема	27	(74.001)	(1.591.768)
Набавка на нематеријални средства	28	(30.645)	(25.145)
Вложувања во хартии од вредност		(9.983.662)	(2.153.197)
Продажба на вложувања во хартии од вредност		2.896.728	2.260.406
Приливи од продажба на недвижности и опрема		773	1.745
Примени дивиденди	6	3.403	4.675
Нето паричен тек користен за инвестициони активности		(7.187.404)	(1.503.284)

Белешките од страна 49 до 107 се интегрален дел на овие финансиски извештаи.

ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧЕН ТЕК (продолжение)

Паричен тек од финансиски активности			
Зголемување на обврски по кредити		16.443.712	25.287.566
Отплата на обврски по кредити		(18.041.645)	(26.408.780)
Нето паричен тек користен за финансиски активности		(1.597.933)	(1.121.214)
Нето (намалување) / зголемување на паричните средства и паричните еквиваленти		(7.565.133)	(1.520.075)
Парични средства и парични еквиваленти на 1 јануари		18.790.203	20.310.278
Парични средства и парични еквиваленти на 31 декември	40	11.225.070	18.790.203

Белешките од страна 49 до 107 се интегрален дел на овие финансиски извештаи.

1. ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ

1.1 Вовед

НЛБ Тутунска банка АД Скопје (во натамошниот текст: Банката) е акционерско друштво регистрирано и со седиште во Република Македонија. Банката е подружница на НЛБ Групацијата, која поседува 86,97% (2012: 86,97%) од акциите со право на глас на Банката.

Адресата на регистрираното седиште е:
ул. Мајка Тереза бр. 1, п.фах 702,
Скопје, Општина Центар
1000 Скопје,
Република Македонија

Банката има овластување да ги извршува сите банкарски активности во согласност со закон. Главните активности вклучуваат одобрување на кредити на клиенти, примања на депозити, посредување при обезбедување на девизни средства на клиенти, платен промет во земјата и странство и банкарски услуги за население. Дополнително, обезбедува средства за финансирање на компании за извозни и увозни цели.

Овие финансиски извештаи се одобрени за издавање од Надзорниот одбор на 13 март 2014 година.

Имињата на членовите на менаџментот на Банката кои работеа во текот на финансиската година до датумот на овој извештај се:

Директори

Претседател на Управен одбор	Ѓорѓи Јанчевски
Член на Управен одбор	Љубе Рајевски
Член на Управен одбор	Дамир Кудер
Директор на Деловен сектор за финансиски пазари и средства	Стојна Стојкоска
Директор на Сектор за логистика на Банката	Јорданка Грујоска
Директор на Сектор за работа со готовина и депо	Драган Пановски
Директор на Сектор за внатрешна ревизија	Љиљана Настоска
Директор на Сектор за логистика на продажбата	Слаѓана Белева
Директор на Деловна мрежа - Деловен сектор	Антонио Аргир
Директор на Деловен сектор за корпоративно банкарство	Страшо Пупушковски
Директор на Сектор за управување со ризици	Богоја Китанчев
Директор на Сектор за правни работи	Виолета Јанева
Директор на сектор за платни системи	Игор Давчевски
Директор на сектор за информатичка технологија	Александар Мисовски
Директор на Сектор за управување со проблематични пласмани и интензивен третман на клиентите	Зоран Грнчаровски

1.2 Деловно окружување на Банката

И покрај неизвесноста на надворешното окружување, македонската економија во 2013 година забележа позитивни движења во опоравувањето од минатогодишната рецесијата.

Растот на БДП за повеќе од 3% беше поттикнат од зголемувањето на личната потрошувачка и зголемениот извоз на стоки и услуги, поттикнато од страна на новите производни капацитети во слободните индустриски зони. Сепак, иако постојат подобрувања во макроекономските услови, пролонгиралиот период на намалена надворешна побарувачка од 2012 година, резултираше со континуирано слаба ликвидност во реалниот сектор и го пролонгира исполнувањето на обврските за плаќање кон изведувачите, како и кон банките, што имаше влијание врз нивото на нефункционални кредити да се зголеми од 10,3% во 2012 година на 11,3% во 2013 година. Секторот домаќинства

покажа подобрување во кредитното портфолио, со намалување на нефункционалните кредити од 7,1% во 2012 година на 6,4% во 2013 година, додека корпоративниот сектор продолжи со влошување на квалитетот на кредитното портфолио со зголемување на нефункционалните кредити од 12,5% во 2012 година до 14,8% на крајот на 2013 година.

Сепак, оваа слабост во корпоративниот сектор не влијаеше на целокупната ликвидност на банкарскиот сектор поради континуиран и стабилен раст на домашните заштеди, како најзначајниот извор на финансирање и огромни резерви на ликвидност на банките во краткорочни инструменти и благајнички записи шест години по ред.

Како резултат на висока ликвидност во секторот, Народна Банка на Република Македонија (во понатамошниот текст НБРМ) направи натамошно релаксирање на монетарната политика во 2013 година, кое резултира со подинамично намалување на каматните стапки на кредитите и депозитите кои имаа позитивен импулс на кредитниот раст. Се очекува дека кредитниот раст ќе продолжи и во 2014 година, во согласност со подобрувањето на економските услови на Европските пазари со што позитивно ќе влијае на реалниот сектор во Македонија, поради неговата тесна поврзаност со земјите од ЕУ, како и извозно увозните дестинации.

Финансирањето на пазарот на капитал во 2013 година беше слабо, без интерес од надворешни странски инвестициски фондови во последните четири години. Покрај тоа, релаксираната монетарна политика и субвенционирани каматни трошоци од страна на Владата како антикризни мерки три години по ред, доведе до намалување на активните каматни стапки на ниво кое му конкурира на финансирањето на пазарот на капитал.

Девизениот пазар во Република Македонија беше стабилен, што резултираше во стабилна вредност на македонскиот денар. Значајна улога во стабилноста на домашната валута во 2013 година имаа стабилните цени и ниската инфлација од 2,8% поддржани со дознаки, како и подобрите перформанси на нето-извозот во споредба со увозот.

2. ПРЕГЛЕД НА ЗНАЧАЈНИТЕ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ

Основните сметководствени политики применети при составување на финансиските извештаи се наведени во понатамошниот текст. Овие политики постојано се применувани на сите прикажани години, освен ако не е наведено поинаку.

2.1 Основа за изготвување на финансиските извештаи

Финансиските извештаи се изготвени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ) издадени од Комитетот за Меѓународни Сметководствени Стандарди (КМСС).

Банката поседува 49% од капиталот на Друштвото за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови НЛБ Нов пензиски фонд АД Скопје, кое е регистрирано и со седиште во Република Македонија и претставува вложување во придружено друштво. Сметководственото евидентирање и прикажување на вложувањето во придруженото друштво е по методот на главнина.

Финансиските извештаи се изготвени според концептот на историска вредност освен за ревалоризацијата на финансиските средства расположливи за продажба и вложување во недвижности кои се според објективна вредност.

Подготовката на финансиските извештаи во согласност со МСФИ бара користење на определени критични сметководствени проценки. Исто така бара и расудување на раководството при примената на сметководствените политики на Банката. Областите коишто бараат повисоко ниво на расудување или сложеност или областите каде што претпоставките и проценките се значајни за финансиските извештаи се прикажани во Белешка 4.

а) Усвојување на нови и ревидирани стандарди и толкувања

Усвоените сметководствени политики се конзистентни со оние од претходната финансиска година, освен кај следниве изменети МСФИ кои се усвоени од Банката заклучно со 1 јануари 2013 година:

• **МСС 1 Презентирање на финансиски извештаи (изменет) – Презентирање на ставки од останата сеопфатна добивка**

Со измените на МСС 1 се менува групирањето на ставките презентирани во останата сеопфатна добивка. Ставките кои може да се рекласифицираат (или “променат”) во добивката или загубата во иден период (на пример, нето добивка од хеџинг на нето инвестиции, курсни разлики од работење со странство, нето промена на хеџирани парични текови и нето загуба или добивка на финансиски средства расположливи за продажба) се презентираат одвоено од ставките кои нема да се рекласифицираат (на пример, актуарски добивки и загуби на дефинирани планови за користи и ревалоризација на земјиште и згради). Измената нема влијание на финансиската состојба или резултатот на Банката.

• **МСС 19 Користи за вработени (ревидиран)**

МСС 19 иницира неколку дополнувања во сметководството на планови за дефинирани користи, вклучувајќи ги и актуарските добивки и загуби кои сега признаваат во останата сеопфатна добивка и трајно се исклучени од добивката и загубата; очекуваните приноси кај планираните средства кои повеќе не се признаваат во добивката или загубата, а наместо тоа, постои барање за признавање на камата на нето обврската (средството) во добивката или загубата, пресметана користејќи дисконтна стапка употребена при мерење на обврската од дефинираната корист, и; нестекнатите трошоци за минати услуги сега се признаваат во добивката или загубата на пораниот момент од настанување на измената или признавањето на трошоците поврзани со реструктурирање или престанок на работен однос. Останатите измени вклучуваат нови обелоденувања, како што се квантитативни обелоденувања за анализа на чувствителноста. Измената нема влијание на финансиската состојба или резултатот на Банката.

• **МСС 28 Вложувања во придружени ентитети и Заеднички вложувања (ревидиран)**

Стандардот е применлив за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2013 година. Како последица од новиот МСФИ 11 Заеднички аранжмани и МСФИ 12 Обелоденување на вложувањата во други ентитети, МСС 28 Вложувања во придружени ентитети, стандардот се преименува во МСС 28 Вложувања во придружени ентитети и заеднички вложувања, и ја опишува примената на метод на главнина кај инвестициите во заеднички вложувања, како дополнување на придружените ентитети. Ревидираниот стандард не се очекува да биде релевантен за Банката.

• **МСФИ 7 Финансиски инструменти: обелоденувања (изменет) – пребивање на финансиски средства и финансиски обврски**

Со овие измени ентитетот треба да обелодени информации за правата за пребивање и поврзани аранжмани (на пример, колатерални договори). Обелоденувањата ќе обезбедат информации на корисниците кои се корисни во оценување на ефектот од пребивањето на финансиската состојба на ентитетот. Новите обелоденувања се задолжителни за сите признати финансиски инструменти презентирани во согласност со МСС 32 Финансиски инструменти: презентирање. Обелоденувањата исто така се применуваат кај признатите финансиски инструменти кои се предмет на извршни мастер аранжмани за пребивање или слични договори, без оглед дали се прикажани во согласност со МСС 32. Измената нема влијание на финансиската состојба или резултатот на Банката.

• **МСФИ 10 Консолидирани финансиски извештаи, МСС 27 Посебни финансиски извештаи**

Новиот стандард е применлив за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2013 година. МСФИ 10 го заменува делот од МСС 27 Консолидирани и посебни финансиски извештаи кој се однесува на сметководството на консолидирани финансиски извештаи. Исто така, се повикува на прашања покренати во ПКТ 12 Консолидација – Друштва со посебна намена. МСФИ 10 воспоставува еден контролен модел кој е применлив за сите ентитети вклучувајќи ги и друштвата со посебна намена. Промените воведени од МСФИ 10 бараат раководството да користи значајни расудувања за проценка кои ентитети се контролирани и треба да се консолидираат од страна на мајката компанија, во споредба со барањата на МСС 27. Измената нема влијание на финансиската состојба или резултат на Банката.

• **МСФИ 11 Заеднички аранжмани**

Новиот стандард е применлив за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2013 година. МСФИ 11 го заменува МСС 31 Учество во заеднички вложувања и ПКТ 13 Заеднички контролирани ентитети – немонетарни придонеси од страна на учесници во заеднички вложувања. МСФИ 11

ја отстранува можноста заеднички контролираните ентитети да се евидентираат користејќи пропорционална консолидација. Наместо тоа, заеднички контролираните ентитети кои ја исполнуваат дефиницијата за заедничко вложување мора да се евидентираат користејќи го методот на главнина. Измената нема влијание на финансиската состојба и резултатот на Банката.

- **МСФИ 12 Обелоденување на вложувањата во други ентитети**

Новиот стандард е применлив за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2013 година. МСФИ 12 ги вклучува сите обелоденувања претходно вклучени во МСС 27 поврзани со консолидираните финансиски извештаи, како и сите обелоденувања претходно вклучени во МСС 31 и МСС 28. Овие обелоденувања се однесуваат на учествата во подружници, заеднички аранжмани, придружени ентитети и структурирани ентитети. Исто така, се бараат голем број на нови обелоденувања. Измената нема влијание на финансиската состојба и резултатот на Банката.

- **МСФИ 13 Мерење на објективната вредност**

МСФИ 13 воспоставува единствен извор на насоки во рамките на МСФИ за сите мерења на објективната вредност. МСФИ 13 не менува кога ентитетот треба да користи објективна вредност, туку дава насока како да се измери објективната вредност според МСФИ кога објективната вредност е задолжителна или дозволена. Примената на МСФИ 13 не влијае значајно на мерењата на објективната вредност спроведени од Банката. МСФИ 13 исто така бара посебни обелоденувања на објективните вредности, од кои дел ги заменуваат постоечките барања за обелоденување во другите стандарди, вклучувајќи го МСФИ 7 Финансиски инструменти: обелоденувања. Примената на МСФИ 13 не влијае значајно на мерењата на објективната вредност спроведени од Банката. Каде што се бараат дополнителни обелоденувања, истите се презентирани во посебни белешки кои се однесуваат на средствата и обврските чија објективната вредност е утврдена.

- **ОМСС ги објави годишните подобрувања на МСФИ – 2009 – 2011**

Циклус, кои содржат измени кај стандардите и поврзаните основи за заклучоци. Проектот за годишни подобрувања обезбедува механизам за воведување неопходни, но не и итни измени на МСФИ.

- **МСС 1 Презентација на финансиски извештаи:** Ова подобрување ја појаснува разликата помеѓу доброволни дополнителни споредбени информации и минималното барање за споредбени информации. Општо, минималното барање за споредбени информации е претходниот период.
- **МСС 16 Недвижности, постројки и опрема:** Ова подобрување појаснува дека значајни резервни делови и сервисирање на опрема кои ја задоволуваат дефиницијата на недвижности, постројки и опрема не се залихи.
- **МСС 32 Финансиски инструменти, презентација:** Ова подобрување појаснува дека даноците на доход кои произлегуваат од распределбите на акционерите се евидентираат во согласност во МСС 12 Данаци на добивка.
- **МСС 34 Меѓупериодиско финансиско известување:** Ова подобрување е во согласност со барањата за обелоденување за вкупно сегментираните средства со вкупно сегментираните обврски во меѓупериодиските финансиски извештаи. Ова појаснување исто така овозможува меѓупериодиските обелоденувања да се во согласност со годишните обелоденувања.
- **Преодна одредба (Измени кај МСФИ 10, МСФИ 11 и МСФИ 12)**
Одредбата е применлива за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2013 година. ОМСС издаде измени кај МСФИ 10 Консолидирани финансиски извештаи, МСФИ 11 Заеднички аранжмани и МСФИ 12 Обелоденување на вложувања во други ентитети. Измените ги менуваат преодните одредби со цел да се обезбеди понатамошно ослободување од целосна ретроспективна примена. Во МСФИ 10 датумот на првична примена е дефиниран како “почеток на годишниот период за известување во кој МСФИ 10 е применет за прв пат”. Проценка дали постои контрола се прави на “датумот на првична примена” наместо на почетокот на споредбениот период. Доколку проценката за контролата е различна помеѓу МСФИ 10 и МСС 27/ПКТ 12 треба да се утврдат ретроспективни корекции. Доколку проценката на контролата е иста, не се бара ретроспективна примена. Доколку се презентира повеќе од еден споредбен период, дополнително ослободување е дадено каде се бара само еден период да биде коригиран (повторно прикажан). Од исти причини ОМСС го има изменето МСФИ 11 Заеднички аранжмани и МСФИ 12 Обелоденување на вложувања во други ентитети со цел да се обезбеди преодно ослободување. Измената нема влијание на финансиската состојба или резултатот на Банката.

б) **Објавени стандарди и толкувања кои што се уште не се стапени на сила**

На денот на одобрувањето на овие финансиски извештаи следните стандарди, ревидирања и токувања беа објавени но се уште не се стапени на сила:

- **МСС 32 – Финансиски инструменти: презентирање (изменет) – пребивање на финансиски**

средства и финансиски обврски

Измената е применлива за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2014 година. Измените го појаснуваат значењето на „тековно важечко право за пребивање.“ Измените исто така ја појаснуваат примената на МСС 32 критериумите за порамнување за системи на подмирување (како централен клиринг систем) кои применуваат механизми за бруто порамнување кои не се симултани. Банката ќе го пресмета ефектот заедно со останатите фази, кога ќе бидат објавени финалниот стандард вклучувајќи ги и сите фази.

- **МСФИ 9 Финансиски инструменти: Класификација и мерење и последователни измени на МСФИ 9 и МСФИ 7 – Задолжително стапување на сила, преодни обелоденувања, сметководство за хеџинг и измени на МСФИ 9, МСФИ 7 и МСС 39.**

Објавениот МСФИ 9 ја рефлектира првата фаза на ОМСС (Одбор за меѓународни сметководствени стандарди) за замената на МСС 39 и се однесува на класификацијата и мерење на финансиски средства и финансиски обврски дефинирани според МСС 39. Усвојувањето на првата фаза на МСФИ 9 ќе има ефект на класификацијата и мерењето на финансиските средства, но не и на класификацијата и мерењето на финансиските обврски. Во последователните фази, ОМСС ќе се осврне на сметководството на хеџинг и обезвреднување на финансиските средства. Стандардот првично беше применлив за годишните периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2013 година, но измените на МСФИ 9 задолжително стапување на сила на МСФИ 9 и преодни обелоденувања, издадени во декември 2011 година, ја помести задолжителната дата на стапување на сила од 1 јануари 2015 година. Последователниот пакет со измени издаден во ноември 2013 година воведува дополнителни сметководствени барања за финансиските инструменти. Овие измени: а) воведуваат значајни новини во сметководството за хеџинг, кои дозволуваат ентитетите подобро да го рефлектираат нивното управување со ризици во финансиските извештаи; б) дозволуваат измените да го третираат т.н. прашање на „сопствен кредит“ вклучено во МСФИ 9 Финансиски инструменти да се применуваат во изолација без потребна промена на третманот на финансиски инструменти и в) го отстранува задолжителното стапување на сила на 1 јануари 2015 година на МСФИ 9, со цел да се обезбеди доволно време за подготовка на финансиските извештаи за премин кон новите барања. Банката ќе го пресмета ефектот заедно со останатите фази, кога ќе биде објавен финалниот стандард вклучувајќи ги и сите фази.

- **Инвестициони ентитети (измени во МСФИ 10, МСФИ 12 и МСС 27)**

Измената е применлива за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2014 година. Измената се однесува на одредена класа на бизниси кои се квалификуваат како инвестициони ентитети. ОМСС го користи терминот „инвестициони ентитети“ за ентитети чијашто деловна цел е инвестирање за остварување поврат од порастот на капиталот, приходи од инвестицијата или и двете. Инвестициониот ентитет треба да го мери резултатот на инвестициите според објективната вредност. Такви ентитети може да бидат приватни капитални организации, организации со ризичен капитал, пензиски фондови, самостојни фондови и останати инвестициски фондови. Според МСФИ 10 Консолидирани финансиски извештаи, известувачките ентитети беа задолжени да ги консолидираат сите придружници коишто ги управуваат. Измените во однос на инвестиционите ентитети даваат исклучок кон условите за консолидација содржани во МСФИ 10 и бараат инвестиционите ентитети да ја вреднуваат одредената подружница според објективната вредност преку добивката и загубата, наместо да ги консолидираат. Измената истотака поставува критериуми за обелоденување за инвестициони ентитети. Не се очекува овие измени да бидат релевантни за Банката.

- **МСС 36 Обезвреднување на средствата (изменет) – обелоденување на надоместливиот износ на не-финансиски средства**

Оваа измена е применлива за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2014 година. Овие измени ги отстрануваат ненамерните последици од МСФИ 13 поврзани со обелоденување според МСС 36. Дополнително, овие измени бараат обелоденување на надоместливиот износ за средства или единици кои генерираат парични средства за кои загуба поради обезвреднување е признаена или коригирана во периодот. Банката ќе го пресмета ефектот заедно со останатите фази, кога ќе биде објавен финалниот стандард вклучувајќи ги и сите фази.

- **МСС 39 Финансиски инструменти (изменет): Признавање и мерење – замена на деривативи и продолжување на сметководството за хеџинг**

Измената е применлива за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2014 година. Според измената нема потреба од прекинување со сметководство на хеџинг, доколку деривативот е заменет и доколку одредени критериуми се исполнети. ОМСС направи детална измена на МСС 39 со цел да дозволи продолжување на сметководството на хеџинг во одредени ситуации во кои другата страна на инструментот за хеџинг се променува со цел да се постигне расчистување на тој инструмент. Банката ќе го пресмета ефектот заедно со останатите фази, кога ќе биде објавен финалниот стандард

вклучувајќи ги и сите фази.

- **МСС 19 Планови за дефинирани користи (изменет): користи за вработени**

Измената е применлива од 1 јули 2014 година. Измената се однесува на придонеси за планот за дефинирани користи од вработените или трети страни. Целта на оваа измена е да се поедностави сметководствениот третман за придонесите кои не зависат од годините во работен однос, како на пример придонеси пресметани како фиксен дел од платата. Банката не очекува ова да има значаен финансиски ефект врз идните финансиски извештаи.

КТМФИ Толкување 21: Давачки

Толкувањето стапува на сила за годишните периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2014 година. Комитетот за толкување требаше да разгледа како ентитетот треба да ги третира државните давачки, освен данокот на добивка, во финансиските извештаи. Ова толкување е толкување на МСС 37 Резервирања, неизвесни обврски и средства. МСС 37 поставува критериуми за признавање на обврска, како постоење на сегашна облигација која произлегува од минат настан (познат како обврзувачки настан). Толкувањето појаснува дека обврзувачкиот настан од кој произлегува обврската за плаќање на давачката е активност која е опишана во законската рамка од која произлегува обврската за плаќање. Банката не очекува ова да има значаен финансиски ефект врз идните финансиски извештаи.

- **ОМСС ги издаде годишните подобрувања на МСФИ за циклусот 2010-2012,**

кои претставуваат збир на измени на МСФИ. Измените се применливи за годишните периоди кои започнуваат на или по 1 јули 2014 година. Банката ќе го пресмета ефектот заедно со останатите фази, кога ќе биде објавен финалниот стандард вклучувајќи ги и сите фази.

- **МСФИ 2 Плаќање врз основа на акции:** Ова подобрување ја изменува дефиницијата на „услови на стекнување“ и „пазарни услови“ и ја додава дефиницијата на „услови на извршување“ и „услужни услови“ (кои претходно беа содржани во дефиницијата на „услови на стекнување“).
- **МСФИ 3 Деловни комбинации:** Ова подобрување појаснува дека неизвесните обврски кои се дел од деловно стекнување коишто не се класифицирани како капитални последователно се мерат според објективната вредност преку профитот и загубата, без оглед дали влегуваат во рамката на МСФИ 9 Финансиски инструменти.
- **МСФИ 8 Оперативни сегменти:** Ова подобрување бара ентитетот да ги обелодени проценките на менаџментот во примена на критериумите за групирање за оперативните сегменти и појаснува дека ентитетот треба да прикаже само усогласување на вкупните средства од известувачите сегменти како дел од средствата на ентитетот, ако средства на сегментите се редовно прикажувани.
- **МСФИ 13 Мерење на објективна вредност:** Ова подобрување на Основите за заклучок на МСФИ 13 појаснуваат дека со издавање на МСФИ 13 и измените на МСФИ 9 и МСФИ 39 не се отфрла можноста безкаматните краткорочните побарувања и обврски да се мерат врз основа на нивната фактурна вредност без дисконтирање доколку ефектот од не дисконтирањето е нематеријален.
- **МСС 16 Недвижности, постројки и опрема:** Измената појаснува дека кога ставка на недвижности, постројки и опрема повторно се вреднува, бруто сметководствената вредност е коригирана на начин конзистентен со повторно вреднување на сметководствената вредност.
- **МСС 24 Обелоденување за поврзани странки:** Измената појаснува дека ентитет кој обезбедува клучен раководен персонал на известувачкиот ентитет или на мајката компанија на известувачкиот ентитет, претставува поврзана страна на известувачкиот ентитет.
- **МСС 38 Нематеријални средства:** Измената појаснува дека кога едно нематеријално средство повторно се вреднува, бруто сметководствената вредност е коригирана на начин конзистентен со повторното вреднување на сметководствената вредност.

- **ОМСС ги издаде годишните подобрувања на МСФИ за циклусот 2011-2013,**

што претставува збир на измените на МСФИ. Измените се применливи за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јули 2014 година. Банката е во процес на проценување на ефектот од овие измени врз финансиските извештаи:

- **МСФИ 3 Деловни комбинации:** Ова подобрување појаснува дека МСФИ 3 ги исклучува од својот делокруг третманот за формирање на заеднички аранжман во финансиските извештаи на заедничкиот аранжман.
- **МСФИ 13 Мерење на објективна вредност:** Ова подобрување појаснува дека делокругот на портфолио исклучокот дефиниран во параграф 52 од МСФИ 13 ги вклучува сите договори кои што влегуваат во рамката на МСС 39 Финансиски инструменти: Признавање и мерење или МСФИ 9 Финансиски инструменти, без оглед дали ја задоволуваат дефиницијата за финансиско средство или финансиска обврска како што е дефинирано во МСС 32 Финансиски инструменти: презентација.

- **МСС 40 Вложувања во недвижности:** Ова подобрување појаснува дека утврдувањето дали одредена трансакција ја задоволува дефиницијата за бизнис комбинација според МСФИ 3 и вложување во недвижности според МСС 40, бара одделна примена на двата стандарда независно еден од друг.

2.2 Странски валути

а) Функционална и известувачка валута

Ставките вклучени во финансиските извештаи на Банката се мерени користејќи ја валутата на локалната економска средина во којашто работи Банката („функционална валута“).

Финансиските извештаи се прикажани во илјади македонски денари („МКД“), којашто е функционална валута и известувачка валута на Банката.

б) Трансакции и состојби во странска валута

Деловните трансакции во странска валута се искажуваат во функционалната валута според важечкиот среден курс на денарот на датумот на трансакциите. Добивките и загубите од курсни разлики кои произлегуваат од подмирувањето на такви трансакции и од искажувањето на монетарните средства и обврски деноминирани во странска валута според курсот на датумот на известување се вклучени во билансот на успех.

Промените на објективната вредност на хартиите од вредност деноминирани во странска валута, класифицирани како расположливи за продажба, се прикажуваат како курсни разлики кои произлегуваат од промени во амортизираната вредност на хартиите и други промени во сметководствената вредност на хартиите.

Курсните разлики што произлегуваат од промените во набавната вредност се признаваат во билансот на успех, а останатите промени во сметководствената вредност се признаваат во капиталот.

Курсните разлики на немонетарните ставки, како на пример акции коишто се

вреднуваат по објективна вредност преку билансот на успех, се искажуваат како дел од добивка или загуба од објективната вредност. Курсните разлики на немонетарните ставки, како на пример акциите класифицирани како финансиски средства расположливи за продажба, се вклучени во ревалоризационите резерви на капиталот.

Странските валути со кои работи Банката главно се еврото (ЕУР) и доларот на САД (УСД). Девизните курсеви кои се користат за искажување на 31 декември 2013 година и 2012 година беа следниве:

	2013	2012
	МКД	МКД
1 ЕУР	61.51	61.50
1 УСД	44.63	46.65

2.3 Финансиски средства

Банката ги класифицира своите финансиски средства во следниве категории: кредити и побарувања, финансиски средства чувани за тргување, финансиски средства расположливи за продажба и финансиски средства чувани до достасување. Раководството ја определува класификацијата на своите вложувања при почетното признавање.

а) Кредити и побарувања

Кредити и побарувања се недеривативни финансиски средства со фиксни и определиви отплати кои не котираат на активен пазар. Кредитите и побарувањата на Банката настануваат кога Банката му обезбедува средства на позајмувачот без намера да тргува со побарувањето. Кредитите и побарувањата на Банката се признаваат кога парите ќе се пренесат на позајмувачот и последователно се вреднуваат според амортизирана набавна вредност со примена на методот на ефективна каматна стапка.

б) Финансиски средства кои се чуваат за тргување

Финансиско средство се класифицира како средство за тргување ако иницијално се набавува со намера да се продаде или да се откупи во краток период и за кое постои веројатност за остварување

добивка во краток рок. Почетното вреднување на средствата за тргување се врши според нивната набавна вредност и трансакционите трошоци се признаваат во билансот на успех.

Објективната вредност на финансиските средства кои се чуваат за тргување е куповната цена за средства и продажната цена за обврски. Последователните мерења не ги вклучуваат трансакциските трошоци.

Нереализираните загуби и добивки кои се јавуваат од промените на објективната вредност се вклучуваат во билансот на успех во периодот во кој настануваат. Приходите и расходите од камата и приходите и расходите од дивиденда се вклучени заедно со добивката и загубата која се јавува од промените на објективната вредност.

в) Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се оние кои се наменети да се чуваат на неодреден временски период, а кои можат да бидат продадени за потребите на ликвидност или промени во каматните стапки, девизните курсеви или цените на акциите.

Банката почетно ги признава финансиските средства расположливи за продажба по објективна вредност, којашто е еднаква на набавната вредност зголемена за трансакционите трошоци и последователно се мерат по објективна вредност. Добивките и загубите коишто се јавуваат од промената на објективната вредност на средствата расположливи за продажба се еднакви на разликата помеѓу амортизираната вредност и моменталната објективна вредност на средствата и директно се признаваат во капиталот, се до моментот на депривирање или оштетување.

Банката има евиденција и на амортизираната набавна вредност за должничките хартии од вредност класифицирани како расположливи за продажба (врз основа на која во одделни пресметковни периоди го разграничува и го евидентира приходот врз основа на камата) и на објективната вредност. При продажба на овие средства соодветно се раскинува и акумулираната амортизација која се однесува на средството.

При продажба или оштетување на хартии од вредност расположливи за продажба, кумулативната загуба или добивка претходно призната во капиталот се признава во билансот на успех.

Каматата пресметана со примена на метод на ефективна каматна стапка и добивките и загубите од девизните промени кај монетарните средства класифицирани како расположливи за продажба се признаваат во билансот на успех. Дивидендите кои произлегуваат од сопственичките вложувања класифицирани како расположливи за продажба се признаваат во билансот на успех, кога ќе се утврди правото на субјектот да се прими плаќањето.

За утврдување на објективната вредност на финансиските средства кои котираат на активен пазар се користи тековната куповна цена, освен кај вложувањата кои немаат определена пазарна цена и чијашто објективна вредност не може со сигурност да се измери, се мерат според нивната набавна вредност, намалени за загуба поради оштетување.

г) Финансиски средства кои се чуваат до достасување

Финансиските средства кои се чуваат до достасување се недеривативни финансиски средства со фиксни или определени отплати и фиксни датуми на достасување, кои раководството на Банката има намера и можност да ги чува до достасување.

Доколку Банката продаде или прекласифицира повеќе од незначителен износ од вложувањата чувани до достасување (10% од вкупните вложувања чувани до достасување, пред продажбата или прекласификацијата) пред периодот на нивното достасување, Банката ќе ги прекласифицира сите останати вложувања коишто се чуваат до достасување во категоријата на финансиски средства расположливи за продажба.

Банката почетно ги признава финансиските средства кои се чуваат до достасување по објективна вредност, којашто е еднаква на набавната вредност зголемена за трансакционите трошоци додека пак последователно се мерат по амортизираната набавна вредност со користење на методот на ефективна каматна стапка.

д) Признавање

Банката почетно ги признава кредитите и побарувањата на денот на нивното настанување.

Редовните купопродажи на финансиски средства кои се евидентираат по објективна вредност преку билансот на успех, финансиски средства кои се чуваат до достасување и финансиски средства расположливи за продажба се евидентираат на датумот на тргување – датумот на којшто Банката се обврзува да ги купи или продаде средствата.

f) Депризнавање

Банката ги депризнава финансиските средства кога се истечени правата од договорот за добивање на паричните текови од финансиските средства или кога ги има пренесено на друг сите ризици и правата на награди од сопственоста на финансиското средство.

2.4 Оштетување на финансиски средства

a) Средства кои се вреднуваат според амортизирана набавна вредност

На месечна основа, Банката прави проценка дали постои објективен доказ дека финансиско средство или група на финансиски средства се оштетени. Финансиските средства или група на финансиски средства се оштетени и загубите поради оштетувањето настануваат само доколку има објективен доказ за оштетување како резултат на еден или повеќе настани коишто се случиле по првичното признавање на средството („настан на загуба“) и тој настан (или настани) што предизвикува загуба има влијание на очекуваните идни парични текови од финансиското средство или групата на финансиски средства коишто можат веродостојно да се проценат.

Критериумите коишто Банката ги користи за да утврди дека постои објективен доказ за загуба поради оштетување вклучуваат:

- Неисполнување на договорени плаќања на главнина или камата;
- Тешкотии во паричните текови од страна на позајмувачот (на пример: коефициент на акционерски капитал, процент на нето приход од продажба);
- Прекршување на ковенантите за кредитот или условите за кредитот;
- Започнување на постапки за стечај;
- Влошување на конкурентската позиција на позајмувачот;
- Намалување на вредноста на колатералот и
- Регулаторни и други потешкотии при преземањето на колатералот.

Проценетиот период помеѓу појавувањето на загуба и нејзината идентификација, зависи од локалното управување со секое поодделно портфолио. Генерално, тој период е еден месец.

Банката првично прави оценка дали постои објективен доказ за поединечно оштетување за финансиските средства коишто се поединечно значајни и поединечно или групно за финансиските средства коишто не се поединечно значајни. Доколку Банката утврди дека не постои објективен доказ за оштетување за поединечно оценето финансиско средство, било да е значајно или не, Банката го вклучува средството во група на финансиски средства со слични карактеристики на кредитен ризик и групно ги оценува за оштетување. Средствата коишто се оценуваат на поединечна основа за оштетување и за коишто се признава загуба поради оштетување или истата била признаена и понатаму останува признаена, не се вклучуваат во групната оценка за оштетување.

Загуба поради оштетување е износот утврден како разлика помеѓу сметководствената вредност на средствата и сегашната вредност на проценетите идни парични текови (исклучувајќи идни кредитни загуби кои не се настанати) дисконтирани со оригиналната ефективна каматна стапка на финансиските средства. Сметководствената вредност на средството се намалува преку употреба на сметка за исправка на вредноста и износот на загубата се признава во билансот на успех. Доколку кредитот или средството кое се чува до достасување има променлива каматна стапка, дисконтната стапка за мерење на загубата поради оштетување е ефективна каматна стапка утврдена со договорот.

Пресметката на сегашната вредност на проценетите идни парични текови на финансиското средство кое е обезбедено, ги искажува паричните текови коишто можат да настанат од реализација на колатералот, намалени за трошоците за стекнување и продажба на колатералот, без разлика дали стекнувањето е веројатно.

За целите на групна оценка за оштетување, финансиските средства се групираат врз основа на слични карактеристики на кредитен ризик, (т.е. врз основа на постапката за одредување на категоријата на финансиските средства на Банката, земајќи ги предвид типот на средствата, индустријата, географската локација, типот на колатералот, денови на доцнење и други релевантни фактори). Тие карактеристики се релевантни за проценка на идните парични текови за групите на овие средства бидејќи се показатели за способноста на должниците да ги платат сите износи кои се доспееани, согласно условите од договорот за средствата за кои се врши проценка.

Идните парични текови за група финансиски средства коишто се групно оценети за оштетување се проценуваат врз основа на договорните парични текови на средствата на Банката и искуството со претходни загуби на средства со карактеристики на кредитен ризик слични на оние на Банката.

Искуството со претходните загуби се прилагодува со тековните расположливи податоци за да ги одразат тековните услови кои не влијаеле на периодот на којшто искуството со минатите загуби се заснова и да ги отстрани ефектите на условите од минатиот период, кои во моментот не постојат.

Проценката на промените во идните парични текови за група средства треба да ги одразува и директно да е конзистентна со промените во расположливите податоци од период до период (на пример, промени во стапката на невработеност, цените на недвижностите, платежната состојба, или други фактори кои ги покажуваат промените во веројатноста за загуби на Банката и нивниот обем). Методологијата и претпоставките кои се користат за проценување на идни парични текови се разгледуваат редовно од страна на Банката за да се намалат секакви разлики помеѓу веројатноста за загуба и вистинската загуба.

Кога еден кредит е ненаплатлив тогаш се отпишува во износ на соодветната резервација за оштетување на кредитот. Такви кредити се отпишуваат откако се преземени сите неопходни постапки за наплата и кога износот на загубата е утврден.

Доколку, во наредниот период, износот на загубата поради оштетување се намалува и намалувањето може објективно да се поврзе со настан којшто се случил откако оштетувањето било признаено (како на пример подобрување на кредитниот рејтинг на должникот), претходно признаената загуба од оштетување се ослободува со коригирање на сметката за исправка на вредноста. Износот на ослободувањето се признава во билансот на успех во позиција „загуби поради оштетување на кредити“.

б) Средства класифицирани како расположливи за продажба

На месечна основа, Банката оценува дали има објективен доказ дека финансиското средство или групата на финансиски средства е оштетена. Во случај на сопственички вложувања класифицирани како расположливи за продажба, значајно или пролонгирано намалување на објективната вредност на хартијата од вредност под нејзината набавна вредност се зема предвид при утврдување дали средствата се оштетени. Доколку постои таков доказ, кај средствата расположливи за продажба, кумулативната загуба - измерена како разлика помеѓу почетната набавна вредност и тековната објективна вредност, намалена за која било загуба поради оштетување на тие финансиски средства претходно признаени во билансот на успех – се отстранува од капиталот и се признава во билансот на успех. Загубата поради оштетување признаена во билансот на успех за сопственичките вложувања, последователно не може да се ослободи преку билансот на успех.

Доколку, во последователниот период, објективната вредност на должничките инструменти класифицирани како расположливи за продажба се зголемува и зголемувањето може објективно да се поврзе со настан кој се случил откако загубата поради оштетување била признаена во билансот на успех, загубата поради оштетување се ослободува преку билансот на успех.

в) Кредити со повторно обновени услови

Кредитите кои се предмет на групна оценка за оштетување или поединечно значајни и чии што услови се повторно договорени, повеќе не се сметаат како достасани кредити туку како нови кредити. Во наредните години, средствата треба да се признаат како достасани кредити и да се обелоденат само ако се повторно обновени.

2.5 Вложувања во придружени друштва

Банката има вложувања во придружено друштво.

Вложувањето кое овозможува посед над 20% и повеќе од вкупниот број на акции или удели или правата на глас во друштвото во кое е вложено, и постои значајно влијание над друштвото во кое што е вложено претставува вложување во придружено друштво.

Вложувањето во придружено друштво е признаено како средство во билансот на состојба на датумот на тргување.

Почетното мерење на вложувањето во придруженото друштво се врши според набавната вредност (трошоците на вложувањето). Трансакциските трошоци се вклучуваат во почетното мерење на вложувањата.

Банката последователно го мери вложувањето во придружено друштво според методот на главнина со кој сметководствената вредност се зголемува или намалува за да се признае учеството на Банката согласно остварената добивка на ентитетот во кој е вложено. Сите распределби (дивиденди) примени од друштвото во кое е вложено, ја намалуваат сметководствената вредност на вложувањето.

2.6 Нетирање на финансиски инструменти

Финансиските средства и обврски се нетираат и нето износот се прикажува во билансот на состојба кога Банката има законско право да ги нетира признаените износи и има намера да се порамни трансакцијата на нето основа или да се реализира средството и истовремено да се подмири обврската.

2.7 Приходи и расходи од камата

Приходите и расходите по основ на камата за сите каматоносни финансиски инструменти, освен за оние што се класифицирани како чувани за тргување или оние кои се по објективна вредност преку билансот на успех, се признати како „приход од камата“ и „расход од камата“ во билансот на успех, користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Методот на ефективна каматна стапка е метод на мерење на финансиските средства и обврски според амортизирана набавна вредност и распоредување на приходите и расходите од камата во очекуваниот периодот на достасување на финансиските инструменти. Ефективната каматна стапка е стапката која ги дисконтира очекуваните идни парични приливи или одливи до датумот на крајната достасаност на инструментот или, доколку е соодветно, за пократок временски период до нето сметководствената вредност на финансиските средства или финансиските обврски. При пресметувањето на ефективната каматна стапка, Банката го проценува паричниот тек земајќи ги предвид сите договорни услови на финансискиот инструмент (на пример, опции за предвремена отплата), освен идните кредитни загуби. Пресметката ги вклучува сите добиени или исплатени надомести и платени или примени поени помеѓу договорените страни кои се составен дел од ефективната каматна стапка, трансакционите трошоци и сите други премии или дисконти.

2.8 Приходи и расходи од провизии и надомести

Приходите од провизии и надомести главно се состојат од примени/платени провизии од/на претпријатија кои произлегуваат од издавање на гаранции, отворање на акредитиви, платен промет во земјата и странство. Генерално, провизиите и надоместите се признаваат на пресметковна основа, кога услугата ќе се изврши. Провизиите и надоместите од издавање на гаранции, отворање на акредитиви и работење со картици се признаваат врз основ на временско разграничување на приходот за периодот за кој услугата е извршена.

2.9 Приход од дивиденди

Приходите од дивиденди се признаваат во билансот на успех кога ќе биде утврдено правото на Банката да прими плаќање и кога се веројатни економски користи од приливот.

2.10 Вложувања во недвижности дадени под закуп

Вложувања во недвижности дадени под закуп претставуваат недвижности кои се чуваат за заработка на приход од наемнини или за зголемување на вредноста на капиталот или двете заедно. Банката има вложувања во недвижности дадени под закуп кои биле стекнати преку пренос на недвижности на Банката во вложувања во недвижности дадени под закуп. Приходот од наемнините од вложувањата во недвижности дадени под закуп е признат во билансот на успех по праволиниска основа според условите на наемот.

Вложувањата во недвижности дадени под закуп се мерат според објективна вредност која ги одразува пазарните услови на датумот на подготвување на извештајот за финансиската состојба. Добивките или загубите кои произлегуваат од промени во објективната вредност на вложувањата во недвижности дадени под закуп се вклучени во билансот на успех во годината во која промените настанале.

Кога Банката донесува одлука да ги користи овие средства за сопствена употреба, истите се рекласификуваат како недвижности и опрема.

2.11 Нематеријални средства

Нематеријалните средства кои се стекнати од Банката, се искажани според набавна вредност намалена

за акумулирана амортизација и загуби поради оштетување.

Последователните издатоци се капитализираат само кога се зголемуваат идните економски добивки вградени во средствата на кои се однесуваат. Сите други издатоци се признаваат во билансот на успех како што настануваат.

Амортизацијата се признава во билансот на успех по праволиниска основа во текот на нивниот проценет век на употреба. Нематеријалните средства се амортизираат од датумот кога се расположливи за употреба.

Преостанатата вредност на средствата и нивниот корисен век на употреба се прегледуваат и корегираат соодветно, на секој датум на биланс на состојба.

Најмалку еднаш годишно или секогаш кога постои доказ дека нематеријалните средства може да бидат оштетени Банката врши тестирање на оштетување.

Корисниот век на одредени категории на нематеријални средства е како што следува:

	2013	2012
Софтвер	5 години	5 години
Патенти и лиценци	5 години	5 години
Останато	5 години	5 години

2.12 Недвижности и опрема

Недвижностите и зградите се состојат од експозитури и канцеларии. Сите недвижности, постројки и опрема се искажуваат според набавна вредност намалена за амортизација и оштетување доколку постои. Набавната вредност ги вклучува трошоците што се директно поврзани со стекнувањето на средството.

Последователните издатоци се вклучени во сметководствената вредност на средствата или се искажани како посебно средство, соодветно, само кога е веројатно дека идните економски добивки поврзани со средството ќе претставуваат прилив за Банката и цената на средството може веродостојно да се измери. Сите други поправки и одржувања се признаваат во билансот на успех како други оперативни трошоци во период кога тие настанале.

Земјиштето и уметничките слики не се амортизираат. Амортизацијата на другите средства се пресметува со примена на праволиниски метод за да се распредели нивната вредност до остатокот на вредноста во текот на нивниот корисен век на употреба како што следи:

	2013	2012
Згради	40 години	40 години
Мебел и опрема	4-10 години	4-10 години

На секој датум на билансот на состојба, Банката ја разгледува преостанатата вредност на средствата и корисниот век на употреба на средствата и се корегира, доколку е потребно. Средствата кои се предмет на амортизација се разгледуваат за оштетувањето кога настаните и промените покажуваат дека сметководствената вредност не може да се надомести. Ако сметководствената вредност на средството е поголема од пресметаниот надоместлив износ, тогаш сметководствената вредност на средството веднаш се сведува до надоместливиот износ. Надоместливиот износ претставува повисокиот износ од објективната вредност намалена за трошоците за продажба на средството и неговата употребна вредност.

Добивките и загубите од оттуѓување на средствата се утврдуваат како разлика на приходот од продажбите и сметководствената вредност на средствата. Истите се вклучени во билансот на успех во позицијата „други оперативни приходи или расходи“.

2.13 Средства стекнати преку преземање

Преземените средства вклучуваат недвижности и опрема стекнати преку постапка на преземање поради целосно или делумно затварање на соодветниот кредит. Овие средства се искажуваат како залихи кои се чуваат за продажба во нормалниот тек на работењето. Првично, овие средства

се мерат по објективна вредност намалена за трошоците за продажба, како што се проценети и документираните со преземањето. Раководството прави проценка на очекуваниот надоместлив износ намален за трошокот за реализација на средствата, врз основа на голем број на фактори, вклучувајќи и независна проценка.

2.14 Наеми

Наемите кои ги користи Банката се главно оперативни наеми. Вкупните плаќања од оперативните наеми се искажани како други оперативни трошоци во билансот на успех и тоа според праволиниска основа во периодот на наемот. Вкупниот приход од оперативните наеми се искажува во позицијата останати приходи од дејноста во билансот на успех според праволиниска основа во периодот на наемот.

Кога Банката како наемател/наемодавател има однапред платени/примени средства за идни периоди, тогаш тие се прикажуваат како авансни плаќања и се евидентираат како трошоци/приходи во периодот за кој истите се однесуваат.

Кога оперативниот наем е прекинат пред да истече периодот на наем, секоја исплата која треба да му се исплати на наемодавачот како казна се признава како трошок во периодот во кој прекинувањето на наемот настанал.

2.15 Парични средства и парични еквиваленти

За извештајот за паричен тек, паричните средства и паричните еквиваленти ги сочинуваат средствата со рок на достасување помал од три месеци од датумот на стекнување вклучувајќи ги паричните средства во благајна и неограничените сметки во НБРМ, благајничките и државни записи, други записи и пласманите во банки.

Од паричните средства и паричните еквиваленти се исклучува задолжителната резерва кај НБРМ, затоа што овие средства не се достапни за дневните операции на Банката.

2.16 Резервирања

Резервирање се признава ако, како резултат на минат настан, Банката има сегашна законска или изведена обврска која може веродостојно да се измери и е веројатно дека ќе има одлив од Банката за подмирување на обврската. Резервирањата се утврдуваат со дисконтирање на очекуваните идни парични текови по стапка пред оданочување која ги одразува тековните пазарни проценки на временската вредност на парите и, каде што е потребно, ризиците специфични за обврската.

Резервации за неповолни договори се признаваат кога очекуваните користи кои произлегуваат од договор на Банката се пониски од неизбежните трошоци за исполнување на обврските според договорот. Резервациите се мерат според сегашната вредност на пониската од очекуваните трошоци за раскинување на договорот и очекуваните нето трошоци за продолжување на договорот. Пред да се утврди резервацијата од неповолниот договор, Банката признава загуба за оштетување на средствата кои се опфатени со договорот.

2.17 Користи за вработените

а) Планови за дефинирани придонеси

Банката плаќа придонеси во пензиските фондови во согласност со барањата на локалните закони. Придонесите кои се утврдуваат врз основа на платата се уплаќаат во пензиските фондови, коишто се одговорни за исплата на пензиите. Банката нема дополнителна обврска за плаќање по основ на овие планови. Обврските за уплата на придонеси во плановите за дефинирани придонеси се признаваат како расход во билансот на успех кога достасуваат за плаќање.

б) Краткорочни користи за вработените

Краткорочните користи за вработените се мерат на недисконтирана основа и се признаваат како трошок кога соодветната услуга ќе се добие.

Банката признава обврска за износ којшто се очекува да биде исплатен како краткорочен паричен

бонус или како удел од добивката доколку Банката има сегашна правна или изведена обврска да врши такви исплати како резултат на услуги дадени од вработениот во минатиот период и доколку обврската може да се процени веродостојно.

в) Долгорочни користи за вработените

Нето обврската на Банката во однос на долгорочните користи за вработените е износот на идни користи кои вработените ги заработиле како возмат за нивната услуга во тековниот и минатиот период; износот на тие идни користи е дисконтиран за да се процени неговата сегашна вредност. Сите актуарски добивки или загуби се признаваат во билансот на успех во периодот во кој настанале. Долгорочните користи за вработените вклучуваат јубилејни награди и отпремнини при одење во пензија. Вреднувањето на овие обврски го врши независен квалификуван актуар. Главни актуарски претпоставки вклучени во пресметката на обврската за долгорочни користи за вработените се следните:

- Дисконтна стапка од 15% (2012: 15%)
- Број на вработени кои ги исполнуваат условите за искористување на правото на користи и
- Идните зголемувања на платите земајќи го предвид општиот индекс на инфлација на платите, унапредувањата, како и зголемувањата на платите врз основа на минат труд.

2.18 Оданочување

Данок на добивка

Данокот се плаќа на непризнаените расходи кои настанале во текот на фискалната година.

Данок на непризнаените расходи

Поради промените во Македонската даночна регулатива применлива од 1 јануари 2009, како и дополнителните промени после датумот на примената компаниите се должни да платат данок на непризнаените расходи и помалку искажани приходи, без оглед на финансискиот резултат. Основата на овој данок се расходите кои не се во доменот на работењето на компанијата т.е. непризнаените расходи (трошоци за репрезентација, резервирања, подароци и слично) намалени за износот на побарувањата за повеќе платен данок и други даночни ослободувања.

Данокот на непризнаените расходи се признава во добивката или загубата за годината како други даночни расходи.

2.19 Депозити, обврски по кредити, субординирани обврски и издадени должнички хартии од вредност

Депозитите, обврските по кредити, субординираните обврски и издадените должнички хартии од вредност претставуваат извори на финансирање на Банката.

Банката ги класифицира капиталните инструменти како финансиски обврски или како сопственички инструменти во согласност со содржината на договорните услови на инструментот.

Банката почетно ги признава депозитите, обврските по кредити, субординираните обврски и издадените должнички хартии од вредност на датумот кога настанале.

Депозитите, обврските по кредити, субординираните обврски и издадените хартии од вредност првично се искажани според нивната објективна вредност намалена за трансакциските трошоци, а последователно се мерат по амортизирана набавна вредност користејќи го методот на ефективна камата, освен кога Банката одбира да ги прикаже обврските по објективната вредност преку билансот на успех кога одредени услови се исполнети.

Банката ги депризнава финансиските обврски кога, и само кога, обврските на Банката се исполнети, откажани или застарени.

2.20 Запишан капитал

а) Обични акции

Обичните акции се класификуваат како капитал. Дополнителните трошоци кои директно се припишани на издавањето на обичните акции се признаваат како намалување од капиталот, нето од било какви даночни ефекти.

в) Дивиденди на обични акции

Дивидендите на обични акции се признати во капиталот во периодот во кој тие се одобрени од акционерите на Банката.

г) Сопствени акции

Кога Банката откупува сопствени акции, износот на платениот надомест претставува негативна ставка на вкупниот акционерски капитал како сопствени акции и истите се чуваат се додека не се поништат. Кога такви акции последователно се продадени или реиздадени, секој примен надомест се вклучува во акционерскиот капитал на Банката.

2.21 Заработка по акција

Банката прикажува основна и разводната заработката по акција (ЗПА) за своите обични акции. Основната заработка по акција се пресметува кога нето добивката или загубата која им припаѓа на имателите на обични акции се дели со пондерираниот просечен број на обични акции во оптек во текот на годината. Разводната заработка по акција се одредува преку корегирање на добивката или загубата која им припаѓа на имателите на обични акции и пондерираниот просечен број на преостанатите обични акции за ефектот на сите разводнети потенцијални акции.

Разводната заработка по акција е идентична со основната (ЗПА), бидејќи не постојат издадени потенцијални акции, кои имаат ефект на корекција на нето добивката која им припаѓа на имателите на обични акции.

2.22 Комисионо работење

Банката има улога на старател и други комисиони улоги кои се резултат на чување и пласирање на средства во име на поединци, фондови, пензиски планови и други институции. Овие средства кои произлегуваат од овие институции не се вклучени во овие финансиски извештаи, бидејќи не се средства на Банката.

2.23 Договори за финансиски гаранции

Договорите за финансиски гаранции се договори кои од Банката како издавач бараат да изврши одредени плаќања со цел да му ја надомести на корисникот загубата на која е изложен поради тоа што одреден должник не го извршил плаќањето навреме. Таквите финансиски гаранции се даваат на банки, финансиски институции и други институции во име на комитенти со цел да се обезбеди кредит, дозволено пречекорување и други банкарски продукти.

Финансиските гаранции почетно се признаваат во финансиските извештаи според објективната вредност на датумот кога гаранцијата е издадена. По почетното признавање обврските на Банката по овие гаранции се мерат според повисоката вредност од првичната вредност намалена за амортизацијата на провизијата и најдобрата проценка на трошоците за подмирување на која било финансиска обврска која произлегува на датумот на билансот на состојба.

Овие проценки се одредуваат според искуството од слични трансакции и од загуби кои се случиле во минатото, дополнети со проценката на менаџментот. Приходот од провизија се признава во билансот на успех на праволиниска основа за периодот на важење на гаранцијата. Секое зголемување на обврските поврзани со гаранциите се прикажуваат во билансот на успех во позицијата „други расходи од работењето“.

2.24 Трансакции со поврзани страни

Поврзаните субјекти се поврзани со Банката ако директно или индиректно преку еден или повеќе посредници, субјектот контролира, е контролирано од, или е под заедничка контрола со Банката (ова вклучува матична банка и подружници во НЛБ Групацијата) и има интерес во Банката што му дава значително влијание врз Банката или субјектот е член на клучниот менаџерски персонал на Банката или неговиот родител или близок член на семејството опишан погоре. Трансакција со поврзана страна

е трансфер на ресурси, услуги или обврски помеѓу поврзаните страни, без оглед на тоа дали износот е задолжен. Сите банкарски трансакции со поврзаните субјекти се направени на суштински исти услови, вклучувајќи ги каматните стапки и обезбедувањата, како оние кои преовладуваат во исто време за споредливи трансакции со неповрзани страни и не носат повеќе од вообичаениот ризик.

2.25 Последователни настани

Настаните по завршување на годината кои даваат дополнителни информации за финансиската состојба на Банката (корективни настани) се рефлектирани во финансиските извештаи. Последователните настани кои немаат карактер на корективни настани се обелоденуваат во соодветна белешка доколку истите се материјално значајни.

3. УПРАВУВАЊЕ СО ФИНАНСИСКИ РИЗИЦИ

Активностите на Банката се изложени на разни финансиски ризици и тие активности бараат анализи, проценки, прифаќање и управување на одреден степен на ризик или комбинација на ризици. Преземањето на ризикот е основа на финансискиот бизнис и оперативните ризици се неизбежна последица на работењето. Затоа, целта на Банката е да постигне одредена рамнотежа помеѓу ризикот и повратот на средствата и да ги минимизира потенцијалните негативни ефекти на финансиското работење на Банката.

Политиката за управување со ризици на Банката е изготвена на начин за да ги идентификува и анализира овие ризици, да определи одредени лимити и контроли, да врши мониторинг на ризиците и да се држи до лимитите со користење на веродостојни и современи информациски системи. Банката редовно ја ревидира политиката и системите на управување со ризици, со цел да се рефлектираат промените на пазарот, производите и најдобрата пракса што произлегува од нив.

Управувањето со ризици се спроведува од страна на Секторот за управување со ризици во Банката, согласно политиката која е одобрена од страна на Надзорниот одбор. Одборот обезбедува, во пишана форма, принципи за управување со сите ризици и политики кои ги покриваат специфичните области како што се кредитниот ризик, валутниот ризик, каматниот ризик и ликвидносниот ризик. Понатаму, внатрешната ревизија е одговорна за независно надгледување на управувањето со ризици и контролната средина.

Најважните видови на ризик на кои Банката е изложена се кредитен ризик, ликвидносен ризик, пазарен ризик и други оперативни ризици. Пазарниот ризик ги опфаќа валутниот ризик, каматниот ризик и други ценовни ризици.

3.1 Кредитен ризик

Банката е изложена на кредитен ризик, што претставува ризик дека договорната страна ќе предизвика финансиска загуба од неисполнување на својата обврска кон Банката. Кредитниот ризик е најзначајниот ризик во работењето на Банката и затоа менаџментот внимателно ја разгледува изложеноста на кредитниот ризик. Изложеноста на кредитниот ризик примарно настанува кај кредитните активности односно кредитите и побарувањата и инвестиционите активности кои ги вклучуваат должничките хартии од вредност и други записи во портфолиото на средства на Банката. Исто така, кредитен ризик постои и кај вонбилансните финансиски инструменти. Управувањето и контролата на кредитниот ризик се централизирани во Службата за управување со кредитен ризик во рамките на Секторот за управување со ризици, кој пак е одговорен пред Управниот одбор.

3.1.1 Мерење на кредитен ризик

а) Кредити и побарувања

При мерењето на кредитниот ризик на кредити и аванси дадени на клиенти и на банки како договорна страна, Банката укажува на три аспекта (i) “веројатноста од неисполнување на обврските” кои произлегуваат од договорот помеѓу договорените страни; (ii) тековната изложеност кон клиентот

и можноста за следење на неговиот иден деловен развој, од каде Банката ја утврдува “изложеноста од неисполнување на обврската” и (iii) коефициент на поврат на ненаплатени побарувања (“загуба од неисполнување на обврската”).

Мерењето на кредитниот ризик, кој ја прикажува очекуваната загуба (модел на очекувана загуба), кое е условено од Базелскиот одбор за банкарска регулатива и супервизорска пракса (Basel Committee on Banking Regulations and the Supervisory Practices (the Basel Committee)), е вградено во секојдневното оперативно управување со Банката. Оперативните мерења може да отстапуваат од оштетувањата според МСС 39, кои се базираат на загубите што настанале на денот на билансот на состојба на Банката (модел на настаната загуба), а не на очекуваните загуби (белешка 3.1.3).

- (i) Банката ја мери веројатноста од неисполнување на обврските помеѓу договорните страни користејќи интерен систем за класификација модификуван за различни категории на комитенти. Системот за класификација е развиен интерно и ја комбинира статистичката анализа со оценките на кредитниот референт и истиот е потврден, каде што е потребно, со споредување со екстерни расположливи податоци. Клиентите на Банката се класификуваат во четири ризични категории. Табелата за системот за класификација на Банката, која е прикажана подолу, ја одразува веројатноста од неисполнување на обврските за секоја поединечна категорија. Ова значи дека, во основа, изложеноста може да се движи помеѓу ризични категории во зависност од промените во проценката за веројатноста од неисполнување на обврските. Системот за класификација се ревидира и надградува по потреба. Банката редовно ги проверува перформансите на системот за класификација и нивната способност за предвидување, имајќи ги предвид реално настанатите неисполнувања на договорните обврски.

Систем за класификација на Банката

Критериумот за класификација на финансиските средства или потенцијалните обврски во ризичните категории А, Б, В, Г или Д е како што следи:

Категории на Банката	Опис на категоријата
А	Инвестиционен рејтинг
Б	Стандарден мониторинг
В	Посебен мониторинг
Г+Д	Суб-стандард

Финансиските средства или потенцијалните обврски се класификуваат во ризичната категорија А доколку се однесуваат на побарувања од:

- НБРМ;
- должници за кои не постои веројатност од неисполнување на обврските и кои ги подмируваат своите обврски до датумот на достасување или со задоцнување до 31 ден; и
- изложеност обезбедена со колатерал оценет како првокласен колатерал.

Финансиските средства или потенцијалните обврски кои се класификуваат во ризичната категорија Б доколку се однесуваат на побарувања од должници:

- чии парични текови се оценети како соодветни за навремено подмирување на доспеаните обврски, иако моменталната финансиска состојба е проценета како слаба, без знаци за понатамошно влошување во иднина;
- кои ги подмируваат обврските со задоцнување до 60 дена.

Финансиските средства или потенцијалните обврски се класификуваат во ризичната категорија В доколку се однесуваат на побарувања од должници:

- за кои е проценето дека нивните парични текови не се доволни за редовно подмирување на доспеаните обврски,
- кои ги подмируваат обврските со задоцнување од 61 до 120 дена,
- кои не се соодветно капитализирани,
- кои немаат доволно долгорочни извори на средства за финансирање на долгорочните инвестиции,
- од кои Банката не добива задоволителни информации или адекватна документација во врска со подмирувањето на обврските.

Финансиските средства или потенцијалните обврски се класификуваат во ризичната категорија Г и Д доколку се однесуваат на побарувања од должници:

- за кои постои голема веројатност за загуба на дел од финансиските средства или за плаќање на потенцијалните обврски,

- кои ги подмируваат обврските со задоцнување повеќе од 121 до 240 дена, а повремено и со задоцнување од 241 до 300 денови или повеќе од 300 дена,
 - кои се несолвентни,
 - кои се во фаза на отпочнување процес на ликвидација или стечај што е пријавено во надлежниот суд,
 - кои се во процес на реструктурирање или во процес на ликвидација,
 - кои објавиле стечај,
 - од кои не се очекува подмирување на обврските,
 - за кои постои сомнителна законска основа.
- (ii) Изложеноста кон комитентите кои не ги исполнуваат обврските претставува износот кој Банката очекува да го должат во време на неисполнување на обврските. На пример, за кредитот тоа е неговата главнина. Како обврски кои ги има претпријатието, Банката го вклучува износот кој е веќе повлечен и износот кој можел да биде повлечен до моментот на неисполнување на обврските, кој требало да настане.
- (iii) Загубата од неисполнување на обврските ги претставува очекувањата на Банката за големината на загубата во случај на неисполнување на обврските. Овој показател се прикажува како процентуален износ на загубата по единица изложеност и вообичаено варира согласно класификацијата на комитентот, типот, видот и староста на побарувањата и достапноста на колатералот или други начини на ублажување на кредитниот ризик.
- б) Должнички и останати хартии од вредност
- За должничките и останатите хартии од вредност, Секторот за управување со ризици кој управува со изложеноста на кредитен ризик употребува класификации во зависност од издавачот: НБРМ и Република Македонија. Вложувањата во таквите хартии од вредност претставуваат начин да се зголеми кредитниот квалитет и во исто време да се одржуваат достапни извори за пресретнување на барањата за финансирање.

Вложувања се дозволени само во ликвидни хартии кои имаат висок кредитен рејтинг. Со високиот кредитен рејтинг, менаџментот на Банката не очекува договорната страна да не ги исполнува своите обврски. Максималната изложеност кон кредитниот ризик е претставена преку сметководствената вредност на секое финансиско средство во билансот на состојба.

3.1.2 Политика на контрола на лимити и политика на намалување на ризикот

Банката управува, ги ограничува и контролира концентрациите на кредитни ризици, каде и да се забележани, особено кај поединечните клиенти и групи, како и кај различни индустрии и држави.

Банката ги структурира нивоата на кредитен ризик кои таа ги презема со поставување на ограничувања на износот на прифатен ризик во однос на еден должник или група на должници и во однос на географска и индустриска секторизација. Таквите ризици се следат постојано и подлежат на ревизии на годишно ниво или почесто, кога тоа се смета за потребно. Нивоата на ограничувања на кредитен ризик по производи и индустриски сектор се одобруваат од страна на Надзорен одбор.

Изложеноста на кредитниот ризик, исто така, се управува преку редовни анализи на способноста на должниците и потенцијалните должници, да ги исполнат обврските за плаќање на камата и главница и со менување на овие лимити при одобрување на кредити каде тоа е соодветно.

Неколку други специфични мерки за контрола и ублажување на ризикот се прикажани подолу:

а) Колатерал

Банката применува голем број политики и искуства за намалување на кредитниот ризик. Највообичаениот начин е земање - колатерал како гаранција за одобрените средства, што е и често применувано. Банката имплементира насоки за прифатливоста на специфичните класи на колатерал или ограничување на кредитниот ризик. Главни типови на колатерал за кредити и побарувања се:

- Готовина, банкарски гаранции и гаранции од првокласни компании;
- Хипотека на станбен имот;
- Хипотека и залог на деловен имот како што се работни простории, опрема и побарувања;
- Залог на финансиски инструменти како што се должнички и сопственички хартии од вредност.

Кредитите одобрени на претпријатија и население вообичаено се обезбедени; пречекорувањата на сметки и кредитни картички издадени на население се обезбедени со меници во полн износ на главнината, каматата и други трошоци. Со цел да се минимизира загубата од кредити, Банката ќе побара дополнителен колатерал од клиентите веднаш штом ќе се забележат индикатори за загуби

поради оштетување за релевантните поединечни кредити и побарувања.

Должничките хартии од вредност, благајничките и други записи обично не се обезбедени.

б) Кредитни обврски

Примарната цел на овие инструменти е да осигураат дека средствата се расположливи по барање на клиентите. Гаранциите и акредитивите го имаат истиот кредитен ризик како кредитите и се обезбедени со ист колатерал како кредитите.

3.1.3 Политики на оштетување и резервирање

Интерните системи на рангирање кои се опишани во Белешка 3.1.1 се фокусираат на прикажување на квалитетот на кредитот од почетокот на активностите на одобрување на кредитите и вложувањата. Спротивно на тоа, резервациите за оштетување се признаваат за потребите на финансиското известување само за загуби кои настанале на датумот на билансот на состојба врз основа на објективни докази за оштетување (види Белешка 2.4).

Резервациите за оштетување прикажани во билансот на состојба на крајот на годината произлегуваат од секоја од четирите интерни категории на рангирање. Меѓутоа, најголем дел од резервациите за оштетување произлегуваат од последните две категории. Табелата подолу го прикажува процентуалното учество на билансните и вонбилансните ставки на Банката кои се однесуваат на кредити и побарувања, како и соодветните резервации за оштетување на секоја категорија од интерната класификација на Банката.

Рангирање на Банката

	2013		2012	
	Кредити и побарувања (%)	Резервации за оштетување (%)	Кредити и побарувања (%)	Резервации за оштетување (%)
1. Инвестиционен рејтинг	83,8	4,3	84,7	4,8
2. Стандарден мониторинг	9,4	31,3	8,7	31,1
3. Посебен мониторинг	1,3	66,5	1,9	64,6
4. Суб-стандард	5,5	98	4,7	98
	100,0	12,8	100,0	12,68

Интерниот систем за класификација му помага на менаџментот да одреди дали објективните докази за оштетување постојат според МСС 39, засновани на следните критериуми кои се поставени од страна на Банката:

- Неисполнување на договорните плаќања на главнина или камата;
- Потешкотии во паричниот тек на должникот (пр. коефициент на акционерски капитал, процент на нето приход од продажби);
- Прекршување на договорот и условите на кредитот;
- Започнување на постапка за стечај;
- Намалување на конкурентната положба на должникот и
- Намалување на вредноста на колатералот.

Политиката на Банката бара разгледување на поединечните финансиски средства кои се над прагот на материјалност, најмалку еднаш годишно или почесто, кога тоа го бараат поединечните околности. Исправката на вредност на поединечно проценетите средства се одредува со проценка на загубата која се појавува на датумот на билансот на состојба, за секој случај поединечно, и се применува на поединечно значајни договори. Проценката обично го вклучува примениот колатерал (вклучувајќи ја повторната потврда за нејзината способност да стапи на сила), и очекуваните парични приливи за поединечен договор.

Пресметката на групната исправка на вредност се однесува на: (i) портфолија на хомогени средства кои поединечно се под прагот на материјалност, и (ii) загуби кои настанале но сè уште не се одредени, со користење на расположливите минати искуства, проценка врз основа на искуство и статистички техники.

3.1.4 Максимална изложеност на кредитен ризик пред примање на колатерал или други кредитни зајакнувања

	Максимална изложеност	
	2013	2012
Изложеност на кредитен ризик од билансни ставки е како што следи:		
Сметки во НБРМ	3.273.655	6.230.956
Пласмани во и кредити на банки	3.057.756	3.205.852
Кредити на и побарувања од комитенти:		
Кредити на физички лица:		
– Пречекорување на сметка	945.621	920.383
– Кредитни картици	1.576.333	1.526.918
– Други кредити	10.386.490	9.239.212
– Хипотеки	5.387.546	4.802.844
Кредити на претпријатија:		
– Големи корпоративни претпријатија	6.522.188	7.483.626
– Мали и средни претпријатија	10.509.203	10.350.381
Вложувања во хартии од вредност		
– Должнички хартии од вредност	11.647.269	10.018.638
Останати средства	696.204	581.232
Изложеност на кредитен ризик од вонбилансни ставки:		
Финансиски гаранции	8.214.920	8.798.184
На 31 Декември	62.217.185	63.158.226

Сопственички хартии од вредност во износ од МКД 29.236 илјади денари (2012: МКД 33.537 илјади) не се вклучени во горенаведената табела, иако истите носат кредитен ризик.

Погоренаведената табела претставува сценарио за најлошиот можен случај за изложеност на кредитен ризик на Банката на 31 декември 2013 и 2012 година, без да се земе предвид кој било примен колатерал или други кредитни зајакнувања. За средствата од билансот на состојба, изложеноста прикажана погоре се базира на нето сметководствена вредност како што е прикажана во билансот на состојба. Финанските гаранции се прикажани пред исправка на вредност.

Како што е прикажано погоре, 62% од вкупната максимална изложеност произлегува од кредити и побарувања од банки и останати комитенти (2012: 59%); 19% претставува вложувања во хартии од вредност (2012: 16%).

Менаџментот е убеден во неговата способност дека ќе води контрола и дека ќе ја одржува минималната изложеност на кредитен ризик на Банката која произлегува од портфолиото на кредити и побарувања и од должничките хартии од вредност врз основа на следново:

- 93% од портфолиото на кредити и побарувања се категоризирани во првите два степена на интерниот систем за класификација (2012: 93%);
- Кредитите дадени на мали и средни претпријатија, кои претставуваат најголема група во портфолиото, се обезбедени со колатерал;
- 82% од портфолиото на кредити и побарувања се сметаат дека не се достасани ниту оштетени (2012: 83%);
- Иако во 2013 година портфолиото на кредитите е зголемено, загубата поради оштетување во билансот на успех прикажува 70,10% намалување;
- Банката има воведено построг критериум на избор при одобрувањето на кредити и побарувања и
- 100% од вложувањата во должничките хартии од вредност и други хартии од вредност се издадени од Република Македонија и НБРМ.

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се прикажани на следниот начин:

	31 декември 2013		31 декември 2012	
	Пласмани		Пласмани	
	Кредити на и побарувања од комитенти	Пласмани во и кредити на банки	Кредити на и побарувања од комитенти	Пласмани во и кредити на банки
Ниту достасани ниту оштетени	33.230.904	2.852.739	32.405.076	3.030.243
Достасани, но не оштетени	583.616	209.269	759.284	178.419
Оштетени	7.119.157	474	6.586.143	317
Бруто	40.933.677	3.062.482	39.750.503	3.208.979
Намалени за исправка на вредноста	(5.606.296)	(4.726)	(5.427.139)	(3.127)
Нето	35.327.381	3.057.756	34.323.364	3.205.852
Поединечна исправки	4.035.162	161	3.677.133	79
Групна исправка	1.571.134	4.565	1.750.006	3.048
Вкупно	5.606.296	4.726	5.427.139	3.127

Вкупните резервации за оштетување на кредитите и побарувањата се МКД 5.611.022.000 (2012: МКД 5.430.265.000). Подетални информации за исправките за оштетување на кредитите и побарувањата од банки и комитенти се прикажани во белешките 20 и 21.

За време на годината завршена на 31 декември 2013 година, вкупните нето кредити и побарувања на Банката се зголемени за 2,3%. При навлегување на нови пазари или нови индустрии, а со цел да се минимизира потенцијалниот пораст на изложеност на кредитен ризик, Банката повеќе се фокусира на големи корпоративни претпријатија или банки со добар кредитен рејтинг или на кредити на население кое обезбедува доволен колатерал.

а) Кредити и побарувања кои ниту се достасани, ниту оштетени

Кредитниот квалитет на портфолиото на кредити и побарувања кои ниту се достасани ниту се оштетени може да се процени со користење на интерниот систем за класификација кој е прифатен од Банката.

31 декември 2013								
	Кредити на и побарувања од комитенти							
	ФИЗИЧКИ ЛИЦА				ПРАВНИ ЛИЦА			
	Пречеко- рување на сметка	Кредитни картици	Други кредити	Хипотеки	Големи корпора- тивни претпри- јатија	Мали и средни претприја- тија	Вкупно кредити на и побарувања од комитенти	Пласмани во и кредити на банки
Категории:								
1. Инвестиционен рејтинг	943.159	1.255.957	10.451.137	5.409.518	5.792.758	9.378.375	33.230.904	2.852.739
Вкупно	943.159	1.255.957	10.451.137	5.409.518	5.792.758	9.378.375	33.230.904	2.852.739
Објективна вредностна колатералот	-	-	16.176.391	13.449.623	9.483.839	17.108.183	56.218.036	-

31 декември 2012								
	Кредити на и побарувања од комитенти							
	ФИЗИЧКИ ЛИЦА				ПРАВНИ ЛИЦА			
	Пречеко- рување на сметка	Кредитни картици	Други кредити	Хипотеки	Големи корпора- тивни претпри- јатија	Мали и средни претприја- тија	Вкупно Кредити на и побарува- ња од комитенти	Пласмани во и кредити на банки
Категории:								
1. Инвестиционен рејтинг	918.662	1.214.280	9.293.872	4.812.857	7.465.933	8.699.472	32.405.076	3.030.243
Вкупно	918.662	1.214.280	9.293.872	4.812.857	7.465.933	8.699.472	32.405.076	3.030.243
Објективна вредност на колатералот	-	-	15.661.431	12.876.785	11.005.518	21.928.931	61.472.665	-

б) Кредити и побарувања кои се достасани, но не се оштетени

Бруто износот на кредити и побарувања кон комитенти и банки кои се достасани но не се оштетени е следниот:

(i) Кредити на и побарувања од комитенти

31 декември 2013					
ФИЗИЧКИ ЛИЦА					
	Пречеко- рувања на сметка	Кредитни картици	Други кредити	Хипотеки	Вкупно
Достасани до 30 дена	12.119	245.916	22.730	9.566	290.331
Достасани од 30 - 60 дена	213	41.879	3.241	1.436	46.769
Достасани од 60 - 90 дена	227	15.306	2.768	1.034	19.335
Вкупно	12.559	303.101	28.739	12.036	356.435
Објективна вредност на колатералот	-	-	109.387	56.178	165.565
31 декември 2013					
ПРАВНИ ЛИЦА					
	Големи корпоративни претпријатија	Мали и средни претпријатија	Вкупно		
Достасани до 30 дена	34.046	108.800	142.846		
Достасани од 30 - 60 дена	12.993	20.970	33.963		
Достасани од 60 - 90 дена	13.637	36.735	50.372		
Вкупно	60.676	166.505	227.181		
Објективна вредност на колатералот	73.145	358.155	431.300		
31 декември 2012					
ФИЗИЧКИ ЛИЦА					
	Пречеко- рувања на сметка	Кредитни картици	Други кредити	Хипотеки	Вкупно
Достасани до 30 дена	11.196	216.049	23.465	10.595	261.305
Достасани од 30 - 60 дена	574	65.004	3.385	1.519	70.482
Достасани од 60 - 90 дена	188	20.816	2.318	897	24.219
Вкупно	11.958	301.869	29.168	13.011	356.006
Објективна вредност на колатералот	-	-	117.995	68.644	186.639
31 декември 2012					
ПРАВНИ ЛИЦА					
	Големи корпоративни претпријатија	Мали и средни претпријатија	Вкупно		
Достасани до 30 дена	167.792	141.120	308.912		
Достасани од 30-60 дена	17.663	48.873	66.536		
Достасани од 60-90 дена	2.291	25.539	27.830		
Вкупно	187.746	215.532	403.278		
Објективна вредност на колатералот	257.718	637.007	894.725		

(ii) Пласмани во и кредити на банки

Бруто износот на пласмани во и кредити на банки кои се достасани но не се оштетени на 31 декември 2013 е МКД 209.269.000 (2012: МКД 178.419.000). Генерално, Банката не чува колатерал по основ на пласмани во и кредити на банки.

в) Кредити на и побарувања кои се поединечно оштетени

(i) Кредити на и побарувања од комитенти

Поединечно оштетени кредити на и побарувања од комитенти, не земајќи го предвид паричниот тек од примениот колатерал е МКД 4.035,162.000 (2012: МКД 3.677.133.000).

Прегледот на бруто износот на акумулираните поединечно оштетени кредити на и побарувања по класи, заедно со објективната вредност на соодветниот колатерал земен од страна на Банката како обезбедување, е следниот:

	Физички лица				Правни лица		Вкупно	Пласмани во и кредити на банки
	Пречеко-рувања на сметка	Кредитни картици	Други кредити	Хипотеки	Големи корпоративни претпријатија	Мали и средни претпријатија		
31 декември 2013								
Бруто	42.597	185.496	531.741	218.776	1.918.598	4.221.949	7.119.157	474
Акумулирани поединечно оштетени кредити	36.737	139.801	424.438	155.757	879.666	2.398.763	4.035.162	161
Објективна вредност на колатералот	-	-	-	583.258	2.139.971	8.262.528	10.985.757	-
	Физички лица				Правни лица		Вкупно	Пласмани во и кредити на банки
	Пречеко-рувања на сметка	Кредитни картици	Други кредити	Хипотеки	Големи корпоративни претпријатија	Мали и средни претпријатија		
31 декември 2012								
Бруто	38.676	175.798	508.912	195.395	720.549	4.946.813	6.586.143	317
Акумулирани поединечно оштетени кредити	31.463	131.891	372.188	108.476	352.639	2.680.476	3.677.133	79
Објективна вредност на колатералот	-	-	-	454.584	1.110.227	8.338.876	9.903.687	-

Објективната вредност на колатералот која е прикажана погоре е утврдена од страна на локалните овластени проценители и ја претставува реалната вредност која законските сопственици на средствата можат да ја остварат. Менаџментот го смета кредитот кој е покриен со колатерал како оштетен, затоа што досегашното искуство покажало дека значаен дел од колатералот не може да се искористи поради административни и законски пречки. Резервациите за оштетување ја одразуваат веројатноста дека менаџментот не може да ги користи правата кои произлегуваат од колатералот и не може да го преземе колатералот од ненаплативите кредити во своја сопственост.

И покрај потешкотиите за присилното преземање на колатералот, менаџментот на Банката ќе вложи силни напори за наплата на долговите со сите можни средства кои стојат на располагање.

(ii) Пласмани во и кредити на банки

Вкупниот бруто износ на пласмани во и кредити на банки кои се индивидуално оштетени на 31 декември 2013 е МКД 474.000 (2012: МКД 317.000). Генерално Банката не чува колатерал по основ на пласмани во и кредити на банки.

3.1.5 Должнички инструменти, благајнички записи и други записи

Следнава табела претставува анализа на должнички хартии од вредност, благајнички записи и други записи.

Издавачи на хартиите од вредност се НБРМ и Република Македонија. Standard & Poor's Ratings Services за Република Македонија утврди рејтинг ББ- за странска и домашна валута. Fitch's Rating Agency утврди долгорочен рејтинг за домашна и странска валута, ВВ+ за Република Македонија.

2013	Вложувања во хартии од вредност	Вкупно
НБРМ	4.443.389	4.443.389
РМ	7.203.880	7.203.880
Вкупно	11.647.269	11.647.269

2012	Вложувања во хартии од вредност	Вкупно
НБРМ	3.719.907	3.719.907
РМ	6.298.731	6.298.731
Вкупно	10.018.638	10.018.638

3.1.6 Колатерал кој е земен во сопственост

За време на 2013, Банката се стекна со средства преку преземање на сопственост на колатерал:

	2013	2012
Природа на средствата	Сметководствена вредност	Сметководствена вредност
Земјиште	8.917	51.936
Градежни објекти	336.704	481.456
Опрема	198.999	41.670
Останато	5.378	34.710

Преземенот колатерал вклучува земјиште, станови, опрема и деловен имот кој не се користи од страна на Банката за нејзини основни деловни цели. Недвижностите со кои Банката се стекнала се продаваат штом е тоа изводливо со цел да се намалат или наплатат ненаплатените побарувања на Банката. Најчесто Банката не го користи преземениот имот за сопствена употреба.

3.1.7 Концентрација на ризици на финансиски средства со изложеност на кредитен ризик

а) Географски сектори

Следната табела ја прикажува кредитната изложеност на Банката на ден 31 декември 2013 година според нивната сметководствена вредност, категоризирано по географски регион. Во оваа табела, Банката ја има распределено изложеноста по региони врз основа на домицилната земја на комитентите.

	Држави во ЕУ	Европски држави вон ЕУ	Република Македонија	Други држави	Вкупно
Сметки во НБРМ	-	-	3.273.655	-	3.273.655
Пласмани во и кредити на банки	1.916.757	485.812	132.861	522.326	3.057.756
Кредити на и побарувања од комитенти:					
Кредити на физички лица:					
– Пречекорувања на сметка	-	-	945.621	-	945.621
– Кредитни картици	51	3	1.576.279	-	1.576.333
– Други кредити	-	-	10.386.490	-	10.386.490
– Хипотеки	-	-	5.387.546	-	5.387.546
Кредити на корпоративни претпријатија:					
– Големи претпријатија	-	-	6.522.188	-	6.522.188
– Мали и средни претпријатија	-	-	10.509.203	-	10.509.203
Вложувања во хартии од вредност	-	-	11.647.269	-	11.647.269
Останати средства	-	-	696.204	-	696.204
На 31 декември 2013	1.916.808	485.815	51.077.316	522.326	54.002.265

	Држави во ЕУ	Европски држави вон ЕУ	Република Македонија	Други држави	Вкупно
Сметки во НБРМ	-	-	6.230.956	-	6.230.956
Пласмани во и кредити на банки	2.587.999	299.566	185.194	133.093	3.205.852
Кредити на и побарувања од комитенти:					
Кредити на физички лица:					
– Пречекорувања на сметка	3	-	920.380	-	920.383
– Кредитни картици	48	-	1.526.866	4	1.526.918
– Други кредити	-	-	9.239.212	-	9.239.212
– Хипотеки	-	-	4.802.844	-	4.802.844
Кредити на корпоративни претпријатија:					
– Големи претпријатија	-	-	7.483.626	-	7.483.626
– Мали и средни претпријатија	-	-	10.350.381	-	10.350.381
Вложувања во хартии од вредност	-	-	10.018.638	-	10.018.638
Останати средства	-	-	581.232	-	581.232
На 31 декември 2012	2.588.050	299.566	51.339.329	133.097	54.360.042

б) Индустриска секторизација

Следната табела ја прикажува кредитната изложеност на Банката според нивната сметководствена вредност, категоризирано според индустрискиот сектор на комитентите.

31 декември 2013	Финансиски институции	Производство	Недвижности	Трговија на големо и мало	Јавен сектор	Други индустрии	Физички лица	Вкупно
Сметки во НБРМ	3.273.655	-	-	-	-	-	-	3.273.655
Пласмани во и кредити на Банки	3.057.756	-	-	-	-	-	-	3.057.756
Кредити на и побарувања од комитенти:								
Кредити на физички лица:								
– Пречекорувања на сметка	-	-	-	-	-	-	945.621	945.621
– Кредитни картици	-	-	-	-	-	-	1.576.333	1.576.333
– Други кредити	-	-	-	-	-	-	10.386.490	10.386.490
– Хипотеки	-	-	-	-	-	-	5.387.546	5.387.546
Кредити на корпоративни претпријатија:								
– Големи претпријатија	-	1.183.431	250.151	3.731.508	142.256	1.214.842	-	6.522.188
– Мали и средни претпријатија	-	2.031.416	1.545.824	3.812.930	1.648	3.117.385	-	10.509.203
Вложувања во хартии од вредност	4.443.389				7.203.880	-	-	11.647.269
Останати средства						685.134	11.070	696.204
На 31 декември 2013	10.774.800	3.214.847	1.795.975	7.544.438	7.347.784	5.017.361	18.307.060	54.002.265

31 декември 2012	Финансиски институции	Производство	Недвижности	Трговија на големо и мало	Јавен сектор	Други индустрии	Физички лица	Вкупно
Сметки во НБРМ	6.230.956	-	-	-	-	-	-	6.230.956
Пласмани во и кредити на Банки	3.205.852	-	-	-	-	-	-	3.205.852
Кредити на и побарувања од комитенти:								
Кредити на физички лица:								
– Пречекорувања на сметка	-	-	-	-	-	-	920.383	920.383
– Кредитни картици	-	-	-	-	-	-	1.526.918	1.526.918
– Други кредити	-	-	-	-	-	-	9.239.212	9.239.212
– Хипотеки	-	-	-	-	-	-	4.802.844	4.802.844
Кредити на корпоративни претпријатија:								
– Големи претпријатија	-	1.295.990	479.805	4.237.242	155.789	1.314.800	-	7.483.626
– Мали и средни претпријатија	-	2.205.074	1.902.339	3.463.098	1.730	2.778.140	-	10.350.381
Вложувања во хартии од вредност	3.719.907				6.298.731	-	-	10.018.638
Останати средства						570.525	10.707	581.232
На 31 декември 2012	13.156.715	3.501.064	2.382.144	7.700.340	6.456.250	4.663.465	16.500.064	54.360.042

3.2 Пазарен ризик

Пазарниот ризик претставува ризик дека промената на пазарните цени како што се промена на каматните стапки, цената на капиталот, промена на девизните курсеви и кредитното проширување (со исклучок на промените во односите помеѓу должникот и доверителот) ќе влијае врз приходите на Банката или врз вредноста на нејзините финансиски инструменти. Целта на управувањето со пазарниот ризик е да се управува и контролира изложеноста на пазарен ризик во прифатливи рамки, при оптимизирање на приносот.

3.2.1 Валутен ризик

Банката е изложена на валутен ризик преку трансакциите во странски валути. Банката е убедена дека нето изложеноста се одржува на задоволително ниво преку купување и продажба на странски валути заради надоместување на краткорочни отстапувања.

Концентрација на валутниот ризик – билансни и вонбилансни финансиски инструменти:

На 31 декември 2013	ЕУР	УСД	МКД	Останати	Вкупно
Актива					
Парични средства и сметки во НБРМ	2.286.922	151.187	2.251.077	1.063.894	5.753.080
Пласмани во и кредити на банки	368.520	1.455.488	91.474	1.142.274	3.057.756
Кредити на и побарувања од комитенти	17.526.247	29.301	17.617.301	154.532	35.327.381
Вложувања во хартии од вредност:					
– Расположливи за продажба	1.402.426	-	10.231.651	-	11.634.077
– Чувани до достасување	42.428	-	-	-	42.428
Вложувања во придружени друштва со примена на метод на главнина	-	-	143.327	-	143.327
Останати средства	34.796	1.678	659.688	42	696.204
Вкупно финансиски средства	21.661.339	1.637.654	30.994.518	2.360.742	56.654.253
Обврски					
Депозити од банки	299.079	5.942	1.357.298	161.491	1.823.810
Депозити од други комитенти	16.812.865	1.675.966	26.411.507	695.499	45.595.837
Обврски по кредити	3.472.743	5.962	-	111.833	3.590.538
Останати обврски	17.923	266	382.507	240	400.936
Субординирани обврски	751.608	-	-	1.069.802	1.821.410
Вкупно финансиски обврски	21.354.218	1.688.136	28.151.312	2.038.865	53.232.531
Нето финансиска позиција на билансот на состојба	307.121	(50.482)	2.843.206	321.877	3.421.722
Вонбилансна евиденција	2.358.014	612.904	5.244.002	-	8.214.920

На 31 декември 2012	ЕУР	УСД	МКД	Останати	Вкупно
Актива					
Парични средства и сметки во НБРМ	4.319.141	88.281	3.033.383	667.940	8.108.745
Пласмани во и кредити на банки	1.515.307	1.023.606	48.358	618.581	3.205.852
Кредити на и побарувања од комитенти	18.739.868	33.490	15.333.776	216.230	34.323.364
Вложувања во хартии од вредност:					
– Расположливи за продажба	684	-	9.963.274	-	9.963.958
– Чувани до достасување	88.217	-	-	-	88.217
Вложувања во придружени друштва со примена на метод на главнина	-	-	115.096	-	115.096
Останати средства	27.718	947	552.511	56	581.232
Вкупно финансиски средства	24.690.935	1.146.324	29.046.398	1.502.807	56.386.464
Обврски					
Депозити од банки	1.667.579	18.412	1.244.992	223.195	3.154.178
Депозити од други комитенти	16.691.731	1.843.655	24.060.650	732.897	43.328.933
Обврски по кредити	4.828.825	18.715	200.012	144.414	5.191.966
Останати обврски	12.714	315	332.258	48	345.335
Субординирани обврски	747.591	-	-	1.085.694	1.833.285
Вкупно финансиски обврски	23.948.440	1.881.097	25.837.912	2.186.248	53.853.697
Нето финансиска позиција на билансот на состојба	742.495	(734.773)	3.208.486	(683.441)	2.532.767
Вонбилансна евиденција	2.819.577	930.120	5.048.487	-	8.798.184

На 31 декември 2013, доколку МКД ослабне за 5% во однос на странските валути, а останатите променливи останат непроменети, профитот пред оданочување за дванаесет месечен период, заклучно со 31 декември 2013 година, ќе биде поголем за околу МКД 27.500.000 (2012: МКД 32.000.000 помал). Спротивно, ако МКД зајакне за 5% во однос на странските валути, а останатите променливи останат непроменети, профитот пред оданочување ќе биде намален за околу МКД 30.400.000 (2012: МКД 35.600.000 поголем).

3.2.2 Каматен ризик

Банката е изложена на ризик од променливоста на каматните стапки како резултат на тоа што каматоносните средства (вклучувајќи ги и вложувањата) и каматоносните обврски достасуваат или нивната каматна стапка се менува во различен период или во различни износи. Во случај на средства и обврски со променливи каматни стапки, Банката е исто така изложена на основниот ризик кој ја претставува разликата од промената на повеќе видови променливи каматни стапки, како што се на пример каматната стапка на штедните влогови на населението, ЛИБОР и различни видови на камати.

Активностите за управување со ризикот се наменети за оптимизирање на нето приходите од камати, со пазарни каматни стапки кои се конзистентни со деловните стратегии на Банката.

Активностите за управување со ризикот на средствата и обврските се спроведуваат од аспект на реагирање на сензитивноста на Банката на промените на каматните стапки. Генерално, Банката е осетлива на промените во средствата поради каматоносните средства и обврски, при што Банката го задржува правото за истовремено менување на каматните стапки.

Во услови кога се намалуваат каматните стапки, ќе се намалат и каматните маргини како резултат на тоа што каматните стапки на обврските ќе се намалат со понизок процент во споредба со каматните стапки на средствата. Како и да е, крајниот ефект ќе зависи од различни фактори, вклучувајќи ја стабилноста на економијата, опкружувањето и стапката на инфлација.

Некаматоносните кредити и побарувања во табелата подолу се поврзани со каматоносни побарувања, кредитни картички со грејс период и нефункционални кредити, додека некаматоносните депозити се поврзани со каматоносни обврски, не-распределени плаќања и некаматоносен депозит.

Анализата на финансиските средства и обврски на Банката според рочноста врз основа на преостанатиот период до следниот датум кога ќе се променат каматните стапки е прикажана подолу:

На 31 декември 2013	До 1 месец	Од 1-3 месеци	Од 3-12 месеци	Од 1-5 години	Над 5 години	Некама- тоносни	Вкупно
Актива							
Парични средства и сметки во НБРМ	3.265.415	-	-	-	-	2.487.665	5.753.080
Пласмани во и кредити на банки	2.296.194	656.922	25.321	58.742	-	20.577	3.057.756
Кредити на и побарувања од комитенти	5.961.342	1.809.749	24.708.359	654.890	1.481.460	711.581	35.327.381
Вложувања во хартии од вредност:							
– Расположливи за продажба	4.443.389	2.185.002	3.652.227	1.300.207	-	53.252	11.634.077
– Чувани до достасување	-	-	29.497	12.423	-	508	42.428
Вложувања во придружени друштва со примена на метод на главнина	-	-	-	-	-	143.327	143.327
Останати средства	-	-	-	-	-	696.204	696.204
Вкупно финансиски средства	15.966.340	4.651.673	28.415.404	2.026.262	1.481.460	4.113.114	56.654.253
Обврски							
Депозити од банки	755.530	115.703	561.628	364.229	1.304	25.416	1.823.810
Депозити од други комитенти	18.613.070	6.215.156	19.904.897	44.687	13.056	804.971	45.595.837
Обврски по кредити	895.961	162.006	939.178	1.337.433	246.222	9.738	3.590.538
Останати обврски	-	-	-	-	-	400.936	400.936
Субординирани обврски	-	1.804.384	-	-	-	17.026	1.821.410
Вкупно финансиски обврски	20.264.561	8.297.249	21.405.703	1.746.349	260.582	1.258.087	53.232.531
Нето каматен ризик	(4.298.221)	(3.645.576)	7.009.701	279.913	1.220.878	2.855.027	3.421.722

На 31 декември 2012	До 1 месец	Од 1-3 месеци	Од 3-12 месеци	Од 1-5 години	Над 5 години	Некама- тоносни	Вкупно
Актива							
Парични средства и сметки во НБРМ	6.231.624	-	-	-	-	1.877.121	8.108.745
Пласмани во и кредити на банки	3.104.941	35.701	23.874	24.758	-	16.578	3.205.852
Кредити на и побарувања од комитенти	7.003.466	2.676.438	21.155.203	778.227	1.899.910	810.120	34.323.364
Вложувања во хартии од вредност:							
– Расположливи за продажба	4.219.079	4.127.896	1.583.378	67	-	33.538	9.963.958
– Чувани до достасување	-	-	46.169	40.977	-	1.071	88.217
Вложувања во придружени друштва со примена на метод на главнина	-	-	-	-	-	115.096	115.096
Останати средства	-	-	-	-	-	581.232	581.232
Вкупно финансиски средства	20.559.110	6.840.035	22.808.624	844.029	1.899.910	3.434.756	56.386.464
Обврски							
Депозити од банки	2.135.853	177.872	352.772	452.788	1.304	33.589	3.154.178
Депозити од други комитенти	19.403.114	5.872.554	17.057.578	141.166	15.751	838.770	43.328.933
Обврски по кредити	973.790	493.319	1.991.816	1.493.077	232.198	7.766	5.191.966
Останати обврски	-	-	-	-	-	345.336	345.336
Субординирани обврски	-	1.819.850	-	-	-	13.434	1.833.284
Вкупно финансиски обврски	22.512.757	8.363.595	19.402.166	2.087.031	249.253	1.238.895	53.853.697
Нето каматен ризик	(1.953.647)	(1.523.560)	3.406.458	(1.243.002)	1.650.657	2.195.861	2.532.767

Анализата на сензитивноста на каматните стапки е дефинирана врз основа на изложеноста на каматниот ризик на датумот на известување. На 31 декември 2013 година, доколку каматните стапки се поголеми / помали за 50 базични поени, а останатите променливи останат непроменети, профитот на Банката пред оданочување за дванаесетмесечен период, заклучно со 31 декември 2013 година, ќе се зголеми / намали за околу МКД 64.000.000 (2012: МКД 85.400.000) и останатите компоненти на капиталот соодветно ќе се намалат / зголемат за МКД 22.000.000 (2012: МКД 7.000.000).

3.3 Ликвидносен ризик

Ликвидносниот ризик е ризикот кога Банката не е во можност да ги исполни своите обврски за плаќање соодветно кога тие ќе достасаат и да ги замени фондовите кога ќе бидат повлечени. Последица од ова може да биде неисполнување на обврската да се исплатат депонентите и да не се реализираат обврските по основ на пласирање на кредитите.

3.3.1 Процес на управување со ликвидносен ризик

Процесот на управување со ликвидносниот ризик на Банката, којшто се спроведува во Банката и се следи од Службата во рамки на Секторот за управување со ризици, вклучува:

- Финансирање на дневна основа, преку следење на идните парични текови поради сигурност дека потребите ќе бидат задоволени. Ова вклучува дополнување на средствата при достасување или при заеми на клиенти. За да се овозможи тоа Банката одржува активно присуство на пазарот на пари;
- Одржување на портфолио на високо ликвидни средства кои лесно може да се продадат како заштита од какви било непредвидени прекини во паричниот тек;
- Следење на показатели на ликвидност од билансот на состојба согласно интерните и регулаторни барања; и
- Управување на концентрацијата и профилот на достасаните долгови.

Следењето и известувањето се во форма на мерења на паричниот тек и планирања за наредниот ден, недела и месец, соодветно, бидејќи овие се клучните периоди за управување со ликвидноста. Почетна точка за овие планирања е анализата на договорната достасаност на финансиските обврски и очекуваната наплата на финансиските средства (Забелешки 3.3.3 - 3.3.4).

Секторот за управување со ризици исто така ги следи неусогласените среднорочни средства, нивото, типот и искористеноста на пречекорувањата и влијанието на потенцијалните и преземени обврски како што се акредитивите и гаранциите.

3.3.2 Извори на финансирање

Изворите на ликвидност редовно се разгледуваат од Службата во рамки на Секторот за управување со ризици за да се одржи широка разновидност според валута, географска секторизација, добавувач, производ и услови.

3.3.3 Недеривативни парични текови

Табелата подолу ги претставува одливите на парични текови на Банката на недеривативните финансиски обврски според преостанатата договорна достасаност на датумот на билансот на состојба. Износите кои се прикажани во табелата подолу се договорните недисконтирани парични текови, а Банката управува со ликвидносните ризици врз основа на очекуваните недисконтирани текови на парични средства. При утврдување на паричниот тек за инструменти со променлива стапка Банката ја користи моменталната каматна стапка.

На 31 декември 2013	До 1 месец	Од 1-3 месеци	Од 3-12 месеци	Од 1-5 години	Над 5 години	Вкупно
Пасива						
Депозити од банки	781.807	131.066	541.125	504.219	1.512	1.959.729
Депозити од други комитенти	19.128.439	6.549.268	11.874.154	9.042.513	989.264	47.583.638
Обврски по кредити	281.183	112.153	1.394.303	1.663.484	250.686	3.701.809
Субординирани обврски	-	55.011	65.050	1.140.352	1.176.886	2.437.299
Останати обврски	256.327	14.195	124.050	-	6.364	400.936
Вкупно обврски (договорна достасаност)	20.447.756	6.861.693	13.998.682	12.350.568	2.424.712	56.083.411
Вкупна актива (договорна достасаност)	13.033.404	4.533.908	13.316.447	17.844.985	7.925.511	56.654.255
На 31 декември 2012						
Пасива						
Депозити од банки	2.177.170	188.012	346.560	555.993	1.564	3.269.299
Депозити од други комитенти	20.168.229	6.115.859	9.825.712	8.155.323	872.263	45.137.386
Обврски по кредити	422.922	140.947	1.596.628	2.996.830	242.415	5.399.742
Субординирани обврски	-	44.063	77.943	508.367	2.044.995	2.675.368
Останати обврски	227.209	19.683	87.371	-	11.073	345.336
Вкупно обврски (договорна достасаност)	22.995.530	6.508.564	11.934.214	12.216.513	3.172.310	56.827.131
Вкупна актива (договорна достасаност)	17.715.199	6.090.703	11.510.861	14.405.283	6.664.418	56.386.464

Средствата со кои можат да се исполнат сите обврски се паричните средства, средствата во НБРМ, средствата по пат на наплата, благајнички и други записи, пласмани во и кредити на банки и кредити и побарувања од комитенти. Банката, исто така, може да се справи со неочекуваните нето одливи на парични средства, со продавање на хартии од вредност и изнаоѓање на дополнителни извори на финансирање како што се пазарите обезбедени со средства.

3.3.4 Вонбилансна евиденција

	До 1 година	Од 1-5 години	Над 5 години	Вкупно
На 31 декември 2013				
Акредитиви и гаранции	4.619.052	1.099.860	114.167	5.833.079
Лимити на трансакциони сметки и кредитни картици	1.354.635	927.222	99.984	2.381.841
Вкупно	5.973.687	2.027.082	214.151	8.214.920
На 31 декември 2012				
Акредитиви и гаранции	4.759.744	1.517.472	358.949	6.636.165
Лимити на трансакциони сметки и кредитни картици	1.018.455	1.080.790	62.774	2.162.019
Вкупно	5.778.199	2.598.262	421.723	8.798.184

3.4 Финансиски инструменти

А. Објективна вредност на финансиски средства и обврски

Финансиски инструменти кои не се мерат според објективна вредност

Табелата подолу ги резимира сметководствените и објективните вредности на оние финансиски средства и обврски кои во билансот на состојба на Банката не се презентирани по нивната објективна вредност, освен парични средства и хартии расположливи за продажба кои што се мерат по објективна вредност.

	Сметководствена вредност		Објективна вредност	
	2013	2012	2013	2012
Финансиски средства				
Пласмани во и кредити на банки	3.057.756	3.205.852	3.055.980	3.209.242
Кредити на и побарувања од комитенти	35.327.381	34.323.364	36.062.082	35.341.169
– Физички лица	18.295.990	16.489.357	19.128.525	17.813.181
– Големи претпријатија	6.522.188	7.483.626	6.443.509	7.155.515
– Мали и средни претпријатија	10.509.203	10.350.381	10.490.048	10.372.473
Финансиски обврски				
Депозити од банки	1.823.810	3.154.178	1.823.810	3.154.178
Депозити од други комитенти	45.595.837	43.328.933	45.595.837	43.328.933
– Физички лица	34.824.359	32.048.415	34.824.359	32.048.415
– Големи претпријатија	3.352.508	3.351.490	3.352.508	3.351.490
– Мали и средни претпријатија	7.418.970	7.929.028	7.418.970	7.929.028
Обврски по кредити	3.590.538	5.191.966	3.590.538	5.191.966
Субординирани обврски	1.821.410	1.833.284	1.821.410	1.833.284

Објективната вредност е износ за кој средството би се продало, односно износ кој треба да се плати за пренос на обврска во вообичаена трансакција помеѓу учесниците на пазарот на датумот на мерењето. Мерењето на објективната вредност е врз основа на претпоставката дека трансакцијата да се продаде средството или пренесе обврската се случува на:

- Основниот пазар за средството или обврската, или
- Во отсуство на Основниот пазарот, на најповолниот пазар за средство или обврска

Основниот или најповолниот пазар, мора да бидат достапни за Банката.

Објективната вредност на средството или обврската се мерат со користење на претпоставката дека учесниците на пазарот ќе ги користат цените на средството или обврската, под претпоставка дека учесниците на пазарот дејствуваат за нивниот најдобар економски интерес.

Следниве методи и претпоставки беа употребени за да се процени објективната вредност:

(i) *Пласмани во и кредити на други банки*

Пласманите во и кредити на други банки ги вклучуваат меѓубанкарските пласмани и пласмани во други финансиски институции.

Објективната вредност на пласманите со варијабилна каматна стапка и депозитите орочени преку ноќ е иста со нивната сметководствена вредност.

Проценетата објективна вредност на депозитите со фиксна камата е базирана на дисконтираниот паричен тек, користејќи ја преовладувачката каматна стапка на пазарот на пари за долгови со сличен кредитен ризик и резидуална рачност.

(ii) *Кредити на и побарувања од комитенти*

Кредитите на и побарувањата од комитентите се намалени за резервации за оштетување. Проценетата објективна вредност на кредитите и побарувањата претставува дисконтирана сума на идните приливи на парични средства кои се очекуваат да бидат примени. Со цел да се утврди објективната вредност, очекуваните приливи се дисконтираат со примена на тековните пазарни каматни стапки.

(iii) *Депозити на останати банки и комитенти, други депозити, други позајмици и субординирани обврски*

Објективната вредност на каматоносните финансиски обврски е проценета со дисконтирање на идните парични текови со примена на расположливи стапки за обврски или слични услови како и преостаната рачност.

Проценетата објективна вредност на депозитите без рачност, кои ги вклучуваат и некаматоносните депозити, претставува износ кој треба да се исплати по видување.

Објективната вредност на орочените депозити со варијабилни каматни стапки е приближна со нивната сметководствена вредност на датумот на билансот на состојба.

Субординираните обврски носат варијабилни каматни стапки и нивната пазарна вредност е приближна на сметководствената вредност на датумот на билансот на состојба.

Б. Хиерархија на објективна вредност

МСФИ 7 ја одредува хиерархијата на техниките на вреднување во зависност од тоа дали инпутите кои се користат при вреднувањето се познати или не. Овие два вида инпути ја претставуваат следната хиерархија на објективна вредност:

- Ниво 1 – Објективната вредност е определена од котираните цени (непроменети) на активните пазари за идентични средства и обврски. Ова ниво вклучува котирани сопственички хартии од вредност и должнички инструменти на размена и размена на деривати за тргување како фјучерси. Тука се вклучени и државните континуирани обврзници и државни и благајничките записи кои се тргуваат на меѓубанкарски пазар.
- Ниво 2 – објективната вредност се утврдува со користење на техники за вреднување кои вклучуваат влезни податоци (инпути) од активните пазари (влезните податоци директно или индиректно може да се потврдат на активен пазар, на пример: котирани цени на активните пазари за слични финансиски инструменти, или кој било значаен инпут во моделот за утврдување на објективната вредност, може да се потврди и да се следи на активен пазар). Ниво 2 вклучува Вложување во недвижности дадени под закуп и сопственички вложувања во хартии од вредност кои се тргуваат на Македонската берза а која нема дневни податоци за куповни цени, но има податоци за промените во цените на другите хартии со исклучок на сопственички хартии од вредност кои котираат на редовниот пазар на Македонската берза и се водат по нивната цена. Во 2013 година се појавуваат трансфери од Ниво 2 во Ниво 1 во износ од 8.500 илјади МКД, како резултат на тргување на сопственички хартии од вредност на Берза.
- Ниво 3 – објективната вредност е утврдена со примена на техники за вреднување коишто содржат влезни информации (инпути) коишто не можат директно или индиректно да се потврдат и да се следат на активните пазари, односно врз основа на техники за вреднување во кои најголемо учество имаат информациите за ризиците на финансиските инструменти. Во Ниво 3 се вклучени сопственички хартии од вредност кои се котираат на редовен пазар на Македонската берза и се мерат по набавна вредност. Во 2013 година се појавуваат трансфери од Ниво 3 во Ниво 1 во износ од 2.222 илјади МКД.

3.4.1 Средства и обврски мерени по објективна вредност

На 31 декември 2013	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно
Финансиски средства расположливи за продажба:				
– Вложувања во хартии од вредност - должнички	11.604.769	-	-	11.604.769
– Вложувања во хартии од вредност - сопственички	12.733	-	16.575	29.308
Вкупно финансиски средства	11.617.502	-	16.575	11.634.077
Нефинансиски средства				
Вложување во недвижности дадени под закуп	-	134.842	-	134.842
Вкупно нефинансиски средства	-	134.842	-	134.842
На 31 декември 2012	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно
Финансиски средства расположливи за продажба:				
– Вложувања во хартии од вредност - должнички	9.930.421	-	-	9.930.421
– Вложувања во хартии од вредност - сопственички	6.240	8.500	18.797	33.537
Вкупно финансиски средства	9.936.661	8.500	18.797	9.963.958
Нефинансиски средства				
Вложување во недвижности дадени под закуп	-	140.978	-	140.978
Вкупно нефинансиски средства	-	140.978	-	140.978
Трансфери помеѓу Ниво 1 и 2				
	2013		2012	
	Трансфери од Ниво 1 во Ниво 2	Трансфери од Ниво 2 во Ниво 1	Трансфери од Ниво 1 во Ниво 2	Трансфери од Ниво 2 во Ниво 1
Финансиски средства мерени по објективна вредност				
Вложувања во хартии од вредност, расположливи за продажба	-	(8.500)	-	-
Вкупно	-	(8.500)	-	-

Усогласување на движењата во текот на годината во објективните вредности мерени во Ниво 3

	Вложувања во хартии од вредност, расположливи за продажба	Вкупно средства
Состојба на 1 јануари 2012	23,084	23,084
Купувања на финансиски инструменти во периодот	710	710
Продадени финансиски инструменти во периодот	(4,997)	(4,997)
Состојба на 31 декември 2012	18,797	18,797
Состојба на 1 јануари 2013	18,797	18,797
Рекласифицирани финансиски инструменти во/(од) Ниво 3	(2,222)	(2,222)
Состојба на 31 декември 2013	16,575	16,575

3.4.2 Средствата и обврските не се мерат по објективна вредност

Квантитативните обелоденувања на хиерархијата на објективна вредност за средствата и обврските за кои објективните вредности се обелоденети на 31 декември 2013 година:

31 Декември 2013	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно објективна вредност
Финансиски средства				
Пласмани во и кредити на банки	-	3,055,980	-	3,055,980
Кредити на и побарувања од комитенти:	-	36,062,082	-	36,062,082
– Кредити на физички лица	-	19,128,525	-	19,128,525
– Големи корпоративни претпријатија	-	6,443,509	-	6,443,509
– Мали и средни претпријатија	-	10,490,048	-	10,490,048
Финансиски обврски				
Депозити од банки	-	1,823,810	-	1,823,810
Депозити од други комитенти	-	45,595,837	-	45,595,837
– Кредити на физички лица	-	34,824,359	-	34,824,359
– Големи корпоративни претпријатија	-	3,352,508	-	3,352,508
– Мали и средни претпријатија	-	7,418,970	-	7,418,970
Обврски по кредити	-	3,590,538	-	3,590,538
Субординирани обврски	-	1,821,410	-	1,821,410

31 Декември 2012	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно објективна вредност
Финансиски средства				
Пласмани во и кредити на банки	-	3,209,242	-	3,209,242
Кредити на и побарувања од комитенти:	-	35,341,169	-	35,341,169
– Кредити на физички лица	-	17,813,181	-	17,813,181
– Големи корпоративни претпријатија	-	7,155,515	-	7,155,515
– Мали и средни претпријатија	-	10,372,473	-	10,372,473
Финансиски обврски				
Депозити од банки	-	3,154,178	-	3,154,178
Депозити од други комитенти	-	43,328,933	-	43,328,933
– Кредити на физички лица	-	32,048,415	-	32,048,415
– Големи корпоративни претпријатија	-	3,351,490	-	3,351,490
– Мали и средни претпријатија	-	7,929,028	-	7,929,028
Обврски по кредити	-	5,191,966	-	5,191,966
Субординирани обврски	-	1,833,284	-	1,833,284

Нема трансфер помеѓу Ниво 1 Ниво 2 во периодот.

3.5 Управување со капиталот

Целите на Банката при управување со капиталот, кој е поширок концепт од прикажаниот „запишан капитал“ во билансот на состојба, се:

- да се придржува до капиталните барања поставени од регулаторот;
- да ја заштити способноста на Банката за одржување на континуитетот во работењето за да може да продолжи да дава принос на акционерите и останатите заинтересирани страни и
- да одржи силна капитална основа за да го поддржи развојот на својот бизнис.

Капиталната адекватност и пропишаниот капитал се надгледуваат на месечна основа од менаџментот на Банката, применувајќи техники кои се базирани на насоките развиени од Базелскиот одбор и директивите на Европската заедница, а се имплементирани од НБРМ за целите на супервизија. Бараните информации се доставуваат до НБРМ на квартална основа.

НБРМ пропишува секоја банка или банкарска група да: (а) држи минимално ниво на капитал од ЕУР 5.000.000; (б) го одржува показателот за вкупен пропишан капитал во однос на ризично пондерираната актива („Basel ratio“) на или над нивото на меѓународно усогласениот минимум од 8%.

Пропишаниот капитал на Банката е поделен во два дела:

- Ниво 1: (Основен капитал): запишан капитал (намален за сметководствената вредност на сопствените акции), задржана добивка и резерви издвоени од распределбата на задржаната добивка; и намален за инвестиции во нематеријални средства и нереализирани загуби на сопственички и должнички инструменти расположливи за продажба
- Ниво 2: (Дополнителен капитал): квалификуван субординиран кредит и нереализирани добивки кои потекнуваат од објективна вредноста на сопственичките и должничките инструменти кои се класифицирани како расположливи за продажба и ревалоризациона резерва од преземените средства.

Капитални инвестиции во друга банка или други финансиски институции, над 10% од капиталот на тие институции, претставуваат одбитоци од Ниво 1 и Ниво 2 на капиталот.

Пондерираните средства според кредитниот ризик претставува збир од пондерираните износ на сите билансни и вонбилансни изложености. Сите средства се класифицираат во неколку категории на изложеност и се дадени пондерираните ризици според нивото на кредитен квалитет на должникот или изложеноста, водејќи сметка за ефектите на соодветниот колатерал.

Пондерираните средства според валутниот ризик се збир на апсолутниот износ на нето-позицијата на банката во злато и збирната девизна позиција.

Збирната девизна позиција на Банката ги вклучува девизните средства и обврски. Нето спот позицијата и нето форвард позиција класифицирани како В,

Г и Д ризични категории се евидентирани на нето основа, односно намалени за било какви загуби поради оштетување/ резервирање.

Во 2012 година Банката започна да издвојува капитал за оперативен ризик. Банката го користи стандардизираниот пристап за утврдување на потребниот капитал за оперативниот ризик, што значи го дели постигнатиот финансиски резултат во осум деловни линии.

Табелата подолу го резимира составот на пропишаниот капитал и показателите на Банката за годините кои завршуваат на 31 декември. Капиталната адекватност е пресметана врз основа на статутарните финансиски извештаи во согласност со регулативата на НБРМ. За време на овие две години, Банката се придржува до сите пропишани капитални барања.

	2013	2012
Ниво 1 Капитал		
Запишан капитал (нето од сопствени акции)	3.128.620	3.128.620
Законски резерви	2.374.950	1.874.926
Задржана добивка	5.170	5.170
Одбитоци од Ниво 1 капитал		
– Нематеријални средства	(9.245)	(15.355)
– Нето негативни ревалоризациски резерви	-	-
– Нереализирана загуба од акции расположливи за продажба	(3.496)	(4.384)
Вкупно квалификуван Ниво 1 капитал	5.495.999	4.988.977
Ниво 2 Капитал		
Субординирани обврски	1.656.757	1.819.850
Ревалоризациски резерви	245.160	3
Вкупно квалификуван Ниво 2 капитал	1.901.917	1.819.853
Одбитни ставки од пропишаниот капитал	(143.327)	(115.096)
Вкупно пропишан капитал	7.254.589	6.693.734
Ризично пондерирана актива:		
– Средства пондирани според кредитен ризик	40.725.692	39.838.617
– Средства пондирани според валутен ризик	1.346.488	442.273
– Средства пондирани според оперативен ризик	4.946.688	4.983.323
Вкупна ризично пондерирана актива	47.018.868	45.264.213
Стапка на адекватност на капиталот	15,43%	14,79%

3.6 Известување по сегменти

За цели на известување за период почнувајќи од 31.12.2012 година Банката ги обелоденува податоците според оперативни сегменти еднакви на деловните линии кои се утврдени со адекватноста на капиталот и примената на стандардизираниот пристап.

Оперативните сегменти според кои Банката известува се:

- услуги поврзани со финансирање трговци коишто согласно Законот за трговски друштва се сметаат за средни и големи трговци;
- тргување и продажба;
- банкарство на мало (физички лица и мали друштва);
- комерцијално банкарство (средни и големи трговци согласно Законот за трговски друштва);
- платен промет и порамнување;
- услуги како агент;
- управување со средства;
- брокерски услуги на мало (физички лица и мали друштва);
- неалоцирани финансиски активности.

За целите на известувањето според сегменти, Банката:

- ги дели ставките од билансот на успех по одделни оперативни сегменти и ги идентификува приходите/расходите по одделни оперативни сегменти;
- ги идентификува средствата и обврските по одделни оперативни сегменти.

	Банкарство на мало	Комерци- јално банкарство	Платен промет и порамну- вање	Останати незначајни оперативни сегменти	Неалоци- рани	Вкупно
На 31 декември 2013						
Нето приходи од камати	856.326	979.391	-	-	-	1.835.717
Нето приходи од надомести и провизии	200.169	114.962	540.673	19.821	-	875.625
Нето добивка/(загуба) од финансиски инструменти чувани за тргување	-	-	-	(11.912)	-	(11.912)
Останати оперативни приходи	161.586	57.550	(93.071)	45.750	97.961	269.776
Вкупно приходи по сегменти	1.218.081	1.151.903	447.602	53.659	97.961	2.969.206
Исправка на вредноста на кредити	(159.030)	52.667	-	-	(75.469)	(181.832)
Трошоци за амортизација	-	-	-	-	(180.513)	(180.513)
Останати оперативни расходи	(244.850)	(3.479)	(33)	(48)	(1.287.397)	(1.535.807)
Вкупно трошоци по сегменти	(403.880)	49.188	(33)	(48)	(1.543.379)	(1.898.152)
Финансиски резултати по сегменти	814.201	1.201.091	447.569	53.611	(1.445.418)	
Останати даночни трошоци						(5.819)
Добивка/(загуба) за годината						1.065.235
Вкупно средства по сегменти	24.510.921	29.007.843	146.887	6.869		
Неалоцирани средства по сегменти					6.403.421	
Вкупно средства						60.075.941
Вкупно обврски по сегменти	40.516.034	12.419.315	12.198	480		
Неалоцирани обврски по сегменти					539.658	
Вкупно обврски						53.487.685

Инвестициите на Банката во придружени друштва во износ од МКД 143.327 илјади (2012: МКД 115.096 илјади) и распределбата на добивката на придружените друштва во износ од МКД 28.232 илјади денари (2012: МКД 18.241 илјади) се водат по методот на главнина и се прикажани во неалоцирано.

	Банкарство на мало	Комерци- јално банкарство	Платен промет и порамну- вање	Останати незначајни оперативни сегменти	Неалоци- рани	Вкупно
На 31 декември 2012						
Нето приходи од камати	978.619	1.007.784	-	-	10.605	1.997.008
Нето приходи од надомести и провизии	199.093	120.394	511.336	19.538	250	850.611
Нето добивка/(загуба) од финансиски инструменти чувани за тргување	-	-	-	2.169	-	2.169
Останати оперативни приходи	84.235	32.290	(20.387)	90.944	107.481	294.563
Вкупно приходи по сегменти	1.261.947	1.160.468	490.949	112.651	118.336	3.144.351
Исправка на вредноста на кредити	330.073	(941.346)	-	-	3.167	(608.106)
Трошоци за амортизација					(197.988)	(197.988)
Останати оперативни расходи	(587.968)	(6.845)	-	(6)	(1.234.296)	(1.829.115)
Вкупно трошоци по сегменти	(257.895)	(948.191)	-	(6)	(1.429.117)	(2.635.209)
Финансиски резултати по сегменти	1.004.052	212.277	490.949	112.645	(1.310.781)	
Останати даночни трошоци						(3.917)
Добивка/(загуба) за годината						505.225
Вкупно средства по сегменти	22.939.925	32.220.493	119.800	7.745		
Неалоцирани средства по сегменти					4.326.226	
Вкупно средства						59.614.189
Вкупно обврски по сегменти	37.861.035	15.808.940	8.079	9.825		
Неалоцирани обврски по сегменти					404.180	
Вкупно обврски						54.092.059

Географски области

	Република Македонија	ОЕЦД	Европа (останато)	ОЕЦД (без ЕУ земји членки, членки на ОЕЦД)	Останати незначајни сегменти	Неалоци- рани	Вкупно
2013							
Вкупно приходи	3.306.450	(237.453)	(49.115)	(50.634)	(42)	-	2.969.206
Нетековни средства	2.430.514	-	-	-	-	-	2.430.514
2012							
Вкупно приходи	3.499.016	(209.797)	(60.256)	(84.612)	1	-	3.144.352
Нетековни средства	2.484.400	-	-	-	-	-	2.484.400

4. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПРОЦЕНКИ И РАСУДУВАЊА

Банката прави проценки и претпоставки кои влијаат на прикажаните износи на средствата и обврските во рамки на следната финансиска година. Проценките и расудувањата постојано се оценуваат и се базираат врз основа на претходното искуство и други фактори, вклучувајќи очекувања за идни настани кои се сметаат за разумни во дадените околности.

(а) *Загуби поради оштетување на пласмани и кредити*

Банката ги разгледува нејзините портфолија за кредити за да го процени оштетувањето на вредноста на месечна основа. При одредувањето дали една загуба поради оштетување треба да се прикаже во билансот на успех, Банката расудува во однос на тоа дали има познати информации кои навестуваат дека има одредено намалување на проценетиот иден паричен тек од некое портфолио на кредити пред намалувањето да може да биде идентификувано за поединечен кредит во тоа портфолио. Овој доказ може да вклучува познати информации кои навестуваат дека постои неповолна промена во статусот на плаќања на должниците на Банката или во државните или локалните економски услови кои се во сооднос со неизвршувањата на обврските кон Банката.

Менаџментот користи проценки кои се базираат на историско искуство за евидентирани загуби на активата која е изложена на кредитниот ризик и на објективни докази за оштетување слични на оние во портфолиото кога се проектира идниот паричен тек. Методологијата и претпоставките кои се употребуваат за проценка на износот и времето на идните парични текови се ревидираат на редовна основа за да се намалат какви било неусогласености помеѓу проценетите загуби и стварно настанатите загуби. При вкупна промена на нето сегашната вредност на очекуваните готовински текови од +/-5%, проценетите резервации би се зголемиле, односно намалиле за МКД 285.337.000 (2012: МКД 275.233.000).

(б) *Оштетување на вложувања во сопственички инструменти расположливи за продажба*

Банката одредува дека вложувањата во сопственички инструменти расположливи за продажба се оштетени кога постои значително или продолжено опаѓање на објективната вредност под нивната набавна вредност. Ова одредување на тоа што е важно или продолжено опаѓање бара расудување. Во донесувањето на овој заклучок, меѓу другите фактори, Банката ја оценува променливоста на цената на акциите. Исто така, оштетувањето може да биде соодветно, кога постојат докази за опаѓање на финансиската состојба на издавачот, лоши перформанси на индустријата и секторот, промени во технологијата, и промени во оперативните и финансиските парични текови. Ако објективната вредност на вложувањата во сопственички инструменти расположливи за продажба има значајно и продолжено опаѓање под набавната вредност, Банката во финансиските извештаи за 2013 ќе има дополнителна загуба од МКД 2.924.000, преку трансфер на ревалоризационите резерви во билансот на успех (2012: МКД 3.354.000).

(в) *Оштетување на превземени средства*

Процесот за пресметување на загубата поради оштетување бара менаџментот да направи важни и комплексни претпоставки во однос на планираниот период за продажба на преземените средства, нивните проценети нето продажни вредности и соодветната дисконтна стапка, со цел да се дисконтираат очекуваните парични текови од продажбата на одредени делови на преземените имоти до нивната нето сегашна вредност.

Менаџментот на Банката е сигурен дека преземените средства ќе бидат продадени без загуби, во разумен временски период. Во спротивно, ќе бидат направени прилагодувања во идните периоди доколку идната пазарна активност посочи дека таквите прилагодувања се соодветни.

5. НЕТО ПРИХОДИ ОД КАМАТИ

	2013	2012
Приходи од камати		
Пласмани во и кредити:		
– На банки	16.549	47.577
– На комитенти	2.754.685	2.987.784
Парични средства и сметки во НБРМ	34.634	35.972
Вложувања во хартии од вредност:		
– Расположливи за продажба	385.019	391.275
– Чувани до достасување	4.070	7.135
Приход од камата на оштетени финансиски средства		
– На банки	285	-
– На комитенти	89.507	124.188
	3.284.749	3.593.931
Расходи од камати		
Депозити од банки	92.172	126.944
Депозити од комитенти	1.156.472	1.214.739
Обврски по кредити	106.173	159.054
Субординирани обврски	97.618	101.571
	1.452.435	1.602.308

6. ПРИХОДИ ОД ДИВИДЕНДИ

	2013	2012
Хартии од вредност расположливи за продажба	3.403	5.385
	3.403	5.385

7. ИСПРАВКА НА ВРЕДНОСТА НА КРЕДИТИ

	2013	2012
Пласмани во и кредити на банки		
Зголемување на исправката на вредност	65.286	1.556
Ослободување на исправката на вредност	(62.870)	(3.464)
Кредити на и побарувања од комитенти		
Зголемување на исправката на вредност	1.042.579	975.894
Ослободување на исправката на вредност	(863.163)	(365.880)
	181.832	608.106

8. НЕТО ПРИХОДИ ОД ПРОВИЗИИ И НАДОМЕСТИ

	2013	2012
Приходи од провизии и надомести		
Акредитиви и гаранции	135.355	141.294
Платен промет	543.379	521.059
Комисиски и доверителски активности	7.088	8.269
Кредитирање	198.735	197.539
Брокерски услуги	2.682	4.731
Останати провизии	248.546	244.576
	1.135.785	1.117.468
Расходи за провизии и надомести		
Банкарски услуги	4.083	4.210
Акредитиви и гаранции	15.850	16.232
Платен промет	103.937	99.960
Останати провизии	136.290	146.455
	260.160	266.857

Банката обезбедува старателски услуги, комисиони услуги, корпоративна администрација, кредитирање, платен промет во земјата и странство, управување со вложувања и советодавни услуги на трети лица, кои ја вклучуваат Банката во донесувањето одлуки за распределба, набавка и продажба во однос на широк опсег на финансиски инструменти. Комисионите средства не се вклучени во овие финансиски извештаи. Некои од овие договори ја инволвираат Банката во прифаќање цели за остварување на референтните нивоа на поврат на средствата кои ги чува за трети лица. Овие услуги создаваат ризик дека Банката може да биде обвинета за лошо управување или за лошо извршување.

9. НЕТО ДОБИВКА / (ЗАГУБА) ОД ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ТРГУВАЊЕ

	2013	2012
Нето приходи од тргување	(11.912)	2.169
	(11.912)	2.169

Нето приходот од тргување вклучува добивки и загуби од своп, спот и форвард трансакции.

10. ДРУГИ ОПЕРАТИВНИ ПРИХОДИ

	2013	2012
Приход од наемнини	30.443	18.821
Поседна резерва за вонбилансна изложеност	-	31.929
Останато	82.613	58.208
	113.056	108.958

11. НЕТО ДОБИВКА / (ЗАГУБА) ОД ВЛОЖУВАЊА
ВО ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ

	2013	2012
Финансиски средства расположливи за продажба	(752)	(6.002)
	(752)	(6.002)

12. ТРОШОЦИ ЗА ВРАБОТЕНИТЕ

	2013	2012
Плати	416.303	412.969
Придонеси за социјално осигурување	146.545	145.172
Пензиско осигурување:		
– - Планови за дефинирани придонеси	5.411	7.746
Регрес за годишен одмор	17.872	18.078
Награди за членови на Управниот одбор, менаџментот и вработените	46.000	25.000
Трошоци за неискористени годишни одмори	1.525	(717)
Други трошоци	33.693	12.917
	667.349	621.165

13. ОПШТИ И АДМИНИСТРАТИВНИ
ТРОШОЦИ

	2013	2012
Трошоци за информатичка технологија и софтвер	19.544	25.798
Одржување, мебел и опрема	101.331	103.810
Маркетинг и односи со јавноста	23.343	16.685
Трошоци за службени патувања	7.096	6.706
Телекомуникациски и поштенски трошоци	31.508	36.228
Други административни трошоци	73.715	70.133
	256.537	259.360

14. АМОРТИЗАЦИЈА

	2013	2012
Амортизација и оштетување на недвижности и опрема	147.310	154.075
Амортизација на софтвер и други нематеријални средства	33.203	43.913
	180.513	197.988

15. ДРУГИ ОПЕРАТИВНИ РАСХОДИ

	2013	2012
Нето капитална добивка/загуба од нематеријални средства, недвижности и опрема и преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	(281)	(528)
Премии за осигурување на депозити	225.256	214.664
Премии за осигурување на средства и друго	20.093	18.060
Расходи/(приходи) по актуарска пресметка	5.118	(140)
Консултантски и ревизорски трошоци	2.656	3.505
Судски трошоци	2.970	1.953
Кирии и закупнини	65.210	144.638
Намалување на вредноста на преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	114.819	44.518
Посебна резерва за вонбилансна изложеност	16.034	-
Исправка на вредноста на останата актива	21.335	11.202
Електронско банкарство	18.415	17.815
Трошоци за обезбедување на имот	47.877	46.524
Загуба од продажба на побарувања	-	341.251
Останато	65.531	96.069
	605.033	939.531

16. НЕТО ДОБИВКИ / (ЗАГУБИ) ОД РЕВАЛОРИЗАЦИЈА НА НЕДВИЖНОСТИ ДАДЕНИ ПОД ЗАКУП

	2013	2012
Нето добивки / (загуби) од ревалоризација на недвижности дадени под закуп	6.136	-
	6.136	-

17. ДРУГИ ДАНОЧНИ РАСХОДИ

	2013	2012
Данок на непризнаени расходи	5.819	3.917
	5.819	3.917

18. ЕФЕКТИ НА ДАНОКОТ ОД ДОБИВКА ПОВРЗАН СО КОМПОНЕНТИ ОД СЕОПФАТНА ДОБИВКА

	2013			2012		
	Пред оданочување	Даночна добивка (загуба)	Нето од данок	Пред оданочување	Даночна добивка (загуба)	Нето од данок
Добивки/загуби од вреднување по објективна вредност на финансиски средства расположливи за продажба	891	-	891	(1.115)	-	(1.115)
Сеопфатна добивка за годината (прикажана на нето основа)	891	-	891	(1.115)	-	(1.115)

19. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И СМЕТКИ ВО НБРМ НА ДАНОКОТ ОД ДОБИВКА ПОВРЗАНО СО КОМПОНЕНТИ ОД СЕОПФАТНА ДОБИВКА

	2013	2012
Парични средства во благајна	2.479.425	1.877.789
Сметки кај НБРМ различни од задолжителна резерва	1.432.441	3.999.339
Вклучено во пари и парични еквиваленти (Белешка 40)	3.911.866	5.877.128
Задолжителна резерва во НБРМ	1.841.214	2.231.617
	5.753.080	8.108.745

Банката мора да чува задолжителна резерва во МКД и во девизи кај НБРМ.

Задолжителната резерва во денари во износ од МКД 2.709.572.822 (2012: МКД 3.038.376.553) на 31 декември 2013 година претставува пропишан процент од просечната месечна состојба на депозити по видување и орочени депозити со доспеаност до 3 месеци и доспеаност над 3 месеци. Ефективната каматна стапка на задолжителната резерва во МКД е 1% (2012: 1%). Задолжителната резерва се чува на жиро - сметка на Банката кај НБРМ.

Задолжителната резерва во странска валута на 31 декември 2013 година претставува пропишан процент од просечната месечна состојба на депозити по видување и орочени депозити изразен во евра според средниот девизен курс на денарот кај НБРМ на датумот на билансот на состојба. Каматната стапка на задолжителната резерва во странска валута е 0,10% (2012: 0,10%). Банката е обврзана да ја префрли сумата во евра од пресметаната задолжителна резерва на сметка на НБРМ кај Deutsche Bundesbank Zentrale.

20. ПЛАСМАНИ ВО И КРЕДИТИ НА БАНКИ

	2013	2012
Пласмани кај други банки	2.869.815	2.982.739
Вклучено во пари и парични еквиваленти (Белешка 40)	2.869.815	2.982.739
Ограничени депозити и пласмани кај други банки со рок на достасаност над 3 месеци	68.898	46.866
Кредити и побарувања од други банки	123.769	179.374
Намалено: исправка на вредноста	(4.726)	(3.127)
	3.057.756	3.205.852
Тековни	2.998.945	3.154.581
Нетековни	58.811	51.271

Движење на исправката на вредност на кредити и побарувања од банки:

	2013		2012	
	Поединечна исправка на вредност	Групна исправка на вредност	Поединечна исправка на вредност	Групна исправка на вредност
На 1 јануари	79	3.048	78	4.930
(Ослободување)/зголемување на исправка на вредност	899	1.517	(26)	(1.882)
Курсни разлики и други прилагодувања	(817)	-	27	-
На 31 декември	161	4.565	79	3.048

Кредитите и побарувањата од банки и други финансиски институции се со ефективни каматни стапки од 4,79% до 11% (2012: 4,73% до 8,35%) годишно. Пласманите кај странски банки се со ефективни каматни стапки од 0,01% до 2,90% (2012: 0,07% до 4,40%) годишно и пласманите кај домашните банки се со ефективни каматни стапки од 0% до 2,20% (2012: 1,85% до 2,20%) годишно.

21. КРЕДИТИ НА И ПОБАРУВАЊА ОД КОМИТЕНТИ

	2013	2012
Кредити на физички лица:		
– Пречекорување на сметка	998.316	969.296
– Кредитни картици	1.744.554	1.691.947
– Други кредити	11.011.616	9.831.953
– Хипотеки	5.640.330	5.021.263
	19.394.816	17.514.459
Кредити на претпријатија:		
– Големи претпријатија	7.772.033	8.374.228
– Мали и средни претпријатија	13.766.828	13.861.816
	21.538.861	22.236.044
Бруто	40.933.677	39.750.503
Намалено: исправка на вредноста	(5.606.296)	(5.427.139)
Нето	35.327.381	34.323.364
Тековни	12.941.990	13.494.610
Нетековни	22.385.391	20.828.754

Кредитите на и побарувањата од комитенти се со ефективни стапки од 2,05% до 15,18% (2012: 2,6% до 15,56%) годишно.

Исправка на вредност

Движењето на исправката на вредност на кредити на и побарувања од комитенти по класа се следните:

Кредити на физички лица	2013		2012	
	Поединечна исправка на вредност	Групна исправка на вредност	Поединечна исправка на вредност	Групна исправка на вредност
На 1 јануари	644.018	381.084	631.357	316.250
(Ослободување)/зголемување на исправка на вредност	112.887	(38.991)	50.981	64.834
Курсни разлики и други прилагодувања	(172)	(1)	165	-
Отпишани побарувања	-	-	(38.485)	-
На 31 декември	756.733	342.092	644.018	381.084

Кредити на претпријатија	2013		2012	
	Поединечна исправка на вредност	Групна исправка на вредност	Поединечна исправка на вредност	Групна исправка на вредност
На 1 јануари	3.033.115	1.368.922	2.546.960	1.360.598
(Ослободување)/зголемување на исправка на вредност	245.411	(139.891)	485.874	8.325
Курсни разлики и други прилагодувања	(97)	11	281	(1)
На 31 декември	3.278.429	1.229.042	3.033.115	1.368.922

22. ВЛОЖУВАЊА ВО ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ

	2013	2012
Хартии од вредност расположливи за продажба вклучени во парични еквиваленти		
Должнички хартии од вредност – по објективна вредност:		
– Некотирани	4.443.389	9.930.336
Вкупно хартии од вредност расположливи за продажба вклучени во парични еквиваленти (Белешка 40)	4.443.389	9.930.336
Хартии од вредност расположливи за продажба		
Должнички хартии од вредност – по објективна вредност:		
– Котирани	72	85
– Некотирани	7.161.380	-
Сопственички хартии од вредност – по објективна вредност:		
– Котирани	1.493	3.975
– Некотирани	11.168	-
Сопственички хартии од вредност – по набавна вредност:		
– Некотирани	16.575	29.562
Вкупно хартии од вредност расположливи за продажба	11.634.077	9.963.958
Хартии од вредност кои се чуваат до достасување		
Должнички хартии од вредност – по амортизирана вредност:		
– Котирани	42.428	88.217
Вкупно хартии од вредност кои се чуваат до достасување	42.428	88.217
Вкупно хартии од вредност	11.676.505	10.052.175
Тековни	10.334.640	9.977.594
Нетековни	1.341.865	74.581

Котираниите хартии од вредност се тргуваат на официјален пазар. Државните и благајничките записи и државните континуирани обврзници кои се тргуваат на меѓубанкарски пазар се некотирани должнички хартии од вредност – по објективна вредност.

Благајничките записи се должнички хартии од вредност издадени од НБРМ со рок на достасување до 28 или 35 дена. Банката добива ефективна каматна стапка од 3,25% до 3,50% (2012: 3,75% до 4%) на годишно ниво.

Државните записи се со достасување до 90 дена и над 90 дена, издадени во МКД и МКД со клаузула во евра, и со ефективни каматни стапки од 3,65% до 3,9% (2012: 4% до 4,2%).

Државните континуирани обврзници се со рок на доспевање од 2,3,5 и 10 години, издадени во МКД и МКД со клаузула во евра, и со ефективни каматни стапки од 3,8% до 4,35%. Каматата се исплаќа годишно и главнината се исплаќа на доспевање.

Условите за државните обврзници за денационализација расположливи за продажба се следниве:

- Обврзници за денационализација (06) во износ од МКД 72.000 (2012: МКД 85.000), со каматна стапка од 2% (2012: 2%) годишно. Главнината се исплаќа во 10 еднакви годишни рати на 1 јуни, почнувајќи од 1 јуни 2008 година сè до 1 јуни 2017 година. Вкупниот износ на обврзници расположливи за продажба вклучуваат камата во износ од МКД 1.000 (2012: МКД 1.000).

Условите за вложувањата во државни обврзници за денационализација кои се чуваат до достасување се следниве:

- Обврзници за денационализација (02) во износ од МКД 0 (2012: МКД 17.340.000), со каматна стапка од 2% (2012: 2%) годишно. Главнината се исплаќа во 10 еднакви годишни рати на 1 јуни, почнувајќи од 1 јуни 2004 година сè до 1 јуни 2013 година.
- Обврзници за денационализација (03) во износ од МКД 17.804.000 (2012: МКД 34.784.000), со каматна стапка од 2% (2012: 2%) годишно. Главнината се исплаќа во 10 еднакви годишни рати на 1 јуни, почнувајќи од 1 јуни 2005 година сè до 1 јуни 2014 година.
- Обврзници за денационализација (04) во износ од МКД 21.928.000 (2012: МКД 32.173.000), со каматна стапка од 2% (2012: 2%) годишно. Главнината се исплаќа во 10 еднакви годишни рати на 1 јуни, почнувајќи од 1 јуни 2006 година сè до 1 јуни 2015 година.
- Обврзници за денационализација (05) во износ од МКД 2.188.000 (2012: МКД 2.849.000), со каматна стапка од 2% (2012: 2%) годишно. Главнината се исплаќа во 10 еднакви годишни рати на 1 јуни, почнувајќи од 1 јуни 2007 година сè до 1 јуни 2016 година.
- Вкупниот износ на државните обврзници чувани за продажба вклучуваат камата во износ од МКД 508.000 (2012: МКД 1.071.000).

Движењата кај обврзниците можат да бидат сумирани на следниот начин:

	Расположливи за продажба	Чувани до достасување	Вкупно
На 1 јануари 2013	9.963.958	88.217	10.052.175
Зголемувања	59.176.692	5.802	59.182.494
Продажба	(4.005.189)		(4.005.189)
Достасување	(53.501.523)	(51.591)	(53.553.114)
Добивка/Загуба од промена на објективна вредност	139		139
На 31 декември 2013	11.634.077	42.428	11.676.505
На 1 јануари 2012	11.655.577	132.608	11.788.185
Зголемувања	69.549.103	9.082	69.558.185
Продажба	(3.065.182)		(3.065.182)
Достасување	(68.168.423)	(53.473)	(68.221.895)
Добивка/загуба од промена на објективна вредност	(7.117)		(7.117)
На 31 декември 2012	9.963.958	88.217	10.052.175

23. ПРЕЗЕМЕНИ СРЕДСТВА ВРЗ ОСНОВА НА НЕНАПЛАТЕНИ ПОБАРУВАЊА

	2013	2012
Земјиште	23.086	31.426
Градежни објекти	815.672	714.816
Станбени објекти	3.399	4.109
Опрема	284.348	104.490
Останато	7.996	3.580
	1.134.501	858.421

Средствата преземени врз основа на ненаплатени побарувања вклучуваат земјиште, станови, опрема и деловни објекти кои не се користат од страна на Банката во извршувањето на нејзината основна дејност.

Пазарот за одредени видови колатерал во Македонија е во рана фаза на развој. Раководството направи проценка на очекуваниот надоместлив износ нето од трошокот потребен да ги реализира средствата, врз основа на неколку фактори, вклучувајќи независни проценки. Меѓутоа, имајќи го предвид претходното, фактичките реализирани износи можат да бидат различни од направените проценки.

	Книговодствена вредност		Објективна вредност намалена за трошоци при продажба	
	2013	2012	2013	2012
Преземени средства	1.134.501	858.421	1.134.501	858.421
Преземени средства				
На 01 Јануари 2013				858,421
Зголемување				549,790
Продажба				(158,893)
Нето добивки/загуби од проценка				(114,817)
На 31 Декември 2013				1,134,501

24. ОСТАНАТИ СРЕДСТВА

	2013	2012
Претплати	16,750	21.529
Побарувања од купувачи	169,701	160.154
Останато	159,216	111.967
Пензии платени однапред	437,032	352.772
Намалени: исправка на вредноста	(86,495)	(65.190)
	696,204	581.232
Тековни	696,204	581.232

Движење на исправка на вредност на останати средства

	2013		2012	
	Поединечна исправка на вредност	Групна исправка на вредност	Поединечна исправка на вредност	Групна исправка на вредност
На 1 јануари	64.316	874	54.737	402
(Ослободување)/зголемување на исправка на вредност	22.209	(874)	10.730	472
Курсни разлики и други прилагодувања	(4)	-	(1)	-
Отпишани побарувања	(26)	-	(1.150)	-
На 31 декември	86.495	-	64.316	874

25. ВЛОЖУВАЊА ВО ПРИДРУЖЕНИ ДРУШТВА (ПО МЕТОДОТ НА ГЛАВНИНА)

	2013	2012
Нов Пензиски Фонд	143.327	115.096
	143.327	115.096

		% на учество	
	Држава	2013	2012
Нов Пензиски Фонд А.Д. Скопје	Република Македонија	49%	49%

Преглед на финансиските информации за придруженото друштво кое е вклучено во сметководствената евиденција по методот на главнина, некорегирано за процентот на сопственоста кој го поседува Банката:

2012	Средства	Обврски	Приходи	Добивка / (Загуба)
Нов пензиски фонд А.Д. Скопје	244.809	9.751	142.446	37.228
Состојба на 31 декември	244.809	9.751	142.446	37.228

2013	Средства	Обврски	Приходи	Добивка / (Загуба)
Нов пензиски фонд А.Д. Скопје	305.217	12.488	159.913	57.616
Состојба на 31 декември	305.217	12.488	159.913	57.616

26. ВЛОЖУВАЊЕ ВО НЕДВИЖНОСТИ ДАДЕНИ ПОД ЗАКУП

	2013	2012
Вложување во недвижности дадени под закуп по објективна вредност на 1 јануари	140.978	140.978
Нето загуби / добивки од промени од објективна вредност	(6.136)	-
Вложување во недвижности дадени под закуп по објективна вредност на 31 декември	134.842	140.978

Банката класифицира како вложување во недвижност даден под закуп дел од недвижности, постројки и опрема, кои не се користат од Банката за сопствена употреба. Недвижностите (Земјиште и згради) класифицирани како вложување во недвижности дадени под закуп не се амортизираат и се мерат по објективната вредност. Заклучно со 31 декември 2013 година овие вложувања се евидентирани врз основа на проценка извршена од страна на внатрешен проценител.

Во проценката се применува приходен метод - директна капитализација. Проценката на пазарната вредност на имотот е директно зависна од очекуваниот годишен нето-приход на средствата или приход како резултат од издавањето на имотот под закуп.

Во проценката се користи целокупната документација за имотот, веб-сајтови за понудата и побарувачката на слични недвижности, статистички податоци, информации за продажба и изнајмување на соодветни недвижности од страна на инвеститорите, информации за каматната стапка на благајничките записи и обврзници.

Мерењето на објективната вредност е направено со користење на техника за вреднување при која најниското ниво на влезен параметар кој е значаен за објективно мерење и е директно или индиректно познат (ниво 2).

Опис на методологијата која се користеше и клучните инпути за вреднување на вложување во имот даден под закуп:

Методологија	Инпути	Опсег
Метод на директна капитализација	Стапка на изнајмување Стапка на капитализација	6,5 евра по квадратни метри 5,75%

Зголемувањата (намалувањата) на стапката за изнајмување и стапката на капитализација нема да резултира со значајно пониска (повисока) објективната вредност на вложувањата во имот даден под закуп.

Приходот од наемнина на недвижностите дадени под закуп е МКД 7.177.000 (2012: 7.172.000 МКД).

27. НЕДВИЖНОСТИ, ПОСТРОЈКИ И ОПРЕМА

	Земјиште и згради	Мебел и опрема	Инвестиции во тек	Останато	Вкупно
На 1 јануари 2012					
Набавна вредност	545.566	1.010.664	16.764	57.560	1.630.554
Акумулирана амортизација	(131.608)	(769.961)	-	(38.979)	(940.548)
Нето сметководствена вредност	413.958	240.703	16.764	18.581	690.006
На 31 декември 2012					
Почетна сметководствена вредност	413.958	240.703	16.764	18.581	690.006
Зголемувања	1.553.552	37.784	-	442	1.591.778
Пренос	15.019	-	(15.019)	-	-
Отуѓување и расходување	-	(11)	(1.745)	-	(1.756)
Останато	9.538	555	-	-	10.093
Амортизација за годината	(26.649)	(118.599)	-	(8.827)	(154.075)
Крајна сметководствена вредност	1.965.418	160.432	-	10.196	2.136.046
На 31 декември 2012					
Набавна вредност	2.123.675	1.048.992	-	58.002	3.230.669
Акумулирана амортизација	(158.257)	(888.560)	-	(47.806)	(1.094.623)
Нето сметководствена вредност	1.965.418	160.432	-	10.196	2.136.046
На 31 декември 2013					
Почетна сметководствена вредност	1.965.418	160.432	-	10.196	2.136.046
Зголемувања	2.005	71.704	-	292	74.001
Пренос	-	-	-	-	-
Отуѓување и расходување	-	(114)	-	-	(114)
Амортизација за годината	(48.711)	(92.209)	-	(6.390)	(147.310)
Крајна сметководствена вредност	1.918.712	139.813	-	4.098	2.062.623
На 31 декември 2013					
Набавна вредност	2.125.680	1.120.581	-	58.294	3.304.555
Акумулирана амортизација	(206.968)	(980.768)	-	(54.196)	(1.241.932)
Нето сметководствена вредност	1.918.712	139.813	-	4.098	2.062.623

На 31 Декември 2013 година Банката нема никаков имот заложен како колатерал (2012: 0).

28. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

	Компјутери лиценци и софтвери	Други нематеријални средства	Вкупно
Набавна вредност	163.675	120.779	284.454
Акумулирана амортизација	(84.754)	(88.992)	(173.746)
Нето сметководствена вредност	78.921	31.787	110.708
На 31 декември 2012			
Почетна сметководствена вредност	78.921	31.787	110.708
Зголемувања	23.583	1.562	25.145
Останато	340		340
Амортизација	(26.027)	(17.886)	(43.913)
Крајна сметководствена вредност	76.817	15.463	92.280
На 31 декември 2012			
Набавна вредност	187.598	122.341	309.939
Акумулирана амортизација	(110.781)	(106.878)	(217.659)
Нето сметководствена вредност	76.817	15.463	92.280
На 31 декември 2013			
Почетна сметководствена вредност	76.817	15.463	92.280
Зголемувања	27.802	4.516	32.318
Пренос	(1.673)	-	(1.673)
Амортизација	(23.462)	(9.741)	(33.203)
Крајна сметководствена вредност	79.484	10.238	89.722
На 31 декември 2013			
Набавна вредност	213.727	126.857	340.584
Акумулирана амортизација	(134.243)	(116.619)	(250.862)
Нето сметководствена вредност	79.484	10.238	89.722

29. ДЕПОЗИТИ ОД БАНКИ

	2013	2012
Депозити по видување:		
– Банки и штедилници	406.040	456.585
– Осигурителни друштва	42.882	23.986
– Други финансиски институции	150.987	131.912
Орочени депозити:		
– Банки и штедилници	32.768	1.325.726
– Осигурителни друштва	376.351	365.592
– Други финансиски институции	797.047	758.753
Ограничени депозити:		
– Банки и штедилници	9.227	85.031
– Осигурителни друштва	300	201
– Други финансиски институции	8.208	6.392
	1.823.810	3.154.178
Тековни	1.369.380	2.645.886
Нетековни	454.430	508.292

Ефективната каматна стапка на депозитите по видување од банки и финансиски институции е 0,5% (2012: 0,1% до 0,5%) годишно, додека ефективните каматни стапки на орочените депозити се од 0,6 % до 9,5 % (2012: 0,7 % - 9,5 %) годишно.

30. ДЕПОЗИТИ ОД КОМИТЕНТИ

	2013	2012
Препријатија		
– Тековни / трансакциски сметки	7.574.963	7.827.895
– Орочени депозити	2.593.232	2.260.397
– Ограничени депозити	614.538	723.666
Јавни институции		
– Тековни / трансакциски сметки	93.104	468.211
– Орочени депозити	363	349
Население		
– Тековни / трансакциски сметки	7.119.091	6.770.343
– Орочени депозити	25.751.010	23.513.699
– Ограничени депозити	1.849.536	1.764.373
	45.595.837	43.328.933
Тековни	36.677.677	35.280.448
Нетековни	8.918.160	8.048.485

31. ОБВРСКИ ПО КРЕДИТИ

	Каматна стапка (%)	2013	2012
Домашни извори:			
Македонска банка за поддршка и развој (МБПР)	1-5%	2.216.154	2.308.762
Македонска развојна фондација за претпријатијата (МРФП)	4,25%-6,3%	147.450	113.016
Министерство за финансии	6m EURIBOR; 0,45-3%	272.983	364.053
Народна банка на Република Македонија (НБРМ)	6m USDLIBOR-0,5%; 0,4035-4%	5.962	18.715
Охридска Банка АД Охрид	2,2%	-	200.012
Странски извори:			
	3m EURIBOR +0,073%; 3m EURIBOR +0,078%; 3m EURIBOR +0,044%; 3m EURIBOR +0,074%; 3m EURIBOR +0,528%; 3m EURIBOR +0,516%; 3m EURIBOR +0,39%; 0,2 – 0,74%	-	609.361
European Investment Bank (ЕИБ)			
Nova Ljubljanska Banka d.d.	1m CHFLIBOR+2,25%; 2,45%	111.833	144.415
International finance corporation (IFC)	6m EURIBOR+4,375%; 4,695%	511.575	1.022.521
EBRD London UK	6m EURIBOR+3,35%; 3,6910%	200.091	162.121
EFSE Netherlands BV	6m EURIBOR+4%; 4,3370%	124.490	248.990
		3.590.538	5.191.966
Тековни		1.726.233	2.051.877
Нетековни		1.864.305	3.140.089

Кредитите доделени од страна на МБПР, Министерство за финансии, МРФП, НБРМ (Меѓународен фонд за соработка и развој Тајван) се обезбедени со меници од НЛБ Тутунска Банка АД. ЕИБ кредитната линија преку МБПР е обезбедена со меници и Меница како Нотарски Акт и заложена во корист на МБПР.

ЕИБ кредитот од 2006 година е обезбеден со Банкарска Гаранција издадена од НЛБ дд Љубљана, а ЕИБ кредитот од 2008 година е обезбеден со Банкарска Гаранција издадена од COMMERZBANK FRANKFURT AG со Контра-Гаранција издадена од НЛБ дд Љубљана, кои беа доброволно предвреме платени во декември 2013 година.

Кредит од Европската Банка за обнова и развој (ЕБРД)

На 10-ти мај 2011 година, склучен е Договор за кредит за енергетска ефикасност и обновливи извори на енергија помеѓу НЛБ Тутунска банка и Европска Банка за Обнова и Развој (ЕБРД), во износ од ЕУР 4.000.000, поделени во две транши од по ЕУР 2.000.000, со каматна стапка 6 месечен EURIBOR+3,35% и датум на достасување на првата транша на 10-ти мај 2016 година и втората транша која достасува на 10-ти ноември 2017 година.

До крајот на 2012-та година Банката го распредели целиот износ од првата транша од гореспоменатиот договор за кредит, и повлече дополнителни ЕУР 896.000 од втората транша. Втората транша беше целосно повлечена и следствено распределена до крајот на 2013 година.

Кредит од Меѓународна Финансиска Корпорација (МФК)

На 31-ви Март 2010 година, НЛБ Тутунска Банка потпиша Договор за кредит со Меѓународна Финансиска Корпорација (МФК) во износ од 25 милиони ЕУР. Целиот износ на кредитот беше повлечен во 2 транши како што следи:

- На 04.02.2010 беа повлечени 15 милиони ЕУР;
- На 30.06.2010 беа повлечени 10 милиони ЕУР.

Датумот на доспевање на овој кредит е 15 Декември 2014 година. Во јуни 2012 година, забележано е зголемување на каматната маргина во висина од 0,245 процентни поени (каматната стапка се промени од 6м. ЕУРИБОР+4,13% на 6м. ЕУРИБОР +4,375%).

Кредити од Македонска Банка за Поддршка и Развој (МБПР)

Во текот на 2013 година беа повлечени следните транши од кредитната линија аранжирана преку МБПР со средства од Европска Инвестициона Банка:

- ЕУР 2.376.000 со 1% годишно каматна стапка од МБПР/ЕИБ (I) револвинг фонд
- ЕУР 22.000 со 1% годишно каматна стапка од МБПР/ЕИБ (II) кредитна линија
- ЕУР 8.138.000 со 1% годишно каматна стапка од МБПР/ЕИБ (III) кредитна линија

Горенаведените транши се со рок на доспевање од 2 до 8 години, од кои ЕУР 22.000 се очекува да се вратат во 2015 година, ЕУР 3.611.700 во 2016 година, ЕУР 385.000 во 2017, ЕУР 1.428.000 во 2018 година, ЕУР 500.000 во 2019 година, ЕУР 265.500 во 2020 година и ЕУР 4.325.000 во 2021 година.

Кредити од Македонска Развојна Фондација на Претпријатија (МРФП)

Во текот на 2013 година, Банката повлече неколку транши од оваа кредитната линија од МРФП во вкупен износ од ЕУР 1.693.930, наменети за понатамошно финансирање на микро и мали претпријатија, специфични проекти како и индивидуални претприемачи.

Заеми од Земјоделскиот кредитен дисконтен фонд (ЗКДФ)

Во текот на 2013 година, Банката повлече неколку транши од кредитната линија ЗКДФ во вкупен износ од ЕУР 1.003.395, наменет за кредитирање на основни земјоделски производители, агро-преработка на мали и средни претпријатија и агро-извоз на мали и средни претпријатија.

32. ПОСЕБНИ РЕЗЕРВИ ЗА ВОНБИЛАНСНИ СТАВКИ

	2013	2012
На 1 јануари	238.362	270.275
Во билансот на успех (белешка 15)		
– Дополнителни резерви	97.797	67.284
– Неискористени ослободени износи	(81.763)	(99.213)
Курсни разлики	758	16
На 31 декември	255.154	238.362
Тековни	190.533	175.639
Нетековни	64.621	62.723

33. СУБОРДИНИРАНИ ОБВРСКИ

	Каматна стапка (%)	2013	2012
NLB InterFinanz AG Zurich	3 months CHFLIBOR + 5.5%	1.069.802	1.085.693
EFSE Netherlands BV	6 months EURIBOR+4.2% after 22.09.2013 + 6.3%	751.608	747.591
		1.821.410	1.833.284
Тековни		17.026	13.434
Нетековни		1.804.384	1.819.850

Субординирани кредити од NLB Interfinanz во износ од ЦХФ 21.250.000 беа одобрени со каматна стапка од 3 месечен ЦХФЛИБОР + 3,25% годишно и рок на достасување од 7 години. Во Септември 2010 година, рокот на кредитите беше продолжен за дополнителни 7 години и каматната маргина беше зголемена од 3,25% годишно на 5,5% годишно. Конверзија во капитал е возможна доколку се исполнат одредени услови.

Субординираниот кредит од ЕФСЕ во износ од 12.000.000 ЕУР беше одобрен со каматна стапка 6 месечен ЕУРИБОР + 4,20 % годишно (од 22 септември 2013 година, 6 месечен ЕУРИБОР + 6,30%) со рок на достасување од 10 години. Конверзијата во капитал ќе биде одредена во согласност со условите дадени од Договорот потпишан помеѓу ЕФСЕ и НЛБ Тутунска банка АД.

Од 1-ви јули, 2011 година, EFSE Western Balkan BV се припојува кон EFSE Netherlands BV. EFSE Netherlands BV е подружница во целосна сопственост на EFSE. Затоа, сите права и обврски од Субординираниот Договор за кредит се префрлаат на EFSE Netherlands BV, без никакви дополнителни промени во договорните услови за посебниот Договор за кредит.

За субординираниот кредит од EFSE Netherlands BV постојат конфирмациони писма од страна на НЛБ д.д. Љубљана (soft Letter of Comfort).

34. ОСТАНАТИ ОБВРСКИ

	2013	2012
Обврски за дивиденди објавени за исплаќање	5.343	5.496
Временски разграничени обврски	60.369	68.778
Обврски за предвремени уплати	118.418	137.600
Обврски кон добавувачи	53.478	23.610
Обврски по примени аванси	27.076	21.205
Обврски за пресметани награди на членови на Управен одбор, менаџментот и вработените	64.087	25.591
Долгорочни користи за вработените	14.836	11.073
Обврски за неискористени годишни одмори	15.625	14.108
Останато	41.704	37.875
	400.936	345.336

Движење на долгорочните користи за вработените:

	2013	2012
Состојба на 1 јануари	11.073	13.976
Платени користи	(1.355)	(2.763)
Актуарски загуби (Белешка 15)	5.118	(140)
Состојба на 31 декември	14.836	11.073

Во позицијата Обврски за предвремени уплати се вклучени примањата по основ на недоспеани кредити и камати во износ од МКД 99.580.000 (2012: 109.562.000 МКД).

Долгорочните користи за вработените вклучуваат јубилејни награди и отпремнини при одење во пензија.

35. ПОТЕНЦИЈАЛНИ ОБВРСКИ

Банката издава банкарски гаранции и акредитиви во име на своите комитенти со трети страни. Овие договори имаат фиксни услови и обично се издаваат во период од најмногу три години. Истекувањата на роковите на кои се издадени не се концентрирани во еден период.

Следната табела укажува на договорните износи на преземените обврски на Банката по категории:

	2013	2012
– во МКД	3.376.165	3.704.144
– во странска валута	1.857.732	2.401.349
Акредитиви		
– во странска валута	599.181	530.672
Лимити на сметки и картици	2.381.842	2.162.019
Намалено: посебна резерва за оштетување	(255.154)	(238.362)
	7.959.766	8.559.822

Овие потенцијални обврски имаат вонбилансен кредитен ризик, бидејќи само надоместоците и исправките за потенцијални загуби се признаваат во билансот на состојба, додека обврските не се исполнат или истечат. Голем број од потенцијалните обврски ќе истечат без да бидат целосно или делумно авансирани. Поради тоа, износите не претставуваат очекуван иден паричен тек.

36. ТРАНСАКЦИИ СО ПОВРЗАНИ СТРАНИ

Според Статутот, највисоко тело на Банката е Собранието, кое е составено од сите иматели на регистрираните обични акции на Банката. Свкупната контрола врз Банката е во рацете на неизвршниот одбор на директори („Надзорниот одбор“) кој е назначен од страна на акционерите.

Банката е контролирана од страна на Nova Ljubljanska Banka („NLB“) која поседува 86,97% (2012: 86,97%) од акциите со право на глас.

Во поврзани субјекти се вклучени Нова Љубљанска банка д.д. Љубљана, НЛБ Пензиски фонд Скопје, НЛБ Групацијата, лица со посебни права и одговорности во Банката и нивните поврзани субјекти. Банкарски трансакции се одвиваат со поврзаните субјекти во нормалниот тек на работење. Ова вклучува кредити, депозити и други трансакции.

Обемот на трансакции со поврзаните страни, како и состојбите на крајот на годината се следните:

За годината завршена на 31 декември 2013:

	Матично друштво	Придружени претпријатија	Други поврзани страни
Биланс на успех			
Приходи од камати	367	-	4.661
Приходи од провизии и надомести	3.452	237	2.259
Расходи за камати	(23.592)	(11.263)	(74.470)
Расходи за провизии и надомести	(25.738)	-	(25.831)
Нето добивки / (загуби) од финансиски инструменти чувани за тргување	(13.973)	-	872
Други оперативни приходи	-	34.025	4.336
Други оперативни расходи	(6.095)	939	5.198
Биланс на состојба			
Пари и парични еквиваленти			
Состојба на 1 јануари	102.053	-	-
Кредити издадени во текот на годината	83.633.752	39	6.790
Кредити отплатени во текот на годината	(83.483.463)	(39)	(6.790)
Состојба на 31 декември	252.342	-	-
Кредити			
Состојба на 1 јануари	-	-	118.890
Кредити издадени во текот на годината	-	633	4.045.150
Кредити отплатени во текот на годината	-	(633)	(4.039.761)
Состојба на 31 декември	-	-	124.279
Други средства			
Состојба на 1 јануари	428	13	65
Други средства издадени во текот на годината	4.738	239	2.072
Други средства отплатени во текот на годината	(9.353)	(241)	(2.078)
Состојба на 31 декември	(4.187)	11	59
Депозити			
Состојба на 1 јануари	1.302.301	123.284	510.913
Депозити примени во текот на годината	10.904.690	2.194.992	12.650.935
Депозити отплатени во текот на годината	(12.202.069)	(2.205.809)	(12.738.047)
Состојба на 31 декември	4.922	112.467	423.801

За годината завршена на 31 декември 2013:

Обврски по кредити			
Состојба на 1 јануари	144.414	-	1.085.694
Кредити настанати во текот на годината	34.494	-	320.789
Кредити отплатени во текот на годината	(67.075)	-	(336.681)
Состојба на 31 декември	111.833	-	1.069.802
Други обврски			
Состојба на 1 јануари	9.425	30.977	(3.255)
Други обврски настанати во текот на годината	243.088	59.465	545.886
Други обврски отплатени во текот на годината	(217.937)	(7.996)	(563.780)
Состојба на 31 декември	34.576	82.446	(21.149)

За годината завршена на 31 декември 2012:

	Матично друштво	Придружени претпријатија	Други поврзани страни
Биланс на успех			
Приходи од камати	7.448	-	4.236
Приходи од провизии и надомести	3.188	410	4.826
Расходи за камати	(47.343)	(11.595)	(77.534)
Расходи за провизии и надомести	(25.445)	-	(25.976)
Нето добивки / (загуби) од финансиски инструменти чувани за тргување	874	-	2.848
Други оперативни приходи	12.516	20.990	1.990
Други оперативни расходи	(2.624)	414	(110.516)
Биланс на состојба			
Пари и парични еквиваленти			
Состојба на 1 јануари	733.543	-	-
Кредити издадени во текот на годината	137.768.076	118	-
Кредити отплатени во текот на годината	(138.399.566)	(118)	-
		-	-
Состојба на 31 декември	102.053	-	-
Кредити			
Состојба на 1 јануари	-	-	55.047
Кредити издадени во текот на годината	-	514	4.337.740
Кредити отплатени во текот на годината	-	(514)	(4.273.897)
Состојба на 31 декември	-	-	118.890
Други средства			
Состојба на 1 јануари	193	-	28
Други средства издадени во текот на годината	3.483	248	3.325
Други средства отплатени во текот на годината	(3.248)	(235)	(3.288)
Состојба на 31 декември	428	13	65
Депозити			
Состојба на 1 јануари	1.284.095	141.645	436.427
Депозити примени во текот на годината	3.974.906	1.743.818	18.189.620
Депозити отплатени во текот на годината	(3.956.700)	(1.762.179)	(18.115.134)
Состојба на 31 декември	1.302.301	123.284	510.913

За годината завршена на 31 декември 2012:

Обврски по кредити			
Состојба на 1 јануари	182.086	-	-
Кредити настанати во текот на годината	16.396	-	1.085.694
Кредити отплатени во текот на годината	(54.068)	-	-
Состојба на 31 декември	144.414	-	1.085.694
Други обврски			
Состојба на 1 јануари	18.510	-	17.739
Други обврски настанати во текот на годината	226.808	42.852	3.567.002
Други обврски отплатени во текот на годината	(235.893)	(11.875)	(3.587.996)
Состојба на 31 декември	9.425	30.977	(3.255)

Трансакции со клучниот менаџерски персонал

Вкупните надомести за клучниот менаџерски персонал се следните:

	2013	2012
Извршни директори	22.821	43.377
Неизвршни директори	1.747	782
	24.568	44.159

Сите надомести на клучниот менаџерски персонал се краткорочни користи за вработените.

37. КОМИСИОНО РАБОТЕЊЕ

	2013	2012
Физички лица	16.144	15.013
Останато	8.787.112	6.026.559
	20.057.176	13.133.975

Банката управува со средства во име на трети лица, кои главно се во облик на кредити на различни комитенти. Банката прима приходи од надомести за обезбедување на овие услуги. Комисионите средства не се средства на Банката и не се признаени во билансот на состојба. Банката не е изложена на каков било кредитен ризик поврзан со ваквите пласмани бидејќи таа не ги гарантира овие вложувања.

38. ЗАПИШАН КАПИТАЛ

	Број на акции	Обични акции	Премија на акции	Вкупно
На 1 јануари 2012	854.061	854.061	2.203.056	3.057.117
На 31 декември 2012	854.061	854.061	2.274.484	3.128.545
На 31 декември 2013	854.061	854.061	2.274.484	3.128.545

Запишаниот капитал на Банката се состои од 854.061 обични акции (2012: 854.061 обични акции). Обичните акции имаат номинална вредност од МКД 1.000 (2012: МКД 1.000). Сите издадени акции се платени во целост.

Имателите на обични акции имаат право да примаат дивиденди како што е објавено и имаат право на еден глас по акција на Собранието на акционери на Банката.

Долунаведените акционери имаат повеќе од 5% од издадените акции со право на глас:

Акционери	% на акции со право на глас	
	2013	2012
Nova Ljubljanska Banka d.d. – Љубљана	86,97%	86,97%

Nova Ljubljanska Banka d.d. Љубљана поседува 86,97% од вкупниот запишан капитал и право на глас на НЛБ Тутунска Банка АД Скопје.

После датумот на билансот на состојба нема објавени дивиденди.

Законски резерви

Според законската регулатива Банката треба да издвојува, 5% од нето добивката за годината за законска резерва сè додека законската резерва не достигне износ еднаков од една десетина од регистрираната основна главнина. Сè додека не се достигне минималното ниво, законската резерва може да се користи само за покривање на загуби.

Кога ќе се достигне минималниот износ законските резерви може да се употребат за распределба на дивиденда врз основ на одлука на Собранието на акционери но само доколку дивидендата за тековната деловна година не го достигнала најмалиот износ за распределба пропишан со Законот за трговски друштва или со Статутот на Банката.

Ревалоризациски резерви

Ревалоризациската резерва го вклучува кумулативниот нето ефект од промените во објективната вредност на вложувањата расположливи за продажба сѐ до моментот на нивното депризнавање или оштетување.

	2013	2012
Ревалоризациски резерви на хартии од вредност расположливи за продажба	(3.491)	(4.382)
	(3.491)	(4.382)

Движење на ревалоризациските резерви:

	2013	2012
Ревалоризациски резерви од хартии од вредност расположливи за продажба		
На 1 јануари	(4.382)	(3.267)
Нето добивки/(загуби) од промени во објективната вредност (Белешка 22)	139	(7.117)
Приход во билансот на успех од продажба (Белешка 11)	752	6.002
На 31 декември	(3.491)	(4.382)

39. ЗАРАБОТКА ПО АКЦИЈА

Пресметката на заработката по акција на 31 декември 2013 е направена врз основа на нето-добивката за годината која им припаѓа на имателите на обични акции во износ од МКД 1.065.235 илјади (2012: МКД 505.225 илјади) и пондерираниот просечен број на обични акции во текот на годината завршена на 31 декември 2013 од 854,061 акции (2012: 854,061 акции). Пресметката за основната и разводнетата заработка по акција е:

	2013	2012
Нето добивка од основна и разводнета заработка од акција (во илјади денари)	1.065.235	505.225
Пондериран просечен број на акции за основна и разводнета заработка по акција		
Основна заработка по акција (во МКД)	1.247,26	591,56
Разводнета заработка по акција (во МКД)	1.247,26	591,56

Пресметката за пондерираниот просечен број на обични акции за годината што завршува на 31 декември 2013 и 2012 е како што следи:

	2013	2012
Издадени обични акции на 1 јануари	854.061	854.061
Ефект од новоиздадени обични акции	-	-
На 31 декември	854.061	854.061

40. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

За цели на изготвување на извештајот за паричните текови, паричните средства како и паричните еквиваленти со доспеаност помала од 3 месеци од денот на стекнување се состојат од следните ставки:

	2013	2012
Парични средства и сметки во НБРМ (Белешка 19)	3.911.866	5.877.128
Благајнички и државни записи (Белешка 22)	4.443.389	9.930.336
Пласмани во и кредити на банки (Белешка 20)	2.869.815	2.982.739
	11.225.070	18.790.203

41. НАСТАНИ ПО ДЕНОТ НА СОСТАВУВАЊЕ НА БИЛАНСОТ

По датумот на извештаите, не се настанати материјални настани, кои имаат влијание врз финансискиот извештај.

Детските цртежи употребени во овој годишен извештај се од донаторската продажна изложба во организација на Здружението на граѓани за лица со дисфункции, хендикеп, ретки болести и посебни потреби "Дајте ни крилја" и изложбата на детски цртежи и пишани творби на тема "Штедење во НЛБ Тутунска банка" одржани во галерискиот простор на НЛБ Тутунска банка АД Скопје, додека уметничките дела се од следните автори:

Ниче Василев
Соња Димовска
Борис Петров
Сергеј Андреевски
Гоце Илиевски
Мирослав Масин
Коле Манев
Глигор Чемерски
Рубенс Корубин
Константин Качев
Мери Аницин Пејоска
Станко Ѓоргиев
Сашо Вучидолов
Благоје Јанковски

Сергеј Дамовски
Софија Семенпеева
Владимир Костов
Симонида Филиповска
Китановска
Илија Пенушлиски
Ана Јовановска
Петар Попчев
Клод Дер'вен
Љупка Галазка Василев
Павле Кузмановски
Петар Мазев
Јован Балов

